

KIRKKOVUOSI USKO-LAMPAAN KANSSA

Päiväkodin uskontokasvatusmateriaali kirkkovuoden mukaan

Kaisa Kaartinen
Katja Sarkkinen
Opinnäytetyö, Syksy 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +kirkon var-
haiskasvatuksen ohjaajan vir-
kakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Kaartinen, Kaisa & Sarkkinen, Katja. Kirkkovuosi Usko-lampaan kanssa. Päiväkodin uskontokasvatusmateriaali kirkkovuoden mukaan. Syksy 2014, 39 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalian koulutusohjelma/Kristillisen lapsi – ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto / Sosionomi (AMK) +kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön lähtökohtana oli varhaiskasvatuksen kentältä nouseva tarve uskontokasvatuksen laadukkaaseen kehittämiseen. Uskontokasvatusmateriaalia valmistettiin, Hyvinkään kaupungin, Hangonsillan päiväkodin uskontokasvatushetkiin. Hangonsillan päiväkotiki kokeili materiaalia syksyllä 2013 ja keväällä 2014.

Aineistoa opinnäytetyöhön kerättiin koulutuksen aikana kertyneistä materiaaleista, Hausjärven seurakunnan kasvatustoimistosta, omista muistiinpanoistamme ja eri kirjastoja käyttämällä. Lisäksi käytiin lukuisia keskusteluja kasvatustalan ammattilaisten sekä teologien kanssa opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa.

Tuloksena on päiväkodin käyttöön uskontokasvatusmateriaali, jota Hangonsillan päiväkotiki voi käyttää ajattomasti. Lisäksi sitä voivat käyttää myös muut, jotka työskentelevät kasvatustehtävissä ja kaipaavat uutta materiaalia työhönsä. Materiaali sisältää uskontokasvatushetkiin kertomuksia, taulukuvia sekä juhlapyhiin liittyviä toimintavinkkejä muun muassa musiikkiin, kädentaitoihin ja liikuntaan. Materiaali on saanut hyvän vastaanoton molemmissa yhteistyöryhmissä Hangonsillan päiväkodissa.

Asiasanat: uskontokasvatus, uskontokasvatusmateriaali, kirkkovuosi, päiväkotiki, varhaiskasvatus, produkti

ABSTRACT

Kaartinen, Kaisa & Sarkkinen, Katja. Christian Year with the lamb Usko. 39 p., 1 appendix. Language: Finnish. Autumn 2014.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree programme in Social Services, Option in Social services, Christian Childhood Work and Education.

The need for this study arose from early childhood education. The aim of the study was to create religious education material for the kindergarten. Our partner in this product was kindergarten Hangonsilta in Hyvinkää. We tested out our product at the kindergarten in fall 2013 and spring 2014.

As for the data for the study we collected all the material that we have got from our school. We also used the library and our employee in Hausjärvi Church. In addition we had several conversations with professionals in early education and with theologians. Also our own work experience helped us very much.

Our main result is the religious education material for the kindergarten in Hyvinkää which can be used at any time. Also other professionals who work in early childhood education can use this material. The material holds stories and pictures for religious education and also activities for religious holidays such as music, handicraft skills and sports. We hope that kindergarten Hangonsilta will use this material in the future and we can use it as well as our own work tool. We hope that people who work in childhood education will find our study and use it to help their work in kindergarten.

Key words: religious education, religious education material, Christian Year, kindergarten, early childhood education, product

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
2.1 Varhaiskasvatus ja uskontokasvatus käsitteinä.....	7
2.2 Uskontokasvatus varhaiskasvatuksen osaksi.....	8
2.3 Lapsen kehitysvaiheet	11
2.4 Lapsen uskonnollinen kehitys ja jumalakuva	12
2.5 Kirkkovuosi	14
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA YHTEISTYÖTAHOT	16
3.1 Hyvinkään kaupunki ja kaupungin varhaiskasvatuspalvelut	16
3.2 Hangonsillan päiväkoti.....	18
3.3 Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio Hyvinkään varhaiskasvatuksessa	18
3.4 Yhteistyöryhmät Tuhatsulat ja Sydänlinnut.....	19
4 TAVOITTEET JA TOTEUTUS	21
4.1 Opinnäytetyön tavoitteet.....	21
4.2 Kirkkovuoden keskeisimmät juhlapyhät produktiossa	23
4.3 Materiaalin valmistaminen ja uskontokasvatushetket Hangonsillan päiväkodissa.....	25
5 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
LÄHTEET.....	36

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa uskontokasvatusmateriaalia varhaiskasvatuksen käyttöön, evankelis-luterilaisen kirkon juhlapyyhiin pohjautuen. Työssä huomioidaan lapsen kehitysvaiheet ja kokonaisvaltaisuus. Opinnäytetyön lähtökohtana oli varhaiskasvatuksen kentältä nouseva tarve uskontokasvatuksen laadukkaaseen kehittämiseen. Uskontokasvatusmateriaali ei sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä, kuten hartauksia tai rukouksia, vaan se vastaa varhaiskasvatuksen tunnustuksettoman uskontokasvatuksen tarpeisiin. Suomessa tunnustukseton uskontokasvatus tarkoittaa toimintaa, jossa tutustutaan uskonnon ilmiöön, samoin kuin vaikkapa luontoon lapsen ympärillä (Kokkonen, Jarmo i.a). Tämä opinnäytetyö toimii uskontokasvatusmateriaalin teoreettisena lähtökohtana.

Opinnäytetyönä valmistimme produktina uskontokasvatusmateriaalia varhaiskasvatukseen 1–3-vuotiaille sekä 4–5-vuotiaille. Materiaali valmistettiin ja annettiin koekäyttöön Hangonsillan päiväkotiin Hyvinkäällä. Tarve tämänkaltaiselle työlle on noussut esiin muun muassa keskusteluissa päiväkodin henkilökunnan, perhepäivähoitajien ja seurakunnan työntekijöiden kanssa. Oma työkokemuksemme päiväkodista on myös innoittanut meitä tekemään tällaisen työn. Päiväkodin työntekijöiltä olemme kuulleet, että monessakaan päiväkodissa ei ole uskontokasvatusmateriaalia lainkaan tai päiväkodista löytyy Lasten Raamattu, jota työntekijät eivät osaa tai halua käyttää. Koemme, että työelämälähtöinen, helpokäyttöinen ja luovia menetelmiä sisältävä materiaali voi innostaa työntekijöitä uskontokasvatuksen maailmassa.

Työelämälähtöisyys näkyy opinnäytetyössä, varhaiskasvatuksessa työtä tekevien osallisuutena. Alalla toimivat ovat päässeet mukaan ideointiin, kokeiluun ja arviointiin. Arvioinnin, palautteen ja erilaisten keskustelujen perusteella opinnäytetyötä on korjattu hyväksi havaittuun suuntaan ja kohderyhmälle sopivammaksi. Palautteen keräsimme päiväkodin henkilökunnalta sähköpostitse sekä käymällä keskusteluja. Emme valmistelleet palautetta varten erillistä kyselyä, vaan pyysimme päiväkodin henkilökuntaa lähettämään meille omia ajatuksiaan mate-

riaalin toimivuudesta ja uskontokasvatushetkien sujuvuudesta. Pääsimme kyselemään myös yhteistyöryhmiemme lasten ajatuksia eri juhlapyyhiin liittyen. Palautetta saimme joka kerta, kun päiväkodissa oli uskontokasvatushetki järjestetty.

Uskontokasvatus on kokemuksemme mukaan vähentynyt selkeästi päiväkodeissa. Monessa päiväkodissa seurakunnan työntekijät vastaavat kaikesta uskontokasvatukseen liittyvästä toiminnasta. Meidän pyrkimyksemme ei ole syrjäyttää seurakunnan työntekijöitä eikä vaikeuttaa varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteistyötä, vaan tukea varhaiskasvatuksen työntekijöiden omaloitteista uskontokasvatusta seurakunnan työntekijöiden vierailujen välillä. Hangonsillan päiväkodin yhteistyöverkostoon kuuluva Hyvinkään seurakunta vierailee päiväkodissa noin kerran kuussa ja tämän lisäksi yhteistyöhön kuuluvat joulu – ja pääsiäiskirkot. Hangonsillan päiväkotia autoimme materiaalin koetiluvaiheessa olemalla itse läsnä tarvittaessa uskontokasvatushetkissä ja opastamalla päiväkodin henkilökuntaa materiaalin käytössä.

Teoreettinen näkökulma työssämme avaa työn pedagogista taustaa sekä sitä kontekstia, missä työtä käytetään. Työ kattaa koko kirkkovuoden, joten olemme haastaneet sekä itsemme että työtä käyttävän varhaiskasvatuksen henkilökunnan kohtaamaan vaikeitakin teologisia kysymyksiä sekä pohtimaan niiden läpikäymisen tärkeyttä lasten kanssa.

Opinnäytetyö valmistui suunnitellussa aikataulussa. Produktin tuottaminen alkoi syksyllä 2013 ja valmistui syksyllä 2014. Valmistimme materiaalia kirkkovuoden edetessä niin, että päiväkoti sai materiaalin luettavakseen vähintään kaksi viikkoa ennen tulevaa pyhää. Varsinaisen opinnäytetyön työstäminen aloitettiin keuhällä 2013. Ideapaperi esiteltiin elokuussa 2013 ja opinnäytetyön osa esiteltiin toukokuussa 2014. Julkaisuseminaariin osallistuimme marraskuussa 2014.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Varhaiskasvatus ja uskontokasvatus käsitteinä

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, johon kuuluvat hoito, kasvatus ja opetus. Varhaiskasvatuspalvelut muodostavat kokonaisuuden, johon kuuluvat päivähoito, esiopetus ja avoimet varhaiskasvatuspalvelut. Yhteiskunta tarjoaa päivähoitoa, joka toteutuu päiväkodeissa, perhepäivähoitajien toimesta tai leikkitoiminnassa. Lisäksi varhaiskasvatukseen kuuluvat myös koululaisten aamu – ja ilta-päivätoiminta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.)

Valtakunnallisesti varhaiskasvatus käsitetään lasten elämänpiireissä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi. Tavoitteena on edistää lapsen kehitystä, oppimista ja tasapainoista kasvua. Varhaiskasvatuksen tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka yhdistää vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten yhteistyön kasvatuskumppanuudeksi. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana voidaan pitää Lapsen oikeuksien sopimuksen edistämistä perheen ja palveluntarjoajien välillä. Varhaiskasvatuksessa korostetaan lapsen omaehtoisen leikin merkitystä. (Sosiaaliportti i.a.)

Yhteiskunnan järjestämä uskontokasvatus pystytään perustelemaan pedagogisesti. Uskontokasvatuksen tavoite ei ole uskomisen saavuttaminen vaan uskontojen avulla kasvaminen. (Pellikka 2011, 152.) Uskontokasvatus mahdollistaa lapsen identiteetin muodostumista ja se antaa valmiuksia lapselle kohdata erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Uskonnon tulisi olla osa lapsen turvallista arkea, tuoden toivoa ja rohkeutta. (Mattila 2008, 62.) Yhteiskunnan ylläpitämien päiväkotien uskontokasvatukseen ei kuulu uskonnonharjoitus. Tavoitteena on tarjota uskonnollista ja katsomuksellista yleissivistystä. Tarkoituksena ei ole lapsen sitominen mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan; uskonnollinen kasvatus on kotien oma asia. Uskontokasvatus lähtee aina liikkeelle jostain perinteestä. Tutustuminen uskontoon ”yleensä” ei ole mahdollista, vaan uskontoon tulee tutustua jokin konkreettisen uskonnon pohjalta. Pedagogisesti on järkevää lähteä liikkeelle lapsille tutusta ympäristöstä edeten kohti vieraampaa ympäris-

töä. (Pellikka 2011, 152–153.) Uskontokasvatus on osa varhaiskasvatussuunnitelmaa ja päiväkodin arkea. Puhuttaessa uskontokasvatuksesta, ei koskaan puhuta yksittäisen ihmisen henkilökohtaisesta vakaumuksesta. Uskontokasvatus on yhdessä pohtimista, elämistä ja kokemista. (Mattila 2008, 64.)

Uskontokasvatukseen ei kuulu tyrkyttäminen eikä valmiiden vastausten antaminen, koska tarkoituksena on antaa lapselle tilaa mielikuvitukselle ja omalle herkkyydelle omaksua asioita. Mielikuvitus on kanava erilaisten symbolien ja Raamatun kertomusten avautumiselle. Mielikuvitus tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. (Kangasmaa, Petäjä & Vuorelma 2008, 44.)

Suomalainen uskontokasvatus on herättänyt huomiota myös maailmalla, koska sitä annetaan täällä kovin eri tavalla, kuin vaikkapa muualla Euroopassa. Suomessa uskontokasvatusta annetaan jokaisen lapsen omaa kulttuuria ja perinnettä kunnioittaen. (Kallioniemi 2011, 22.) Suomessa uskonnonvapauslaki takaa peruskoulujen ja lukioiden oppilaille oikeuden oman uskonnonopetukseen. Tätä opetusta ei pidetä uskonnonharjoittamisena, vaikka uskonnonopetuksen osana tutustutaankin uskonnollisiin toimituksiin. (Sihvola 2011, 303–304.)

2.2 Uskontokasvatus varhaiskasvatuksen osaksi

Varhaiskasvatuksen lähtökohdat ja ideat syntyivät aktiivisuuspedagogi Friedrich Fröbelin kasvatustieteen perustalle. Fröbelin kasvatustieteen mukaan ihmisellä on kolme keskeistä pyrkimystä; luonnon tutkiminen, ihmisen olemuksen tunteminen ja Jumalan ymmärtäminen. (Kallioniemi 2008, 9.) Hanna Rothman ja Elisabeth Alander perustivat Helsinkiin 1888 kansanlastentarhan, jonka kasvatustieteen periaatteet pohjautuivat täysin Fröbelin kasvatustieteen ajatteluun. Rothmanin ja Alanderin kasvatustieteen periaatteissa korostui erityisesti Jumalan ymmärtäminen, Jumalan lapsi. Heidän näkökulmastaan kasvatustieteen, joka unohtaisi Jumalan ymmärtämisen, olisi täysin vajavaista. (Salminen 2001, 8-9.)

Varhaiskasvatuksen käsite otettiin Suomessa käyttöön 1970-luvulla. 1979 Päivähoidon kasvatustavoitekomitea asetettiin pohtimaan päivähoidon tavoitteita.

Työskentelyn tuloksena 1980 syntyi mietintö, joka oli pitkään varhaiskasvatuksen tavoitteiston yleispohjana. Mietinnön pohjalta uskontokasvatus sai päivähoidossa lakisääteisen aseman. Uskontokasvatuksen asemaa on pohdittu tämän jälkeen, koska päivähoidon henkilökunta on ollut ja on edelleen epävarma siitä, miten ja missä muodossa uskontokasvatusta tulisi toteuttaa varhaiskasvatuksessa. (Kallioniemi 2008, 11–12.)

Nykyään valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa sanotaan, että uskonnollis-katsomuksellisen orientaation ytimen muodostavat uskonnolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt. Lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen sekä tapoihin ja käytäntöihin perehdytään. Lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Lapsenherkkyttä ja kykyä ymmärtää sanatonta ja symbolista kunnioitetaan, tuetaan ja vahvistetaan. Lapsia lähellä olevien erilaisten uskontojen ja katsomusten tapoihin tutustutaan. Lapsenvarhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa uskonnollis-katsomuksellisen orientaation lapsikohtaisesta sisällöstä. (STAKES 2005, 29.)

Keskeinen tehtävä varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksessa nähdään olevan kulttuurien välisen herkkyuden ja empatiakyvyn kehittäminen. Elämänkaaren varhaisessa vaiheessa kohdattu erilaisuus, antaa valmiuksia ymmärtää paremmin eri kulttuureja ja katsomuksia monikulttuurisessa maailmassa. Erilaisuuden ja monikulttuurisuuden ollessa avoimesti esillä jo varhaiskasvatuksessa, voidaan vaikuttaa ennakkoluulojen ja pelkojen syntymiseen. Monikulttuurisuus ja moniuskontoinen yhteiskunta haastavat uskontokasvatuksen kehittämään mielekkäitä ja yhteiskunnallisesti relevantteja toimintatapoja vastaamaan eri kulttuurien tarpeisiin. (Kallioniemi 2005, 31–32.) Uskontokasvatuksen painopiste on siirtynyt viime vuosina omaan uskontoon sitouttamisesta uskonnon merkityksen tarkasteluksi. (Kallioniemi 2005, 26.)

Vuonna 2003 eduskunnan päätöksen mukainen uskonnonvapauslaki säätelee lapsen uskonnollista asemaa yksityiskohtaisesti. Alle 12-vuotiaan lapsen uskonnollisesta asemasta päättävät vanhemmat yhdessä. 12 vuotta täyttänyt voidaan kuitenkin liittää uskonnolliseen yhdyskuntaan tai ilmoittaa siitä eronneeksi

hänen omalla suostumuksellaan. (Sihvola 2011, 299–301.) Varhaiskasvatuksen tarjoamasta uskontokasvatuksesta sovitaan yhdessä vanhempien kanssa lapsi-kohtaisesta ja vanhempien toiveita kunnioittaen. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 25–26.) Jokaisella lapsella on Suomessa oikeus omaan maailmankatsomukseensa ja uskontoonsa Suomen ratifioimien ihmisoikeusjulistusten mukaisesti. (Kallioniemi 2005, 30).

Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus näkyy myös evankelis-luterilaisen kirkon toiminnassa vahvasti. Yhteistyötä näiden toimijoiden välillä on ollut jo pitkään muun muassa aamuhartauksien, joulujuhlien, kirkkovierailujen merkeissä. Tämän lisäksi seurakunnan ja varhaiskasvatuksen välillä toimii mentorointityö.

Varhaiskasvatuksen mentorointi on alkanut 90-luvun lopulla. Mentorointikoulutus aloitettiin vuonna 2001. Nimikkeet mentorille ovat vaihdelleet. On puhuttu päiväkotikummissa, mutta kirkon näkökulmasta kummi liittyy kasteopetukseen, joten siitä luovuttiin. Mentoreina toimi aluksi lastenohjaajat, mutta työtehtävän laajuudesta johtuen, tehtävään on otettu ihmisiä myös muista ammattiryhmistä. (Pesonen 2008, 103.) Varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksen mentorointi perustuu ajatukseen, jossa toteutuu vertais- tai kollegaohjaus. Vastavuoroisuus mahdollistaa sen, että kumpikin osapuoli voi kehittää omaa persoonallista osaamistaan. Kyseessä on vastavuoroinen keskustelusuhde, jossa kokemukset ja näkemykset jaetaan ja opitaan toiselta uutta. (Pesonen 2008, 105.) Mentorointi voi olla vastaus myös siihen, etteivät päiväkodit enää siirtäisi vastuuta uskontokasvatuksesta päiväkodin ulkopuolelle. Näin päiväkodin henkilökunta ei kaventaisi itse omaa toimenkuvaansa, vaan saisi mentoroijasta tukijan omalle työlleen. (Kalliala 2001, 175.)

Kirkon rooli varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksessa on tukijan rooli. Kirkon kristillisen kasvatuksen ja yhteiskunnan varhaiskasvatukseen sisältyvän uskontokasvatuksen välillä on selkeä ero. Yhteiskunnan varhaiskasvatuksen uskontokasvatus pohjaa varhaiskasvatussuunnitelmaan, jonka tehtävä on tutustuttaa lapsi omaan uskontoon, kun taas kirkon kristillinen kasvatus on osa kasteoppia. (Kirkkohallitus 2013, 29.)

2.3 Lapsen kehitysvaiheet

Lapsen kehitysvaiheet ovat yksilöllisiä, mutta yleensä ne tapahtuvat tietyssä järjestyksessä. Kehitys jakaantuu kolmeen osa-alueeseen: fyysinen kehitys, psyykinen kehitys ja sosiaalinen kehitys. (Heinämäki 2000, 9.) Jaamme kehitysvaiheet 0–2-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ikäluokkiin

0–2 -vuotiaiden fyysisessä kehityksessä kehittyä ensimmäisenä karkeamotoriikka ja kehonhallinta. Hienomotoriikka kehittyä näiden jälkeen. Kehitys etenee kolmella eri tavalla: päästä jalkoihin, kehon keskiosista ääriosiin sekä kokonaisvaltaisista toiminnoista eriytyviin toimintoihin. 0–2-vuotiaan aistit kehittyvät nopeasti. Näköaisti kehittyä ensimmäisinä kuukausina, mutta kuulo – ja tuntoaisti ovat kehittyneet jo sikiöaikana. (Heinämäki 2000, 10.)

Psyykkisessä kehityksessä vuorovaikutus ympäristön kanssa perustuu havainnointiin ja fyysiseen toimintaan. Vastasyntyneen toiminta on refleksin omaista ja myöhemmät toiminnot ovat koordinoituneempia. Kielellinen kehitys on 0-2-vuotiaalla merkittävää. Psykologi Erik. H. Eriksonin teorian mukaan keskeistä minuuden kehityksessä on perusluottamus vs. perusluottamuksen puute. (Heinämäki 2000, 10–12.)

Sosiaalinen kehitys perustuu sosiaaliselle tarpeelle. Lapsi tarvitsee kokemuksen, jossa hän saa tyydytyksen omille sosiaalisille tarpeilleen. Tästä esimerkkinä on se, kun vauva itkee, niin hän saa lohdutusta vanhemmiltaan. Sosiaalinen kehitys kulkee käsi kädessä fyysisen ja psyykkisen kehityksen kanssa. Lapsen saadessa myönteistä sosiaalista palautetta, vaikuttaa se myös kannustavasti fyysisiin suorituksiin ja ajattelun kehittymiseen. Leikki on sosiaalisen toiminnan tärkein muoto. (Heinämäki 2000, 13.)

3–5-vuotiaiden fyysisessä kehityksessä lapsen keho muuttuu ja motorinen kehitys etenee. Hienomotoriset taidot kehittyvät. Tullessa leikki-ikään lapsi hallitsee perusliikuntamuodot ja on vauhdikas ja ikiliikkuja. Hienomotoriikan kehittyminen näkyy muun muassa sorminäppäryytenä. Kinesteettinen eli liikeaisti vah-

vistuu ja tasapainosta sekä liikkeiden sulavuudesta tulee hallitumpaa. (Heinä-mäki 2000, 14,20.)

Psyykkisessä kehityksessä ajattelu on esioperationaalisessa vaiheessa. Mieli-kuvitusleikit ja kielellinen ilmaisu kehittyvät. Lapsen omat halut ohjaavat lapsen tekemisiä. Ääntäminen selkeytyy ja lapsi oppii kielioppia. Lapsi haluaa suoriutua ja onnistua tehtävissään. (Heinä-mäki 2000, 15,21.)

Sosiaalinen kehitys on vaiheessa, jossa lapsi tarvitsee leikkinsä tueksi ja hy-väksyjäksi aikuista. Leikki muuttuu rinnakkaisleikistä yhteisleikiksi. Lapsi oppii ymmärtämään ja hyväksymään leikkikaverin tunteita. Säännöt alkavat muodos-tua osaksi leikkiä. Lapsen kasvaessa hän oppii näkemään, mitä pienimmät leik-kikaverit osaavat. Auttamisen halu lisääntyy. (Heinä-mäki 2000, 17–19, 23.)

2.4 Lapsen uskonnollinen kehitys ja jumalakuva

Ensimmäisinä ikävuosina lapsen kehityksen kannalta tärkeintä on aistittavuus ja elämyksellisyys. 3-vuotiaasta eteenpäin lapsen ajattelu on hyvin konkreettista. Lapsen kokemukset rakentavat pohjan Jumala-käsitykselle. Lapsi oppii liittä-mään Jumalaan voiman, turvan ja rakkauden. Tämän ikäinen kuuntelee kerto-muksia erittäin tarkasti. Lapsi elää hetkessä, tässä ja nyt. 4-vuotiaalla on jo run-saasti kokemuksia ja elämyksiä mielikuvituksen tueksi. Tästä huolimatta raja todellisuuden ja mielikuvituksen välillä voi olla horjuva. 4–5-vuotias lapsi ha-vainnoi ympäröivää maailmaa ja tarkkailee aikuisia. Nämä havainnot siirtyvät roolileikkeihin. Leikeissään lapsi matkii kokemaansa ja elää elämäänsä todeksi. 4–5-vuotias nauttii draamasta, liikkumisesta, tekemisestä ja toiminnasta. Lapsi ottaa konkreettisesti sanoista kiinni kehollaan. (Kangasmaa ym. 2008, 43–45.)

Uskonnollinen kehitys on osa lapsen kokonaisvaltaista ja yksilöllistä kasvua. Uskonnolliseen kehitykseen vaikuttavat sosioemotionaaliset ja kognitiiviset teki-jät. (Kangasmaa ym. 2008, 43.) Uskontokasvatus hahmottaa ihmisen elämää äärettömän ja pyhän edessä ja avartaa ihmiskuvaa ja ilmentää ihmisyyden olennaisinta sisältöä. Uskontokasvatus tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvin-

vointia ja lapsen omaa spiritualiteettia. (Halme 2010, 66–67.)Lapsi kokee maailman kokonaisuutena ja kokonaisvaltaisesti. Lapsella ei ole erikseen uskonnollisia, eettisiä, yhteiskunnallisia tai ihmissuhteisiin liittyviä kysymyksiä. Lapsella on merkityksellisiä ja vähemmän merkityksellisiä aiheita. Merkityksellisyys voi muuttua riippuen tilanteesta. (Ubani 2010, 44–45.)

Lapsen uskonnollisen kehityksen kannalta on merkityksellistä ensimmäisten vuosien aikana uskontokasvatus, joka antaa kokemuksen kaikkivaltiaasta, rakastavasta Jumalasta. Se tukee lapsen perusuottamusta elämään. Uskonnollinen kehitys perustuu aina vuorovaikutukseen. Lapsen minäkuva, jumalakuva ja ihmiskuva kehittyvät rinta rinnan. Lapsen uskonnollinen kehitys on osa lapsen muuta tunne-elämän ja ajattelun kehitystä. (Kangasmaa ym. 2008, 43,76.)

Pieni lapsi pitää Jumalaa ihan tavallisena asiana. Jumalasta voi puhua lapselle ihan kuinka pienestä pitäen tahansa. Näkymätön Jumala ei ole lapselle ongelma, hän kokee Jumalan läheisyyden luonnollisena asiana. Isommallekin lapselle Jumalan läsnäolo on mutkatonta. Lapsi ajattelee, että kaikki tässä maailmassa on jonkun tekemää ja näin ollen Jumalalla on selkeä tehtävä kaiken luoja. Lapsi ajattelee konkreettisesti ja siksi myös Jumala piirtyy lapsen mieleen hyvin ihmisen kaltaiseksi rajoituksineen ja puutteineen. Lapsen näkökulmasta Jumala pitää huolta kaikista, koska hän on kaikkietävä ja kaikkinäkevä. Lapsi ajattelee, että Jumala on aina ollut olemassa ja tulee aina olemaan. Jumala asuu aina omassa kodissaan, taivaassa. Lapsen näkökulmasta Jumala on viisas ja ymmärtää paremmin kuin aikuiset, että lapsi kasvaa ja opettelee elämää. Lapselle Jumala ei ole rankaiseva Jumala, vaan anteeksi pyytämisen riittää. (Jarasto & Sinervo 2000, 113–115.) Lapsuudessa saatu kokemus Jumala-sanana merkityksestä vaikuttaa siihen, millainen sanoma sanalla on aikuisuudessa. Jumalan liittyessä lapsen varhaiseen kokemukseen huolenpidosta, turvallisuudesta, hyvydestä ja anteeksiannosta, saa se hengellisesti ja psykologisesti merkityksellisemmän roolin myös tulevaisuudessa. Mikäli sanan Jumala taas oppii yhdistämään negatiivisiin tunnetiloihin, syntyy usein negatiivisia asenteita sisältävää tradition välittämistä myös tulevaisuudessa. Mikäli uskonnollisista käsitteistä on positiivinen kokemus jo lapsuudesta, pystyy ihminen käyttämään niitä erilaisissa elämänvaiheissa koko ikänsä. (Holm 2005, 74–75.) Tällaisen jumalakäsityksen

taustalla tulee kuitenkin olla perheestä nouseva halu, pitää uskontokasvatus ja kristilliset arvot osana arkea ja juhlaa. Mikäli lapsi ei näistä asioista kuule, ei hän niitä automaattisesti osaa ajatella ja ymmärtää.

Jumalaa tutumpi lapselle on Raamatun kertomuksista tuttu Jeesus. Lapsi kokee kertomukset Jeesuksesta jännittävinä ja mielenkiintoisena. Lapselle helpoimmin ymmärrettävää on Jeesuksen toiminta ja se, mitä Hän on kertonut taivaasta ja Jumalasta. Lapsi ei pysty ymmärtämään Jeesuksen sovitustyötä. Lasten maailmassa enkelit ovat Jumalan apulaisia. Enkeleistä puhumalla voidaan tukea lapsen turvallisuuden tunnetta. Aikuinen saa puhua lapselle enkeleistä omasta katsomuksestaan käsin ja lapsen näkemyksiä kunnioittaen. (Jarasto & Sinervo 2000, 115–116.)

2.5 Kirkkovuosi

”Miksi vietetään joulua? – Kun on talvi, että saa leluja ja jos on talvi ja yö, niin tulee joulupukki.” (Poika 4v., Hangonsillan päiväkotinäyttely)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovuosi alkaa ensimmäisestä adventista. Evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovuosikalenteri rakentuu läntisen kirkkovuosikalenterin mukaan kolmen pyhän; joulun, pääsiäisen ja helluntain ympärille. Kirkkovuoden alkaminen adventista on vakiintunut läntisen kristikunnan käytännöksi jo keskiajalla. Kirkkovuosi tuo rytmin kirkon ja seurakuntien jumalanpalveluselämälle. Kirkkovuosi antaa myös sisällön jokaiselle sunnuntaille ja kirkolliselle juhlalle. Kirkkovuosi rytmittää myös sisältöihin omat raamatuntekstit ja rukoukset. Kristilliset juhlat ovat yhteisöllisiä juhlia, jotka yhdistävät ihmisiä maailmanlaajuisesti. Kirkkovuoden pyhät muistuttavat meitä Jeesuksen elämänvaiheista ja opetuksista. Pyhien sanoma tuo Jumalan teot osaksi seurakuntalaisten elämää. Kirkkovuoden pyhiin liittyy oma liturginen värinsä, joka kertoo kunkin pyhän tapahtumista. Käytössä on viisi väriä; musta, punainen, valkoinen, vihreä ja violetti. Pyhien liturgisia värejä käytetään kirkoissa yleensä viikon ajan pyhän jälkeen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

”Kenen synttäreitä vietetään jouluna? – Jeesus – Tiesin kans, mut en halunnut kertoa.” (Tyttö 5v. ja poika 3v., Hangonsillan päiväkot)

Suomessa suurimmat juhlapyhät ovat kirkollisia juhlia ja ne sisältävät paljon kansallista kulttuuriperinnettä. Päiväkodeissa tapahtuva uskontokasvatus korostaa tutkimusten mukaan kirkollisia juhlapyhiä. Uskontokasvatuksen pohjana on hyvä tuntee kirkkovuosi, koska se antaa paljon ideoita ja sisältöä varhaiskasvatuksen uskontokasvatukseen. Juhlapyhien sisällöt tarjoavat mahdollisuuden pohtia sellaisia tunteita, jotka voivat muuten vaikeita. Surun ja ilon tunteet voidaan uskontokasvatuksen avulla käsitellä turvallisessa ja lämpimässä ilmapiirissä. On tärkeää tarjota lapselle mahdollisuus pohtia vaikeitakin kysymyksiä kiireettömästi ja heidän omilla ehdoillaan. (Mattila 2008, 64–65.)

”Miksi pääsiäistä vietetään? – Siksi, että tulee vieraita ja saa myös leluja munista. – Jeesus laitettiin ristille.” (Poika 3v. ja poika 3v., Hangonsillan päiväkot)

Nykyään lapset elävät hyvin erilaisessa maailmassa, kuin vaikkapa kymmenen vuotta sitten. Media on osa lasten elämää ja voidaankin puhua medialapsuudesta. Lapset kuulevat ja näkevät samat asiat, kuin aikuisetkin, mutta he kokevat asiat eri tavoin. Lapset rakentavat identiteettiään nykyään sellaisessa sosiaalisessa verkossa, joka voi olla aikuiselle vieras. Mediatarjonnan säätely on aikuisen tehtävä ja on tärkeää, että lapsi saa myös kokea aitoja tunteita turvallisessa sosiaalisessa ympäristössä, johon ei liity koneita tai median kautta välitetyjä tunteita. (Ritokoski 2008, 116–120.) Lapsi tarvitsee tilanteita, joissa hän voi arvostavan ja lämpimän aikuisen seurassa käydä luontevia keskusteluja aiheista, joihin hän elämässään törmää. (Mattila 2008. 66.) Tällaiseen keskusteluun hiljentymisen on helppoa kirkkovuoden pyhien sanoman äärellä.

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA YHTEISTYÖTAHOT

3.1 Hyvinkään kaupunki ja kaupungin varhaiskasvatuspalvelut

Hyvinkää on 46 000 asukkaan kaupunki, noin 50 kilometrin päässä Helsingistä. Hyvinkää on kasvanut talousalueensa keskukseksi. Hyvinkäältä etsitään tasapainoista ja henkisesti rikasta sekä luonnonläheistä elämää. Hyvinkää on omakotitalojen kaupunki, mutta keskusta on kasvun myötä muuttunut ja saanut kaupunki-ilmeeseen korkeitakin kerrostaloja. Hyvinkään pinta-ala on 336,66km² /323,18km². Asukasluku 31.12.2013 on ollut 46 188. (Hyvinkää info i.a.)

Hyvinkään varhaiskasvatuspalvelut on 0–6-vuotiaille lapsille suunnattua hoitoa, varhaiskasvatusta ja opetusta sekä esiopetusta perusopetuslain mukaisesti. Esiopetusta järjestetään yhteistyössä opetustoimen kanssa. Varhaiskasvatuspalvelut ovat Hyvinkäällä myös sosiaalipalvelu vanhemmille, sillä se mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin tai opiskelun. 0–6-vuotiaiden lasten vanhemmat saavat valita kunnallisen päivähoitopaikan tai yksityisen hoidon tuen. Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmat voivat saada myös kotihoidon tukea. (Hyvinkää info i.a.)

Varhaiskasvatuspalvelut korostavat lapsinäkökulmaa. Hyvinkäällä pyritään siihen, että lapset ja vanhemmat saisivat vaikuttaa enemmän varhaiskasvatustoimintaan. Palveluja arvioidaan kunnioittaen asiakkaiden kokemuksia ja näkemyksiä. Hyvinkäällä perheen vaikutusmahdollisuuksia lisätään käymällä kasvatust keskusteluja vähintään kerran vuodessa. (Hyvinkää info i.a.)

Varhaiskasvatuspalvelut
Yksiköiden esimiehet ja heidän työtehtävät 1.8.2013-31.7.2014

20.9.2013

Liite 2.

KP		KP	
ph 6820 eo 6850	Hakalantalon ph Hakalantalo /5 sis. erityisryhmän Lähdekierto/3 8 ryhmää	ph 6833 eo 6859	Paavolan ph Jussila /3, erityispäiväkoti Paavola /4 Kouluryhmä esiopetus/Paavolan koulu /1 Aitta, yhteisten kalusteiden säilytys/kirjanpito/ 0,5 8,5 ryhmää
ph 6821 eo 6851	Hiidenkiukaan ph Hiidenkiuas /4 Metsäkuusi /3 Avoin toiminta 1,5 8,5 ryhmää	ph 6835 eo 6866	Martinkaaren ph Martinkaari/4, koko kaupungin vuoroahoito/2 Koko varhaiskasvatuksen TVT asiat, mm. Muksunetti/2 8 ryhmää
ph 6823 eo 6853	Kruununmaan ph Kruununmaa /5 Hyvinkäänkylän ryhmät /2 Avoin toiminta 1,5 8,5 ryhmää	ph 6836 eo 6864	Tanssikallion ph Tanssikallio/5 Ridasjärvi/ 1 äärialueella Tallimies/1 Avoin toiminta/1,5 8,5 ryhmää
ph 6824 eo 6854	Anttilantalon ph Anttilantalo /4 Hyvinkäänkylän koulun esiopetusryhmä/1 4-8-v. Puolimatka /1 Noppo /1 äärialueella 7 ryhmää	ph 6838 eo 6860	Kaupunkisillan ph Kaupunkisilta /4, peruskorjaus v.2014/1 Palokangas/1 Mustamännistön varajohtaja * Kenttädun päivähoito- ja leikkitoiminta- lasten valinta/1 7 ryhmää (HUOM PERUSKORJAUS)
ph 6825 eo 6855	Vehkojan ph Vehkoja /6,5 erityisryhmä Veikkari /1,5 8 ryhmää	ph 6839	Mustamännistön ph Mustamännistö pph 22 -24/6-7 Päiväpirtti /1 yksityisen perhepäivähoidon valvonta Palo-oja 1/ 8-9 ryhmää
ph 6826 eo 6858	Aamutuulen ph 2.9.2013 läht. Aamutuuli/3,5 (+1,5) Kaukas/1-2 äärialueella Rakentaminen/suunnittelu ja muut yhteiset tehtävät/3 7-8 ryhmää	ph 6840 eo 6861	Martin ph Martti /4,75 erityisryhmä pph 8/2,5 * Martintalon lasten valinta /1-1,5 8-9 ryhmää
ph 6830 eo 6856	Viertolan ph Viertola /3, erityisryhmä Kruununpuisto /3, erityisryhmä Aseman ryhmä /1 Pikku-Veturi 1,5 8,5 ryhmää	ph 6841 eo 6862	Punaojan ph Punaoja /5 allergiapäiväkoti Esiopetus/Torikatu 18/1 Impilinna /2 8 ryhmää
ph 6831 eo 6857	Hangonsillan ph Hangonsilta /5, iltahoitotalo/1 Talvisilta /2 Lainaamon yhteiset tehtävät 8 ryhmää	ph 6842 eo 6863	Martintalon ph lapset valitsee Martin pk:n johtaja Martintalo /5 (ei lasten valintaa, vain henkilöstöasiat ja johtaminen) 4-5 ryhmää

KUVIO 2. Varhaiskasvatuspalvelut yksiköittäin

3.2 Hangonsillan päiväkoti

Opinnäytetyömme valmistimme Hangonsillan päiväkotiin Hyvinkäällä. Hyvinkäällä tarjotaan varhaiskasvatuspalveluja 0–6-vuotiaille lapsille. Varhaiskasvatus pitää sisällään hoitoa, varhaiskasvatusta ja opetusta. Esiopetusta tarjotaan kuusivuotiaille perusopetuslain mukaisesti yhteistyössä opetustoimen kanssa. Toiminnan lähtökohtana on lapsinäkökulman korostaminen päivähoiton suunnittelussa sekä arjen varhaiskasvatustyössä. (Hyvinkään kaupunki i.a.)

Hangonsillan päiväkodissa tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä avoimessa ja turvallisessa ilmapiirissä. Monipuolinen oppimisympäristö edesauttaa elämyksellistä oppimista. Päiväkodissa korostetaan yhdessä tekemistä sekä lapsen oman kokemuksen merkitystä. Lapset oppivat ilmaisemaan tunteitaan ja huomioimaan toisiaan. Hyvät tavat korostuvat päiväkodin arjessa. Päiväkoti pyrkii arvioimaan päivähoiton laatua kehittääkseen toimintakulttuuriaan. Hangonsillan päiväkodissa toimii kuusi ryhmää. Päiväkoti on vuoropäiväkoti, joka on auki kello 6-22. (Hyvinkään kaupunki i.a.)

3.3 Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio Hyvinkään varhaiskasvatuksessa

Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että uskonnollis-katsomuksellisessa orientaatioissa kohdataan uskonnollisia, hengellisiä ja henkisiä ilmiöitä ja asioita. Lähtökohtana on lapsen oma uskonto ja katsomus. Tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus hiljaisuuden kokemiseen ja ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Uskonnolliset juhlat ovat osa lapsen kohtaamaa uskonnollista elämää. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 23–25.)

Hangonsillan päiväkodissa uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio toteutuu päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan. Lapsilla on mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn. Uskontokasvatus nivoutuu suomalaiseen kulttuu-

riin, johon kuuluu luterilaisen kirkon tavat ja perinteet. Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan vanhempien kanssa ja sovitaan lapsikohtaisesti käytänteet yhteistyölle. Jokainen lapsi huomioidaan yksilönä ja vanhempien toiveita kunnioittaen. Perheiden erilaiset tavat ja taustat nähdään rikkautena ja niitä kunnioitetaan. Toiminnassa huomioidaan ihmisten samanarvoisuus ja tasapuolisuus. Uskontokasvatus näkyy päiväkodissa luterilaisen kirkon perinteiden mukaisten juhlapyhien viettona. Seurakunta järjestää päiväkodissa noin kerran kuukaudessa seurakuntahetken, ryhmät käyvät joulu – ja pääsiäiskirkoissa. Tulevien juhlapyhien vietto näkyy viikko-ohjelmassa ja toimintaa dokumentoidaan kasvun kansioihin. (Hangonsillan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 26.)

3.4 Yhteistyöryhmät Tuhatsulat ja Sydänlinnut

Kuva 1. Kiirastorstain uskontokasvatushetki Sydänlinnuissa

Valmistimme työmme kahdelle eri ikäryhmälle; 1–3-vuotiaille sekä 4–5-vuotiaille. Yhteistyöryhmämme on 1–3-vuotiaiden Tuhatsulat sekä 4-5-

vuotiaiden Sydänlinnut. Materiaalin valmistimme kuitenkin koko päiväkodin henkilökunnan käyttöön. Yhteyshenkilönä päiväkodissa toimii Tuhatsulkien lastenhoitaja sekä päiväkodin varajohtaja. Valmistimme materiaalin pääosin omin voimin, mutta materiaalin kuvittamisessa saimme apua, koska omat taitomme tuolta osin ovat mielestämme riittämättömät.

Tuhatsulkien ja Sydänlintujen lähtötilanne oli siis sellainen, että ryhmissä käy seurakunnan lastenohjaaja pitämässä seurakuntahetken noin kerran kuussa. Ryhmät huomioivat viikko-ohjelmassa ajankohtaiset juhlapyhät ja käyvät joulu – ja pääsiäiskirkossa. Ryhmien käytössä on Lasten Raamattu ja ryhmiin on nimetty uskontokasvatusvastaava. Uskontokasvatus ei aikaisemmin näkynyt kovinkaan paljon ryhmien arjessa. Tarkoituksenamme oli tehdä ryhmien käyttöön monipuolinen ja helposti lähestyttävä uskontokasvatusmateriaali, jota jokaisen ryhmässä työskentelevän on helppo käyttää ja ottaa osaksi ryhmän arkea.

Materiaalin kahta viimeistä pyhää, Mikkelinpäivää sekä Pyhäinpäivää päiväkodissa ei kokeiltu enää samoissa ryhmissä, koska päiväkodin sisällä tapahtui suuria muutoksia sekä lapsiryhmissä että henkilökunnan osalta. Päiväkoti kuitenkin hyödynsi tämänkin materiaalin, mutta emme keränneet siitä enää opinnäytetyössä näkyvää palautetta. Tämä johtui myös opinnäytetyön aikatauluista. Työ jätettiin tarkastettavaksi ennen, kuin viimeisiä kirkkovuoden juhlapyhiä vietettiin päiväkodissa.

Kuva 2. Uskontokasvatushetki jumppasalissa

4 TAVOITTEET JA TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena oli valmistaa uskontokasvatusmateriaali varhaiskasvatuksen käyttöön 1–3-vuotiaille sekä 4–5-vuotiaille. Opinnäytetyömme lähtökohdiana on varhaiskasvatuksen kentältä nouseva tarve uskontokasvatuksen laadukkaaseen ja pedagogiseen kehittämiseen. Oma työkokemuksemme päiväkodista on myös toiminut innoittajana tämän tyyppiselle opinnäytetyölle. Monessa päiväkodissa uskontokasvatusmateriaalia ei löydy lainkaan tai päiväkodista löytyy Lasten Raamattu, jota ei välttämättä käytetä. Koemme, että helppokäyttöinen ja luovia menetelmiä sisältävä materiaali voisi innostaa työntekijöitä uskontokasvatuksen maailmassa.

Uskontokasvatus on kokemuksemme mukaan vähentynyt selkeästi päiväkodeissa. Monessa päiväkodissa seurakunnan työntekijät vastaavat kaikesta uskontokasvatukseen liittyvästä toiminnasta. Meidän pyrkimyksemme ei ole syrjäyttää seurakunnan työntekijöitä eikä vaikeuttaa varhaiskasvatuksen ja seurakunnan yhteistyötä. Tavoitteemme on tukea varhaiskasvatuksen työntekijöiden oma-aloitteista uskontokasvatuksen toteuttamista seurakunnan työntekijöiden vierailujen välillä. Näin ollen päiväkotit itse pystyisi vielä paremmin järjestämään varhaiskasvatussuunnitelmassa mainittua uskontokasvatusta niille lapsille, jotka siihen osallistuvat.

Produktissamme huomioimme lapsen kehitysvaiheet sekä uskonnollisen kehityksen ja jumalakuvan kehittymisen. Periaatteena työssämme on, että lapsi pääsee kokemaan havainnoinnin ja toiminnallisuuden kautta. Produktiimme olemme liittäneet myös niin sanottuja avoimia kysymyksiä, joista lapsiryhmässä voidaan keskustella aikuisen turvallisessa seurassa. Kokemuksemme mukaan vuorovaikutus ryhmän lasten kesken sekä lasten ja aikuisten kesken, on merkittävässä roolissa, kun uskontokasvatushetkiä lähdetään rakentamaan. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkovuosi toimii ”vuosikellona” materiaalille, jota valmistamme. Päiväkotit järjestää itse korvaavaa toimintaa niille, jotka eivät voi

osallistua uskontokasvatukseen evankelis-luterilaisesta näkökulmasta katsottuna.

Valmistimme päiväkodin käyttöön monipuolisen, luovan ja helppokäyttöisen uskontokasvatusmateriaalin, joka lähtee liikkeelle kertomuksista, joissa seikkailee Usko-lammas. Lampaan kanssa lapset pääsevät tutustumaan kirkkovuoden tärkeimpiin pyhiin varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Lammas seuraa valitsemiamme pyhiä sivustaseuraajana. Kertomukset kuvitettiin lasten ikätason mukaisesti. Kertomukset ja kuvat liitettiin kirjaseksi. Kuvat myös suurennettiin ja laminoitiin. Näin lasten oli helpompi seurata kertomusta ja eläytyä siihen. Materiaali sisältää ohjeistuksen päiväkodin henkilökunnalle. Materiaalissa avataan kirkkopyhät tarkemmin. Kirjallisen opastuksen lisäksi, opastimme materiaalin käytössä myös paikanpäällä päiväkodissa.

Lapsi ottaa konkreettisesti sanoista kiinni kehollaan. Siksi uskontokasvatuksessakin kannattaa käyttää Raamatun kertomuksia, tarinoita, leikkejä ja lauluja rikkaasti liikkuen ja niihin eläytyen. Lapsi ottaa liikkeittään ja kehoaan aistimalla asioita haltuunsa. Raamatun kertomukset, joihin lapsi saa sukeltaa draaman, roolileikin ja musiikin kautta, avaavat lapselle ihmisyyttä ja elämää samalla kun ne kuvaavat Jumalaa. Kun uskonnollisessa kokemuksessa ovat mukana tunne, elämys, mielikuvitus, toiminta ja ymmärrys, lapsi voi oivaltaa kokonaisvaltaisesti jotain omaan elämäänsä liittyvää. (Kangasmaa ym. 2008, 45.)

4.2 Kirkkovuoden keskeisimmät juhlapyhät produktiossa

Kuva 3. Uskontokasvatushetki Tuhatsulissa

Yhteiskunnassamme suurimmat juhlapyhät ovat kirkollisia juhlia. Ne sisältävät paljon suomalaisille tärkeää kulttuuriperinnettä. Suurimpien juhlapyhien joulun ja pääsiäisen lisäksi, valitsimme tähän opinnäytetyöhön seuraavat kirkkovuoden ajanjaksot: adventin aika, joulun loppiainen, laskiainen ja paasto, palmusunnuntai, hiljainen viikko, pääsiäinen, helatorstai, helluntai, mikkelinpäivä sekä pyhäinpäivä. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkkovuosikalenteri rakentuu joulun, pääsiäisen ja helluntain ympärille, joten nuo kolme pyhää valitsimme ensimmäisenä (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Adventin aika alkaa ensimmäisestä adventista, jolloin kirkoissa lauletaan Hoosianna-hymniä, joka kertoo Jeesuksen ratsastamisesta Jerusalemiin. Sana adventti on latinaa ja tarkoittaa Herran tulemistä. Sana Hoosianna tarkoittaa Herra, auta, pelasta. (Kirkko 2000, -julkaisu 2002, 38–39.) Ensimmäinen adventtisunnuntai on Ilonjuhla ja kirkkovuoden uudenvuodenpäivä ja siksi väri on valkoinen. 1. adventista alkaa pikkupaasto, joka on hengellistä syventymistä ja lähimmäisenrakkauden osoittamisen aikaa. Seuraavina adventtipyhinä siirrytään violettiin, katumuksen ja itsetutkiskelun väriin. Adventtipyhillä on omat aiheensa ja ne määräytyvät ajan odotusluonteen mukaan, Kristuksen odottaminen, Johannes Kastajan julistus ja Marian sunnuntai (Lempiäinen 1995, 55.)

300-luvulla kristikunnassa käytiin kamppailua pakanuutta vastaan ja sen seurauksena on alettua joulua viettämään 25.joulukuuta, jona oli aiemmin vietetty Voittamattoman Auringon päivää. Täten Kristus syrjäytti Auringon Jumalan. Tätä seuraa Stefanuksen päivä eli tapaninpäivä, joka on marttyyrien päivä. (Lempiäinen 1995, 67–70) Jouluaaton ja joulupäivän liturginen väri on valkoinen. Tapaninpäivän väri on punainen. (Kirkko 2000, -julkaisu 2002, 43.)

Loppiaista vietetään tammikuun kuudentena päivänä Jeesus-lapsen luona käyneiden kolmen tietäjän muistoksi. Loppiaisen eli epifania merkitsee taivaallista ilmestystä. Loppiaisen teema on Jeesus, maailman valkeus. Joulunaika päättyy loppiaiseen. Liturginen väri on valkoinen. (Kirkko 2000-julkaisu 2002, 56.)

Laskiainen kestää kolme päivää, sunnuntaista tiistaihin. Varsinainen paaston aika alkaa laskiaisen jälkeen, tuhakeskiviikkona ja kestää 40 päivää. Palmusunnuntaista alkaa paastonajan viimeinen viikko, hiljainen viikko, jolloin seuraamme Jeesuksen kärsimysten vaiheita. Hiljaisen viikon torstai, kiirastorstai, tunnetaan ennen kaikkea Pyhän ehtoollisen asettamisen juhlanä. Pitkäperjantaina muistelemme Jeesuksen ristinkuolemaa. Paastonajan ja hiljaisen viikon väri on violetti ja pitkäperjantaina liturginen väri on musta. (Kirkko 2000-julkaisu 2002, 60.)

Kuva 4. Kiirastorstain uskontokasvatushetki Tuhatsulissa

Kirkkovuoden keskus on pääsiäinen ja sen aihe on Kristuksen ylösnouseminen joka on myös kristillisen uskon keskeisin asia. Pääsiäistä juhlitaan sunnuntaina ja maanantaina ilon ja riemun juhlana. Pääsiäisen liturginen väri on valkoinen. (Lempiäinen 1995, 150-152)

Helatorstaita juhlitaan 40 päivää pääsiäisen jälkeen. Helatorstaina Jeesus ilmestyi viimeisen kerran opetuslapsilleen ja siunasi heidät. Tänä päivänä Jeesus siirtyi taivaaseen. Helatorstain liturginen väri on valkoinen. Helluntaina muistellaan sitä, kun Jeesuksen opetuslapset saivat Pyhän Hengen ja tuhannet ihmiset ottivat kasteen ja seurakunnan toiminta alkoi. Helluntai on seurakunnan syntymäpäivä. Helluntain liturginen väri on punainen. (Kirkko 2000, -julkaisu 2002, 82.)

Mikkelinpäivä on kirkkovuodessa enkelien päivä. Mikkelinpäivän liturginen väri on valkoinen. Mikkelinpäivä on nimetty ylienkelel Mikaelin mukaan. Enkelit kuvaavat näkymätöntä maailmaa, joka meitä ympäröi. Aikaisemmin Mikkelinpäivä oli lasten ja enkelien päivä, mutta nykyään vain enkelien päivä. Mikkelin päivän evankeliumissa lapsi annetaan esikuvaksi, joten on edelleen perusteltua juhlaa Mikkelinpäivää eri-ikäisten yhteisissä perhemessuissa. (Lindfors 2001, 247.) Pyhäinpäivä on yhdistetty kahdesta vanhasta kirkollisesta päivästä: kaikkien pyhien päivästä sekä kaikkien uskossa poisnukkuneiden vainajien muistopäivästä. Pyhäinpäivänä tärkeää on usko elävien ja kuolleiden yhteyteen. Pyhäinpäivän liturginen väri on punainen. (Lempiäinen 1995, 191–192)

4.3 Materiaalin valmistaminen ja uskontokasvatushetket Hangonsillan päiväkodissa

Materiaalin valmistaminen alkoi adventin ja joulunajan tapahtumien tarinoiden kirjoittamisesta sekä niihin liittyvän toiminnan suunnittelusta. Suunnittelimme adventinaikaa varten kokonaisuuden, johon kuului kertomus Usko-lampaan ja hänen ystävänsä Toivo-aasin seikkailuista, askarteluvinkit, liikuntavinkit sekä

musiikkivinkit uskontokasvatushetkiä rikastuttamaan. Lisäksi päiväkodille toimitettiin laminoituneet seinäkuvat tapahtumien kuvaamista elävöittämään. Päiväkoti sai myös kaavat Usko-lampaan valmistamista varten joko ryhmään tai jokaiselle lapselle.

Valitsimme eri-ikäryhmiä huomioivia monipuolisia materiaaleja. Pyrimme tekemään materiaalin kattavaksi, jotta ryhmän aikuinen saisi itse vaikuttaa ja valita omalle lapsiryhmälleen toimivan kokonaisuuden. Ohjeistimme myös päiväkodin henkilökuntaa siten, että he voisivat ottaa tämän materiaalin rinnalle myös mitä tahansa muita aiheeseen sopivia vaihtoehtoja ja jättää osan tekemämme materiaalin vinkeistä käyttämättä tai varastoon seuraavaa vuotta varten. Tarinoita kehoitimme kertomaan omin sanoin, mutta jätimme myös mahdollisuuden lukea kertomukset suoraan paperista, jos tämä koettiin paremmaksi.

Materiaalin kokeilu päiväkodissa alkoi adventista. Ennen adventtia molemmissa yhteistyöryhmissämme askarreltiin ryhmiin ja lapsille omat Usko-lammas. Ryhmän Usko-lammas toimii lasten mielenkiinnon herättäjänä uskontokasvatushetkissä. Molemmat ryhmät kävivät adventinajan tapahtumia läpi lasten kanssa useampaan kertaan. Henkilökunnalta sähköpostitse kerätyn palautteen mukaan adventinajan tapahtumat tarinassa olivat helppotajuisia ja lapsille sopivia. Pientenkin lapset olivat osallistuneet mielellään palmunoksien heilutteluun ja kuunnelleet kiinnostuneena tarinan eläinten seikkailuista. Aikapulan takia pienten ryhmässä ei toteutettu adventtiin liittyviä askarteluja eikä laulettu ryhmälle vieraita lauluja. Isompien ryhmässä valmistettiin adventtikynttilät sekä laulettiin adventinajan lauluja.

Joulu ja loppiainen toteutettiin materiaalin tekovaiheessa suurin piirtein samalla tavalla, kuin adventin aikakin. Materiaali sisältää enemmän lauluja ja laululeikkijä sekä loruja kuin adventin toimintavinkit. Päiväkodissa oltiin tultu siihen tulokseen, että nämä uskontokasvatushetket yhdistettiin, koska tarinat kuuluivat selkeästi yhteen. Kertomuksiin olemme liittäneet aiheita sivuavia kysymyksiä, joita ryhmät ovat käyneet läpi lasten kanssa. Pienten ryhmä koki, että osa kysymyksistä oli heille liian vaikeita, mutta he olivat muokanneet kysymyksiä omalle ryhmälleen sopivammaksi.

Seuraavaksi vuorossa oli laskiainen, jota varten päädyimme tekemään eläinten mäenlaskukilpailuista kertovan tarinan. Laskeutuminen paastoon ei tämän ikäisille lapsille ole kovinkaan helppo aihe, joten päätimme keskittyä laskiaisen perinteisiin sekä viitata alkavaan paaston aikaan. Paastoa lasten kanssa käsiteltiin luopumisen näkökulmasta eli mistä he olisivat valmiita luopumaan vähäksi aikaa. Tällaisia asioita olisivat voineen olla esimerkiksi herkut tai vaikkapa tietokonepelit. Laskiaisen toimintavinkeiksi laitoimme jälleen sekä kädentaitoihin että ilmaisutaitoihin liittyviä tehtäviä. Molemmissa ryhmissä askarrettiin ja kerrottiin laskiaistarinaa. Lapset olivat pitäneet tarinaa hauskana ja aikuisilta kerätyn palautteen mukaan erityisesti eläinhahmot ovat tehneet tarinoista mieluisia lapsille.

Pääsiäisen materiaalin suunnitteluun käytimme erityisesti aikaa sen haastavuuden takia. Kuoleman käsittelyn tiesimme olevan hankalaa varhaiskasvatuksen ammattilaisillekin. Tarinoista piti saada realistisia mutta ei pelottavia. Päätimme jo alkuvaiheessa, että menemme itse seuraamaan tämän uskontokasvatushetken toteuttamista päiväkodille. Halusimme nähdä, kuinka asioita lasten kanssa käydään läpi ja toisaalta halusimme myös nähdä aitoja hetkiä päiväkodin arjessa, johon työtä olemme saaneet tehdä. Pääsiäisen materiaali oli melko kattava, koska yhdistimme kaikki pääsiäisen tapahtumat samaan tarinaan.

Molemmat yhteistyöryhmämme pitivät pääsiäishetken ennen hiljaisen viikon keskiviikkona. Päiväkodilta tulleen palautteen mukaan materiaalin oli tutustuttu hyvin ennen varsinaista hetkeä. Tämä näkyi mielestämme hyvin toteutuksessa. Päiväkodin henkilökunta hyödynsi hyvin kertomukseen liittyvää kuvitusta ja he olivat myös etsineet lisää materiaalia uskontokasvatushetkeä rikastuttamaan.

Hetki alkoi lapsille tutulla tavalla. Villalangasta tehty Usko-lammas kiersi lasten sylissä ja selkeästi huomasimme, että tämä hetki oli lapsille jo tuttu. He tiesivät mitä oli tulossa. Päiväkodilta tulleen palautteen mukaan eläimet miellyttävät kaikkia lapsia ja niiden avulla oli hyvä lähestyä myös pääsiäisen traagisia tapahtumia. Tarinassa heijastui Uskon ja Toivon suru ja järkytys Jeesuksen kohtalosta. Hetken alussa muisteltiin palmusunnuntain tapahtumia, joista oli pidetty jo

aikaisemmin uskontokasvatushetki. Silloin lapset heiluttelivat kartongista tehtyjä palmunoksia ja tekivät aikuisen kanssa virpomisoksia.

Saamamme palautteen mukaan pääsiäisen tapahtumat oli kirjoitettu lapsille sopivalla, helposti ymmärrettävällä tavalla. Jeesus oli lapsille oudompi hahmo, mutta Uskon ja Toivon surun kautta lapset ymmärsivät, että Jeesus -niminen mies oli kokenut suurta vääryyttä ja hänet nostettiin ristille kuolemaan, vaikka ei ollut tehnyt mitään paha. Lapsetkin ymmärtävät epäoikeudenmukaisuuden. Tuhatsulkien uskontokasvatushetkeen osallistui ryhmän kaikki lapset, lukuun ottamatta pienintä alle yksivuotiaa lasta, joka siirtyi toiseen huoneeseen ryhmän aikuisen kanssa. Uskontokasvatushetki päättyi loppulauluun ja pääsiäiseen liittyvään Kim-leikkiin.

Helatorstain ja Helluntain materiaalin teko oli melko haasteellista. Pyhien sanoma on vaikea ymmärtää aikuisellekin, saati pienille lapsille. Tämän lisäksi tiesimme myös omakohtaisesta kokemuksesta, että loppukevät on päiväkodissa hyvin hektistä aikaa ja arvelimme, ettei näihin pyhiin jää samalla tavalla aikaa, kuin aikaisempiin uskontokasvatushetkiin. Pyrimme pitämään pyhiin liittyvät tekstit melko lyhyinä ja ytimekkäinä. Päiväkodilta tulleen palautteen mukaan, henkilökunta luki tekstejä useamman kerran etukäteen ja pitivät kertomuksia sopivan lyhyinä ja selkeinä vaikkakin vieraina. Kertomukseen liittyviä seinäkuvia päiväkodin henkilökunta piti tärkeänä tukena tarinan kertomiselle. Lopuksi ryhmässä oli keskusteltu kastejuhlista. Helluntaihin ryhmän aikuiset olivat liittäneet keskustelun lasten syntymäpäivistä ja verranneet näitä juhlia kirkon syntymäpäivään. Palautteen mukaan Usko-lampaan ja Toivo-aasin avulla on helpompi tuoda kirkollisten juhlien iloja ja suruja esiin, koska eläimet kiinnostavat useimpia lapsia.

Mikkelinpäivästä ja Pyhäinpäivästä teimme materiaalin aikaisempaa linjaa noudattelevan vinkkipaketin kertomuksineen, jonka toimitimme päiväkodille. Näistä uskontokasvatushetkistä emme kuitenkaan enää saaneet palautetta sellaisessa aikataulussa, että se olisi tähän opinnäytetyöhön ehtinyt. Pyysimme kuitenkin palautteen itsellemme, jotta voimme kehittää materiaalipakettia jatkoa ajatellen toimivammaksi.

Päiväkodille toimitettu materiaali alkaa kirkkovuoden mukaisesti adventista. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että uskontokasvatushetken alkavat syyskaudella vasta joulukuussa, vaan päiväkodin toimintakauden alkaessa elokuussa päiväkodin henkilökunta suunnittelee uskontokasvatushetket sisältymään päiväkodin arkeen. Näin ollen Usko-lampaaseen tutustuminen voidaan aloittaa jo heti toimintakauden alkaessa ja siitä luonnollisesti jatkaa kohti Mikkelinpäivää ja niin edelleen. Materiaalin viimeisimpään versioon liitimme myös kirkkovuoden ”vuosikellon”, josta varhaiskasvatuksen henkilökunnan on helppo seurata kirkkovuoden pyhien järjestystä.

5 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Aloittaessamme opinnäytetyötämme tiesimme tarttuvamme ajankohtaiseen aiheeseen, mutta prosessin aikana uskontokasvatus varhaiskasvatuksen osana nousi suuremmaksi puheenaiheeksi, kuin olimme osanneet odottaa. Keväällä 2014 käytiin yhteiskunnallista keskustelua uskontojen ja erityisesti kristinuskon asemasta kouluissa ja päiväkodeissa, kun perustuslakivaliokunta sai käsiteltäväkseen kantelun uskonnon ja omantunnon vapaudesta koulujen tilaisuuksissa. Keskustelu laajeni koskemaan myös varhaiskasvatuksen uskontokasvatusta. Perustuslakivaliokunta ja eduskunta päätyivät kuitenkin ratkaisemaan asian niin, että kouluissa järjestetään jatkossakin uskonnollisia päivänavauksia sekä huomioidaan suurimmat uskonnolliset juhlapyhät. Näistä tulee kuitenkin tiedottaa etukäteen ja samalla huolehtia, että jokaisella on mahdollisuus olla osallistumatta näihin tilaisuuksiin. (Perustuslakivaliokunnan mietintö 2/2014, 2-6.) Varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksen osalta keskustelu jatkuu. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen lakisääteinen tehtävä on antaa myös uskontokasvatusta.

Opinnäytetyöprosessin alussa huomasimme, että uskontokasvatuksen rooli varhaiskasvatuksen kentällä ei välttämättä ole aivan selvä. Päiväkodissa työskentelevien ja varhaiskasvatuksesta kaupungin hallinnossa vastaavien näkemykset uskontokasvatuksen roolista vaihtelivat. Varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä ymmärrettiin hieman eri tavoin. Päiväkotiin valmistamamme materiaali rakentui kirkkovuoden tärkeimpien juhlapyhien ympärille. Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että uskonnollis-katsomuksellinen orientatio pitää sisällään uskonnolliset juhlat osana lapsen kohtaamaa uskonnollista elämää. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 25–26). Opinnäytetyön luvan hakemisessa jouduimme kuitenkin pohtimaan sitä, miten juhlapyhät tuodaan esille materiaalissa, koska Raamattuun viittaamista ei pidetty sopivana. Tämä oli mahdoton tehtävä, koska juhlapyhät pohjautuvat Raamatun sisältöihin. Tätä asiaa kävimme läpi sekä päiväkodin henkilökunnan että varhaiskasvatuksen johdon kanssa ja lopulta löysimme yhteisen näkemyksen päiväkodin uskontokasvatuksesta. Hangonsillan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että uskontokasvatus näkyy päiväkodissa luterilaisen kirkon perinteiden

mukaisten juhlapyhien viettona. (Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 25–26). Näin ollen ajattelemme opinnäytetyömme vastaavan päiväkodin uskontokasvatuksen tarpeisiin omalta osaltaan.

Opinnäytetyöprosessin aikana tuottamamme materiaali otettiin hyvin vastaan päiväkodilla. Päiväkodilta saadun palautteen mukaan tällaista materiaalia oli kaivattu uskontokasvatusta tukemaan. He myös totesivat, että vastaavaa materiaalia ei ollut päiväkodin käytössä ennestään. Seurakunnassa töissä olevana tiedämme, että materiaalia uskontokasvatukseen on olemassa, mutta se ei ole löytänyt tietään päiväkoteihin. Syynä saattaa olla kuntien ja kaupunkien resurssit, mahdollisesti pelko materiaalien tunnustuksellisuudesta ja toisaalta myös varhaiskasvatuksen henkilökunnan pelko käsitellä uskonnollisia kysymyksiä lasten kanssa. Päiväkodeissa on mahdollisesti tyydytty siihen, että seurakunnan henkilöstö käy pitämässä uskontoon liittyvät hetket ja päivähoidon henkilökunta kaventaa itse omaa työkenttäänsä, kuten mentoroinnista kertoessamme kirjoitimme. Varhaiskasvatussuunnitelmasta käy kuitenkin ilmi, että uskontoon liittyvien kysymyksien tulisi näkyä lapsen arjessa, eikä olla erillinen osa lapsen elämää.

Lasten kysymykset liittyen uskontoon tai vaikkapa kuolemaan voivat olla aikuiselle itselleenkin hyvin vieraita ja vaikeita. Jarmo Kokkosen mukaan aikuisille hengelliset kysymykset ovat usein kovin henkilökohtaisia ja siksi ne voivat olla myös hyvin vaikeita aiheita kasvatuksen kentällä. Aikuinenkaan ei pysty selvittämään kaikkia hengellisyyteen liittyviä epävarmuuksia ja tunteita. Tämä aiheuttaa ristiriidan, jossa aikuinen saattaa pohtia sitä, kuinka vahvasti hän voi vaikuttaa lapsen maailmankatsomuksen syntyyn. Lapsella on kuitenkin oikeus sivistykseen, johon sisältyy myös oikeus saada tietoa ja kokemuksia uskontoon liittyvistä kysymyksistä. Lapselle ei saa aiheutua tilannetta, jossa hän ei saa vastausta kysymyksiinsä tai ne kielletään kokonaan. Päivähoidon uskontokasvatus on prosessi, jossa lapsen kysymyksiin vastataan lapsen omasta perinteestä käsin positiivisessa hengessä. Uskonto on lapsen elämän olennainen osa, eikä siitä tarvitse tehdä erillistä elämänaluetta. (Kokkonen 2008, 75–76.)

Oman haasteen uskontokasvatukseen varhaiskasvatuksessa tuo nykyään vahvasti näkyvä monikulttuurisuus. Eri uskontokunnat ja katsomukset lapsiryhmissä saattavat aiheuttaa ongelmia ja haasteita päiväkodin arjen tilanteissa. Esimerkiksi luterilaisen kirkon perinteiden mukaisten juhlapyhien vietto päiväkodissa aiheuttaa tilanteen, jossa muista uskontokunnista tai katsomuksesta lähtöisin oleville lapsille tulee järjestää korvaavaa tekemistä, mikäli he eivät saa osallistua juhlan valmisteluun ja viettoon. Saattaa herätä ajatus juhlapyhän ohittamisesta, jotta ryhmä voitaisiin pitää yhtenäisenä ja toiminnan järjestäminen olisi helpompaa. Tällöin on helpompi huomioida ihmisten samanarvoisuutta ja tasa-uoilistaa toiminta kaikille sopivaksi. Tämä toimintatapa ei kuitenkaan vastaa tämän hetkiseen lakiin tai kaupunki/päiväkotikohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Ongelmaksi voi muodostua myös uskontokasvatuksen valtakunnallinen profiointi, koska väestörakenne eripuolilla Suomea on kovin erilainen. Pääkaupunkiseudulla uskontokasvatukseen liittyvät kysymykset voivat olla erilaisia, kuin muualla Suomessa, koska pääkaupunkiseutu on monikulttuurisempaa. Suomesta löytyy alueita, joissa monikulttuurisuus välittyy lasten elämään lähinnä tiedotusvälineiden kautta. (Kallioniemi 2005, 30.) Näin ollen toimintaa joudutaan järjestämään eri tavoin eri paikkakunnalla, joskus jopa kaupungin eri osien kesken. Monikulttuurisuus kuitenkin lisääntyy koko ajan ympäri Suomea.

Uskontokasvatuksen poistaminen päiväkodin toimintasuunnitelmasta vie lapselta oikeuden, joka heille kuuluu. Uskonottomuus päiväkodissa veisi lapselta myös oikeuden viettää juhlapyhiä. Tämä taas karsisi lapsen, suomalaisen tai maahanmuuttajan, elämästä suuren määrään kulttuurista perintöä. (Mattila 2008, 63.)

Sirkka Mattila avaa monikulttuurisuuden tuomia haasteita teoksessa *Lapsenkaltainen*. Monikulttuurisuus tuo mukanaan haasteen yhdistää valtauskonnon ja muiden uskontojen tavat ja perinteet. Lapsiryhmällä on oikeus viettää oman katsomuksensa tai uskontonsa mukaisia juhlia, vaikka ryhmässä olisikin edustajia useammasta kulttuurista. Päiväkodin aikuisten tulee mahdollistaa osaltaan kaikki lapset huomioiva toiminta. Juhlial ei voida ohittaa eri näkemysten vuoksi

ja siksi päiväkodin työntekijöiden tulee käydä keskusteluja tämän oikeuden toteutumisesta. Juhlat tarjoavat myös erinomaisen mahdollisuuden tutustua oman uskontonsa tai katsomuksensa ulkopuolisiin tapoihin ja perinteisiin. (Mattila 2008, 65.)

Varhaiskasvatuksen antamalla uskontokasvatuksella voi olla merkittävä rooli lapsen käsityksissä erilaisuuden hyväksymisestä ja kunnioituksen ja avoimuuden kasvussa. Monesti näemme meille vieraat uskonnot ja katsomukset uhkana, vaikka todellisuudessa ne voivat olla resurssi, jota hyödyntämällä vuorovaikutus eri kulttuureista tulevien välillä voisi muuttua luonnollisemmaksi ja arvostavamaksi. Oppimisympäristön sosiaaliemotionaalinen ilmasto vaikuttaa oppimisen laatuun ja syvyyteen. On tärkeää, että lapsiryhmästä vastaavat aikuiset tiedostavat tämän ja pyrkivät luomaan lapsille oppimisympäristön, jossa lasta tuetaan ja rohkaistaan ja heidän toimintaansa arvostetaan ja kunnioitetaan. (Kallioniemi 2005, 31.)

Opinnäytetyöprosessin aikana käyty yhteiskunnallinen keskustelu sai meidät myös pohtimaan niitä juuria, mistä tämä uskontojen välinen, vapaa-ajattelijoiden ja uskontoa tunnustavien välinen keskustelu johtuu. Pyrkimyksenä on ”suojella” lasta miltään tietyltä uskonnolta ja tarjota hänelle mahdollisuus tutustua kaikkiin uskontoihin ja valita niistä itselle sopiva tai olla valitsematta. Tämä valinnanvapaus herättää kysymyksiä myös muiden lasta koskevien valintojen kohdalla. Eräs luennoitsija vertasi uskonnottomuutta äidinkielettömyyteen. Jos lapsi saisi tässäkin asiassa valita, mitä kieltä haluaa puhua ja hänelle ei puhuttaisi mitään tiettyä kieltä ennen 15 ikävuotta, voisi lopputulos olla erittäin huono. Kysymme-kin siis, eikö hengellisyys ja jotkut tietyt uskonnolliset juuret mahdollista lapselle turvallisen kasvualustan, jossa voi kaikessa rauhassa muodostaa identiteettiään ja päättää lopulta, mihin uskontokuntaan haluaa tai ei halua kuulua. Arto Kallioniemi toteaa, että varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksen tulisi antaa lapsille rakennusaineita oman elämänpolitiikan rakentamiseen monikulttuuristuvassa maailmassa sekä oman identiteetin vahvistamiseen ja löytämiseen. (Kallioniemi 2005, 17).

On hyvä huomata, että uskontokasvatuksesta ei ole koskaan aikaisemmin keskusteltu yhtä laajasti, kuin tänä päivänä. Arto Kallioniemi toteaa kolumnissaan Varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksesta ja sen tutkimuksesta, että tällä hetkellä aihe kiinnostaa hyvin laajaa foorumia. Keskustelijoiden joukosta löytyy niin kasvatuksen ammattilaisia, kuin poliitikkoja, virkamiehiä ja kansalaisia. (Kallioniemi 2008.) Tuntuu, että jokaisella on asiaan mielipide, muttei välttämättä ehdotusta, miten tämä asia pitäisi hoitaa.

Ajattelemme, että työmme onnistui suunnitelmien mukaisesti ja vastasi nykypäivän tarpeeseen uskontokasvatuksen kehittämässä. Ongelma, joka päiväkoedeissa näkyi selvästi, oli, ettei heillä ole tarpeeksi materiaalia ja ideoita uskontokasvatuksen toteuttamiseen. Opinnäytetyömme antoi osaltaan ratkaisun tähän ongelmaan Hangonsillan päiväkodin kohdalla. Materiaalin teossa käytimme oma innovatiivisuuttamme juhlapyyhiin liittyvissä kertomuksissa sekä niiden kuvituksessa. Uskontokasvatushetkiin liittyvät toimintavinkit kokosimme käytössämme olleista materiaaleista ja osin teimme nekin itse.

Tutkiessamme Diakonia-ammattikorkeakoulun viime vuosien opinnäytetöitä, emme löytäneet täysin vastaavia töitä. Keskustellessamme päivähoidon henkilökunnan kanssa, eivät hekään tienneet, että tällaista materiaalia olisi suoraan heille tehty aikaisemmin. Sen sijaan seurakunnille tämän tyyppistä materiaalia on tehty. Tämä työ eroaa selkeästi kristilliseen kasvatukseen tarkoitettusta materiaalista, koska se ei sisällä tunnustuksellisia hartauksia tai rukouksia.

Ajattelemme, että merkittävin tulos tämän työn toteuttamisessa on ollut se, että Hyvinkääläinen Hangonsillan päiväkotitoimi on toteuttanut uskontokasvatusta säännöllisesti osana päiväkodin arkea jo vuoden ajan. Uskontokasvatushetkistä on muodostunut päiväkodin sisällä, niin henkilökunnalle kuin lapsille, tuttu ja turvallinen hetki, jota osanottajat odottavat. Emme tietenkään voi olla varmoja, että he jatkavat toimintaa samaan tapaan myös tulevaisuudessa, mutta toivomme, että tämä vuosi on antanut heille uskallusta ja ideoita toiminnan jatkamiseen. Parhaimmillaan merkittävin tulos voisi olla se, että opinnäytetyön materiaali tulisi käyttöön myös muissa Hyvinkään päiväkodeissa ja uskontokasvatus saisi merkittävämmän roolin päiväkotien arjessa, vaikka yhteiskunnallinen keskustelu sitä

päiväkodeista olisikin viemässä pois. Itse koemme oppineemme paljon teologi-
sesta ajattelusta ja sen siirtämisestä sellaiseen muotoon, että lapsikin voisi
ymmärtää, mistä on kyse. On ollut merkityksellistä omalle ammatillisuudellem-
me pohtia sitä, mitä ja miten lapsi erilaisia asioita ymmärtää.

Ajattellessamme prosessia taaksepäin, voimme iloksemme todeta, että työ on
edennyt aikataulussa ja hyvässä yhteisymmärryksessä sekä opinnäytetyön teki-
jöiden kesken, että yhteistyökumppanimme kanssa. Opinnäytetyöprosessia
aloittaessamme saimme kuulla monta varoittavaa esimerkkiä siitä, kuinka pari-
työskentely voi olla joskus vaativaa ja hankalaa. Me voimme todistaa tämän
vääräksi. Meillä on ollut keskimäärin hauskaa tämän prosessin aikana ja olem-
me saaneet jaettua työmäärän tasaisesti. Pohdimme, olisiko tilanne ollut toinen,
mikäli olisimme päiväopiskelijoita ja päivittäin tekemisissä toistemme kanssa.
Me olemme tehneet tätä opinnäytettä oman työmme ja oman muun elämämme
ohessa ja opinnäytetyöparin näkeminen on ollut mukavaa vaihtelua arkeen ja
samalla on vaihdettu myös muut kuulumiset. Voimme suositella tätä työtapaa
myös muille monimuoto-opiskelijoille. Toivomme, että tästä opinnäytetyöstä on
iloa ja apua monille samalla alalla työskenteleville, jotka pohtivat, miten omaa
työtään voi kehittää.

Loppuajatuksena haluamme jakaa omaan ajatteluunne sopivan laulun sanat.
Muistamalla tämän, muistamme tärkeimmän lasten kanssa tehtävässä työssä.

”Kaunis, pieni ihminen. Sä olet, ainutlaatuinen. Mitä vastaan tulee-
kaan, toista sua ei milloinkaan.” (Johanna Kurkela.)

Haluamme kiittää perheitämme opiskeluiden tukemisesta sekä rinnalla kulke-
misesta. Teistä on ollut meille suunnaton apu. Lisäksi haluamme kiittää yhteis-
työkumppanimme Hyvinkään kaupunkia ja Hangonsillan päiväkotia. Kiitokset
myös työnantajillemme, jotka ovat mahdollistaneet koulupäiviin osallistumisen.
Suuri kiitos myös teille kaikille muille ystäville ja kollegoille, jotka olette tukeneet
meidän opintojen loppuun saattamista. Ilman teitä, tämä prosessi ei olisi nyt
valmis.

LÄHTEET

- Halme, Lasse 2010. Uskonto ja yksilö. Teoksessa (toim.) Martin Ubani,; Arto Kallioniemi; Juha Luodeslampi, 2010. Kokonaisvaltainen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 66–67.
- Heinämäki, Liisa 2000. Varhaiserityiskasvatus lapsen arjessa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Holm, Nils G 2005. Kehityopsykologisia näkemyksiä uskontokasvatukseen. . Teoksessa (toim.) Päivi, Hilska; Arto, Kallioniemi & Juha Luodeslampi 2005. Uskontokasvatus monikulttuurisessa maailmassa. Helsinki: Kirjapaja. 57–78
- Hyvinkää info i.a. Hyvinkään kaupunki. Viitattu 16.6.2014. <http://hyvinkaa.fi/fi/Hallinto-ja-kaupunkitieto/Hyvinkaa-info/#.U56VWijBLEM>
- Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelma 2013. Hangonsillan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2013. Hyvinkää 24.6.2013.
- Hyvinkään kaupunki i.a. Hangonsillan päivähoito. Viitattu 23.9.2013.
http://www.hyvinkaa.fi/fi/kasvatus-ja-opetus/Varhaiskasvatuspalvelut/Kunnallinen-paivahoito/Paivakoti/Hangonsillan-paivahoito/#.UkAyGj_Yp6g
- Hyvinkään kaupunki i.a. Kunnallinen päivähoito. Viitattu 23.9.2013.
http://www.hyvinkaa.fi/fi/kasvatus-ja-opetus/Varhaiskasvatuspalvelut/Kunnallinen-paivahoito/#.UkAx1T_Yp6g
- Kalliala, Marjatta 2001. Sanoista tekoihin ja tekemättömyyteen – uskontokasvatuksen arki päiväkodissa. Teoksessa (toim.) Jaakko Salminen 2001. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Helsinki: Helsingin yliopisto. 163–199.

- Kallioniemi, Arto 2011. Contextual approaches to religious education: A Finnish perspective. Teoksessa (toim.) Anta Filipson; Pirjo Hakala; Arto Kallioniemi; Pekka Launonen; Valk Pille; Einar Vetvik; Karl Ingolf Johannessen 2011. Religious education in contemporary society. Tartu: Logos, 22.
- Kallioniemi, Arto 2005. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus monikulttuuristuvassa maailmassa. Teoksessa (toim.) Päivi, Hilska; Arto, Kallioniemi & Juha Luodestlampi 2005. Uskontokasvatus monikulttuurisessa maailmassa. Helsinki: Kirjapaja. 11–38.
- Kallioniemi, Arto 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksesta ja sen tutkimuksesta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Kangasmaa, Tiina; Petäjä, Heljä; Vuorelma, Päivi 2008. Lapsen uskonnollinen kehitys. Teoksessa (toim.) Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä, Päivi Vuorelma 2008. Lapsenkaltainen, Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus, 42–46.
- Kokkonen, Jarmo, Kirkon kasvatus ja perheasiat i.a. Kaksi ikkunaa -yhteinen vastuu. Seurakuntien Lapsityön keskus ry. Viitattu 12.11.2014. http://www.evl-slk.fi/lehdet/pikkuvaki/kommentti_artikkeliin
- Kokkonen, Jarmo 2008. Uskonnollisuus ja hengellisyys lapsen maailmassa. Teoksessa (toim.) Tiina Kangasmaa; Heljä Petäjä; Päivi Vuorelma, 2008. Lapsen uskonnollinen kehitys. Helsinki: Lasten Keskus, 74–81.
- Kirkko 2000-julkaisu 2002. Kotien rukouskirja. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Kirkkohallitus 2013. Lapset seurakuntalaisina kehittämissasiakirja. Helsinki: Kirkkohallitus, 29.
- Lindfors, Helena 2001. MIELTÄ MESSUUN. Lapset ja perheet kirkossa. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Lempiäinen, Pentti 1995. PYHÄT AJAT. Helsinki: Kirjapaja, 55–192

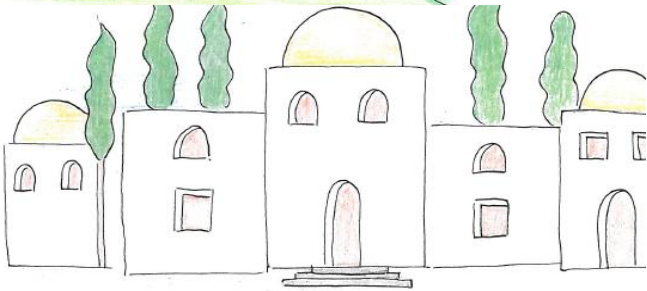
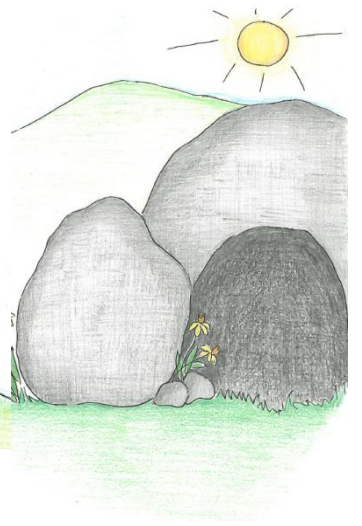
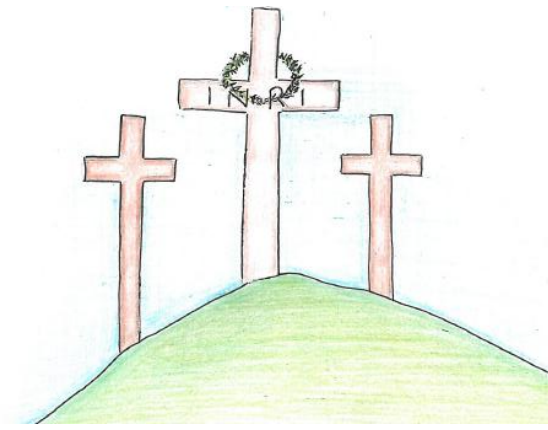
- Mattila, Sirkka 2008. Uskontokasvatuksen orientaatio. Teoksessa (toim.) Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä, Päivi Vuorelma 2008. Lapsenkaltainen, Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus, 62–67.
- Pellikka, Ismo 2011. Voiko uskontokasvatus kasvattaa? Teoksessa (toim.) Eeva Hujala & Leena Turja 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 152.
- Perustuslakivaliokunta 2014. i.a. Perustuslakivaliokunnan mietintö 2/2014. Viitattu 23.7.2014. [http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?\\${APPL}=utpvm&\\${BASE}=utpvm&\\${THWIDS}=0.19/1406097379_207160&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw.cgi/trip/?${APPL}=utpvm&${BASE}=utpvm&${THWIDS}=0.19/1406097379_207160&${TRIPPIFE}=PDF.pdf)
- Pesonen, Marja 2008. Mentorointi työtapana: läsnäoloa ja vastavuoroisuutta. Teoksessa Tiina, Kangasmaa; Heljä, Petäjä & Päivi, Vuorelma (toim.) Lapsenkaltainen, Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten Keskus, 103–105.
- Sihvola, Juha 2011. Maailmankansalaisen uskonto. Helsinki: Otava.
- Sosiaaliportti i.a. Viitattu 29.4.2014. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/varhaiskasvatus_ja_paivahoito/
- STAKES 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Gummerruskirjapaino Oy.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Kirkkovuoden pyhät rytmittävät hengellistä elämää. Viitattu 27.9.2013. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/1AF1E869C2D0CC66C225707B00234496?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Kirkkovuosi muistuttaa Jumalan pelastusteosta. Viitattu 29.4.2014. <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/1FEBCECFD2CA5233C225748E0043E095?OpenDocument&lang=FI>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a. Viitattu 17.9.2013.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut

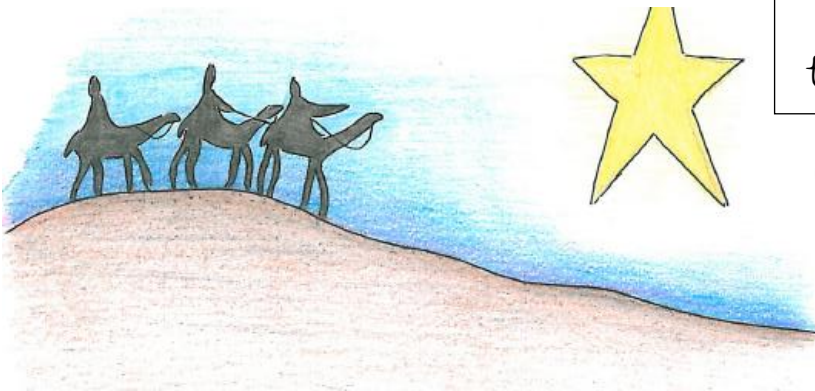
Ubani, Martin 2010. Lapsen kokonaisvaltaisuus uskontokasvatuksessa. Teoksessa (toim.) Martin Ubani; Arto Kallioniemi; Juha Luodeslampi, 2010. Kokonaisvaltaisen kasvatus, lapsi ja uskonto. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 44–45.

Vikström-Jokela, Monica; Vikström, John; Polkutie, Anita 2004. Kirkkovuosi lasten kanssa. Helsinki: Kirjapaja Oy.

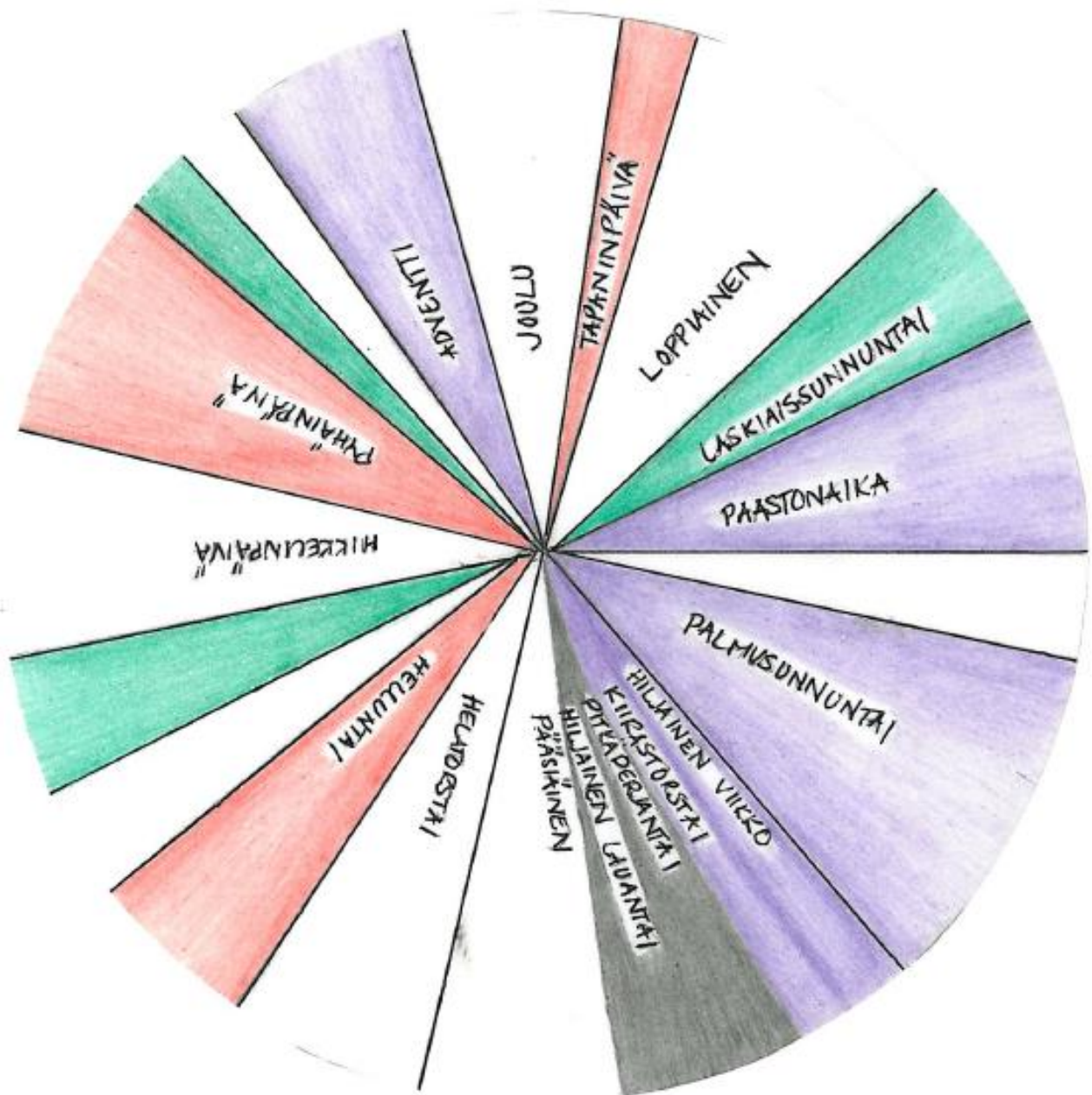
KIRKKOVUOSI USKO-
LAMPAAN KANSSA

Päiväkodin uskontokasva-
tusmateriaali kirkkovuoden

Sisällys

TERVETULOA USKO-LAMPAAN MATKAAN	4
ALOITUS LASTEN KANSSA	7
ADVENTTI	11
ADVENTTI AIKUISELLE.....	12
JOULU	25
JOULU AIKUISELLE.....	26
LOPPIAINEN	37
LOPPIAINEN AIKUISELLE.....	38
LASKIAINEN.....	42
LASKIAINEN AIKUISILLE.....	43
PALMUSUNNUNTAI.....	52
PALMUSUNNUNTAI AIKUISELLE	53
PÄÄSIÄINEN	57
PÄÄSIÄINEN AIKUISELLE.....	59
HELATORSTAI.....	67
HELATORSTAI AIKUISELLE	68
HELLUNTAI	73
HELLUNTAI AIKUISELLE.....	74
MIKKELIN PÄIVÄ	81
MIKKELINPÄIVÄ AIKUISELLE	82
PYHÄINPÄIVÄ.....	89
PYHÄINPÄIVÄ AIKUISILLE.....	90
KIRJALISTA.....	94

Tämän vuosikellon voit kopioida seinälle. Vuosikellosta voitte yhdessä lasten kanssa seurata kirkkovuoden kulumista. Laminoituna usko-lammas voi kiertää vuosikelloa, jolloin juhlapäiviä on helppo seurata tutun eläinystävän kanssa.

TERVETULOA USKO-LAMPAAN MATKAAN

Ohjeita materiaalin käyttöön

Kädessäsi on uskontokasvatusmateriaali varhaiskasvatukseen käyttöön. Materiaali on tarkoitettu päiväkodin henkilökunnan käyttöön seurakunnan vierailujen välillä. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti myös päiväkotit on vastuussa uskontokasvatukseen toteuttamisesta. Materiaalista löydät kertomuksen ja toimintavinkkejä 0-5 vuotiaiden lasten kanssa pidettäviin uskontokasvatushetkiin. Materiaali on koottu evankelis-luterilaisen kirkkovuoden suurimpien juhlapyhien ympärille.

Materiaali sisältää uskontokasvatusvinkkejä niin musiikkiin, kuvataiteeseen, käsitöihin kuin liikuntahetkiinkin. Tarkoituksena on, että voit itse valita ryhmällesi sopivaa toimintaa ja laajentaa sitä itse näiden ehdotuksien avulla.

Käytössäsi on lapsille tarkoitettu kertomus juhlapyhästä sekä aikuiselle tarkoitettu tarkempi kuvaus pyhän merkityksestä. Tarinan tukena voit käyttää materiaalista löytyviä kuvia sekä piirrettyjä hahmoja, joita voit kuljettaa tarinan mukana kuvasta kuvaan. Kuvat voit suurentaa ja laminoida, jotta voit havainnollistaa lapsille kunkin pyhän tapahtumia. Kuvat voit myös kirkkovuoden edessä kiinnittää seinälle, jolloin kirkkovuoden pyhistä tulee osa varhaiskasvatuksen arkea.

Kädentaitoihin liittyvät ideat voi toteuttaa monista eri materiaaleista. Antamamme vinkit ovat suuntaa antavia. Materiaaleista löytyvät nuotit ovat ehdotuksia, joihin voit löytää valmiita soitettuja versioita esimerkiksi kirjastosta. Lauluja, jotka sopivat materiaalin pyhiin, löytyy lukuisia, joten valitse itsellesi tuttuja ja parhaiten toimivia kappaleita uskontokasvatushetkien tueksi.

Suosittelimme, että tutustutte materiaalin kertomuksiin etukäteen. Lapset pitävät kerrotuista tarinoista, joten jos mahdollista kerro kunkin pyhän kertomus omiin sanoihin. Kertomukset ovat kuitenkin kirjoitettu niin, että ne voidaan lukea myös suoraan paperista. Voit valita itsellesi sopivamman vaihtoehdon. Tarinoita voi myös elävöittää esimerkiksi draaman keinoin. Vain mielikuvitus on rajana.

Materiaalin hahmot ja kuvat kannattaa laminoida, jotta niiden käyttöikä pitenee. Lisäksi kannattaa toteuttaa ryhmälle oma usko-lammas materiaalista löytyvien vinkkien mukaan ja/tai valmistaa jokaiselle lapselle oma usko-lammas. Materiaalin testiryhmä koki, että tällä oli iso merkitys lapsen orientoitumisen kannalta. Lapset keskittyivät uskontokasvatushetkiin paremmin, kun heillä oli oma usko-lammas kädessään.

Kahta materiaalin kuvaa käytetään uudestaan myöhemmässä kertomuksessa. Tästä löydät tiedon kyseisten pyhien kohdalta. Materiaalin lopusta löytyy kirjalista, jota voit myös hyödyntää jatkossa suunnitellessasi uskontokasvatushetkiä.

Materiaali alkaa adventista, mutta tarkoitus on, että uskontokasvatushetket sisällytetään päiväkodin arkeen heti toimintakauden alkaessa. On hyvä aloittaa usko-lampaaseen tutustuminen jo ennen ensimmäistä syyskauden kirkkokopyhää, Mikkelinpäivää. usko-lampaaseen liittyvän tarinan ja askartelut voi toteuttaa heti alkusyksystä tai milloin vaan se päiväkodin arkeen parhaiten soveltuu.

Toivotamme teille iloisia hetkiä usko ja Toivon kanssa

Kaisa Kaartinen & Katja Sarkkinen

ALOITUS LASTEN KANSSA

Esittelemme sinulle nyt uuden kaverisi usko-lampaan. usko-lammas vie sinut tutustumaan kirkkovuoteen. usko-lammas asuu Betlehemissä, pienessä tallissa ja pääsee mukaan mitä erilaisimpiin seikkaluihin.

Aloitamme yhteisen matkan adventista. Kirkkovuosi kertoo meille seurakuntalaisille, vuoden suurista juhlista. Jokaiseen pyhäpäivään liittyy tietyt Raamatun kohdat, joita kirkkoissa silloin luetaan.

Tämän matkan aikana tapaat myös usko-lampaan ystäviä.

Aloitetaan askartelemalla jokaiselle teistä oma usko-lammas. Voitte pitää lamasta aina mukana, kun tutustumme kirkkovuoden tapahtumiin.

usko-lammas

1.

2.

Tarvitset

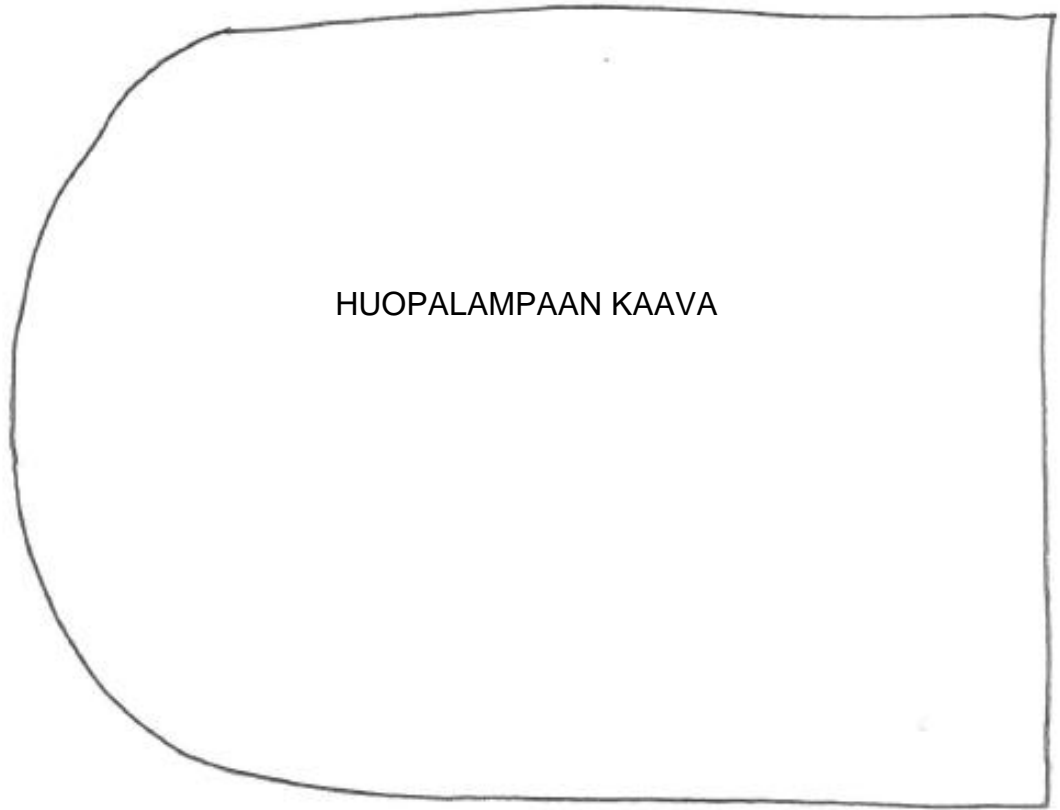
1. valkoista/harmaata villalankaa, silmät tai huovasta tehdyt silmät, huopaa korviin ja jalkoihin, vahvaa kartonkia, sakset, kynän

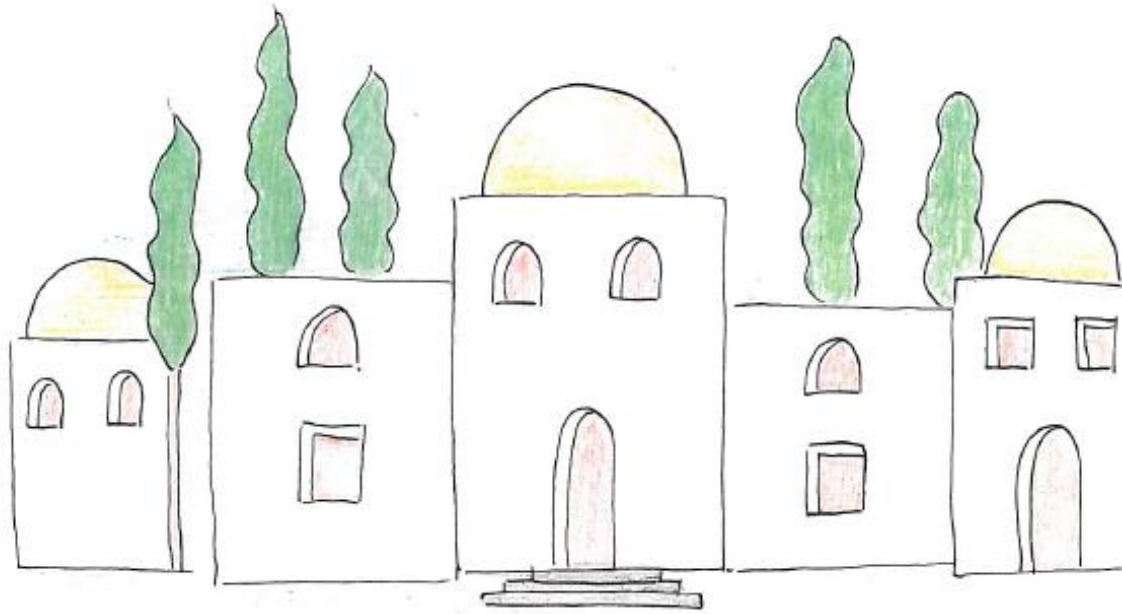
Kieritä lankaa kartonkikielkekojen ympärille, kunnes kiekkojen keskellä oleva reikä on lähes ummessa. Leikkaa villalangat auki varoen ulkoreunasta ja kierrä sekä solmi villalangan pätkä kartonkikielkekojen väliin. Irrota kiekkot. Näin saat tupsun. Liimaa lampaalle jalat, korvat ja silmät.

2. valkoista huopaa, harmaata huopaa, villalankaa, silmät, sakset, liimaa tai ohutta lankaa ja neulan

piirrä valkoiselle huovalle kaksi huopalampaan kaavaa sekä neljä jalkaa ja korvaa. Liimaa kaksi isoa osaa yhteen reunoista. Osien kannattaa antaa kuivua rauhassa. Toinen vaihtoehto on ommella osat yhteen. Liimaa lampaalle neljä jalkaa; kaksi jalkaa käsinuken takakappaleelle ja kaksi etukappaleelle. Liimaa tai ompele paikalleen silmät, suu, korvat, nenä sekä villalankakiehkurat.

Seuraavalta sivulta löydät kaavat, joita voit tarvittaessa suurentaa.

ADVENTTI

usko-lammas kuulee aasin askeleet

Kauan sitten, aika kaukana Suomesta, Jerusalemin kaupungissa oli melkoinen vilске ja hulina. usko-lammas oli kaikessa rauhassa syömässä ruohoa, kun hän kuuli jotain tuttua. Aasin askeleet...

usko-lammas näki hieman kauempana tiellä tutun hahmon. se oli Toivo-aasi. usko ja Toivo asuivat samassa tallissa hieman kauempana, Betlehemissä. usko ja Toivo olivat parhaat kaverit. usko oli kuullut, että Toivo oli saanut suuren tehtävän ja lähtenyt pois tallista. usko ja Toivo eivät olleet nähneet toisiaan hetkeen.

Nyt usko näki ystävänsä kantavan selässään miestä pitkin Jerusalemin katuja. Ihmiset olivat katkoneet palmunoksia ja heiluttelivat niitä Toivo-aasin ja tuon miehen edessä. He hurrasivat ja toivottivat tulijat tervetulleiksi. Monet miehet, naiset ja lapset seurasivat miestä, jota he kutsuivat Jeesukseksi. Kaikki tungeksivat teiden varsilla nähdäkseen miehen paremmin.

Kuka oli tuo mies? usko-lammas jäi odottamaan, mitä seuraavaksi tapahtuu.

Mitä sinä odotat nyt? Joulukuukausi on aivan kulman takana, mutta vielä meidän täytyy hetki odottaa. Tätä odottamisen aikaa kutsutaan adventiksi.

ADVENTTI AIKUISELLE

Läntisessä kristikunnassa vakiintui keskiajan lopulla käytäntö, jonka mukaan kirkkovuosi alkaa aina ensimmäisestä adventtisunnuntaista. Adventti sana tulee latinankielestä. Adventus Domini tarkoittaa Herran tulemistä.

Adventinaikana valmistaudumme joulun. Ensimmäisen adventtisunnuntain jälkeisestä maanantaista alkaa jouluaattoon ulottuva adventtipaasto, jota kutsutaan myös pieneksi paastoksi. Paasto haastaa meidät pitämään huolta omasta hengellisestä elämästämme. Se, miten kukin tätä toteuttaa voi ilmetä monin eri tavoin. Tapoja tänä päivänä voivat olla mm. jostakin tietyistä ruuista kieltäytyminen tai vaikkapa tauko sosiaalisen median käytöstä.

ASKARTELUOHJEET

PALMUNLEHTI

1)

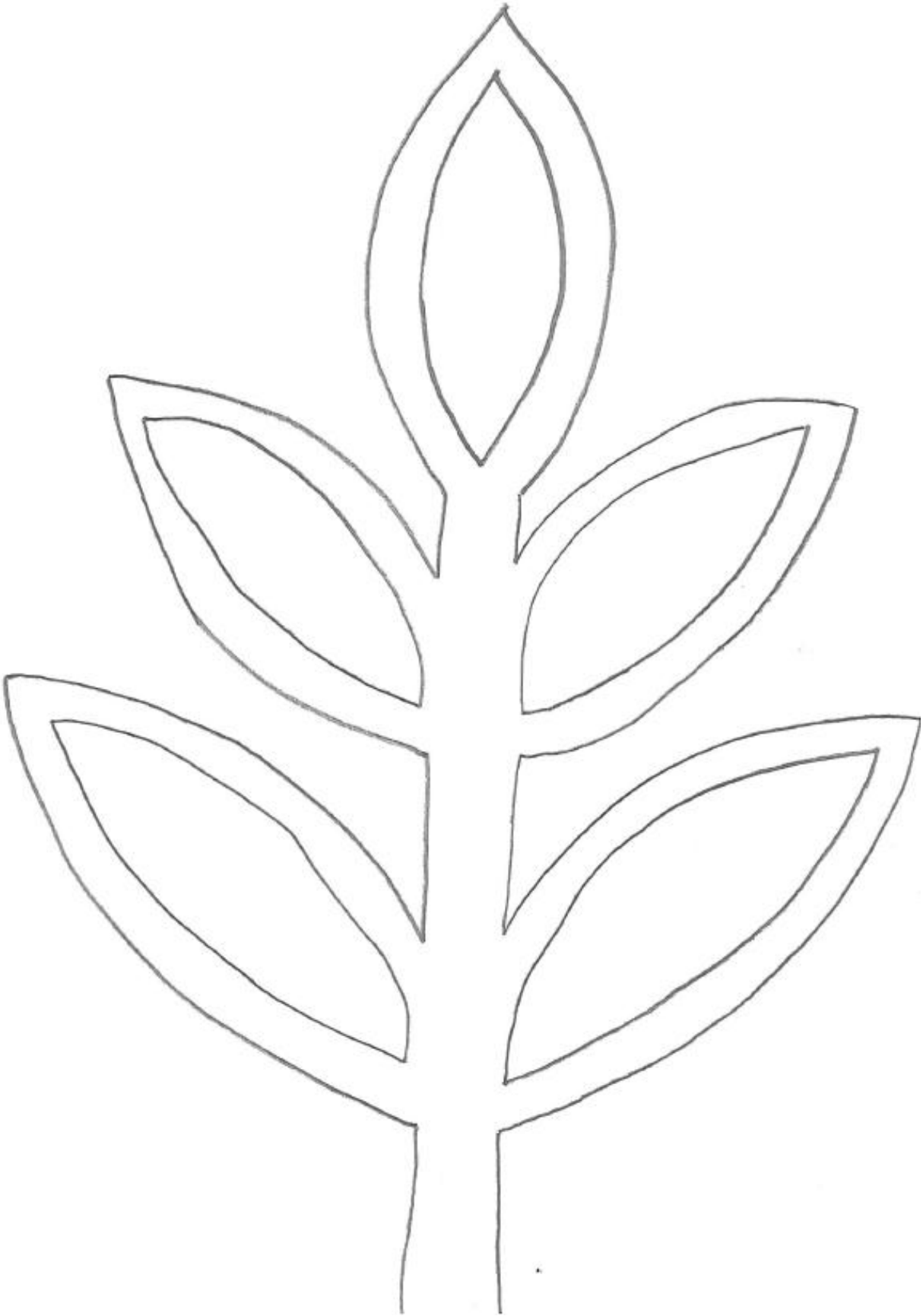
2)

Palmun lehden voi askarrella lasten kanssa kahdella tapaa.

1) Kuvan palmunlehti on tehty niin, että palmunlehden kaava on piirretty vihreälle pahville. Tämän jälkeen lehti on leikattu irti pahvista. Tämän voi tehdä myös pistelemällä.

2) Palmunlehti on piirretty vihreälle pahville. Tähän versioon on piirretty myös sisemmät ääriviivat, jotta palmunlehteen voidaan kiinnittää vaaleamman vihreää silkekipaperia. Palmunlehti voidaan joko leikata tai pistellä irti pahvista.

Kaava palmunoksiin löytyy seuraavalta sivulta.

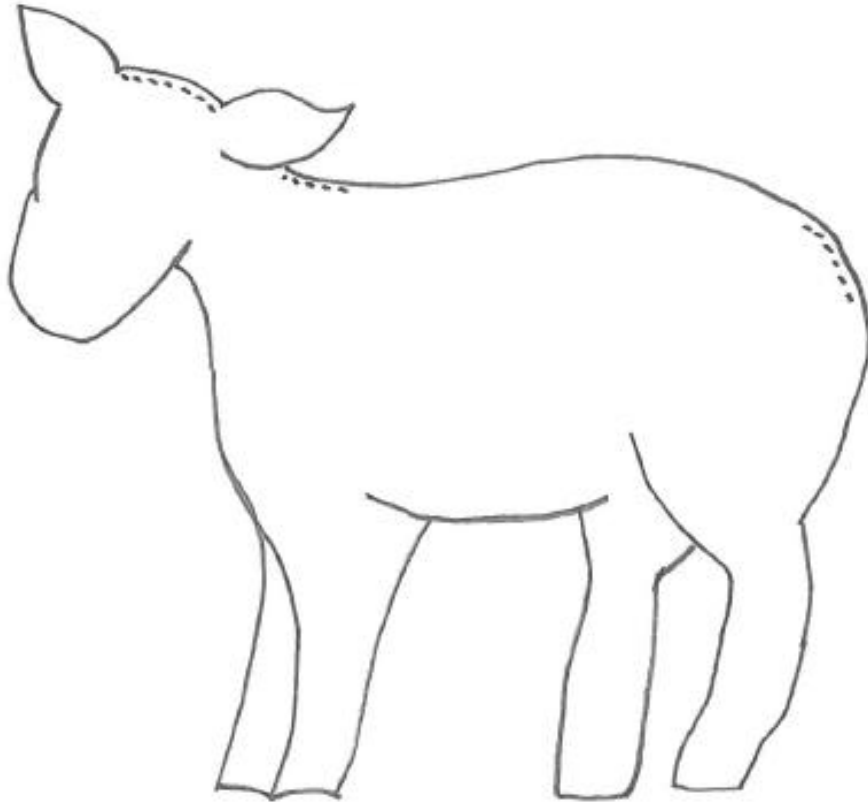

TOIVO-AASI

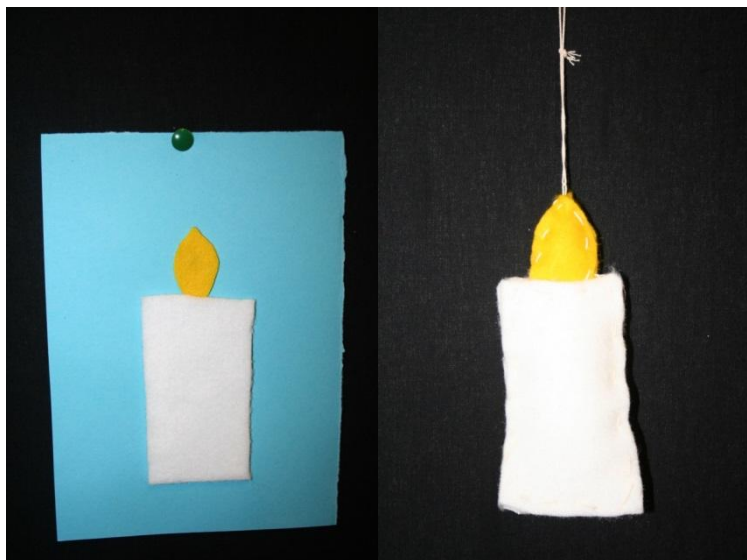

Toivo-aasi askarrellaan harmaasta kartongista. Aasin ääri viivat piirretään harmaalle kartongille ja aasi leikataan tai pistellään irti kartongista. Aasille liimataan häntä ja harja. Silmät piirretään.

Kaava on seuraavalla sivulla.

ADVENTTIKYNTTILÄ

1)

2)

Adventtikiynttilän voi askarrella ikätasosta riippuen eri tavoin. Valitse siis omalle ryhmällessi toimivin malli.

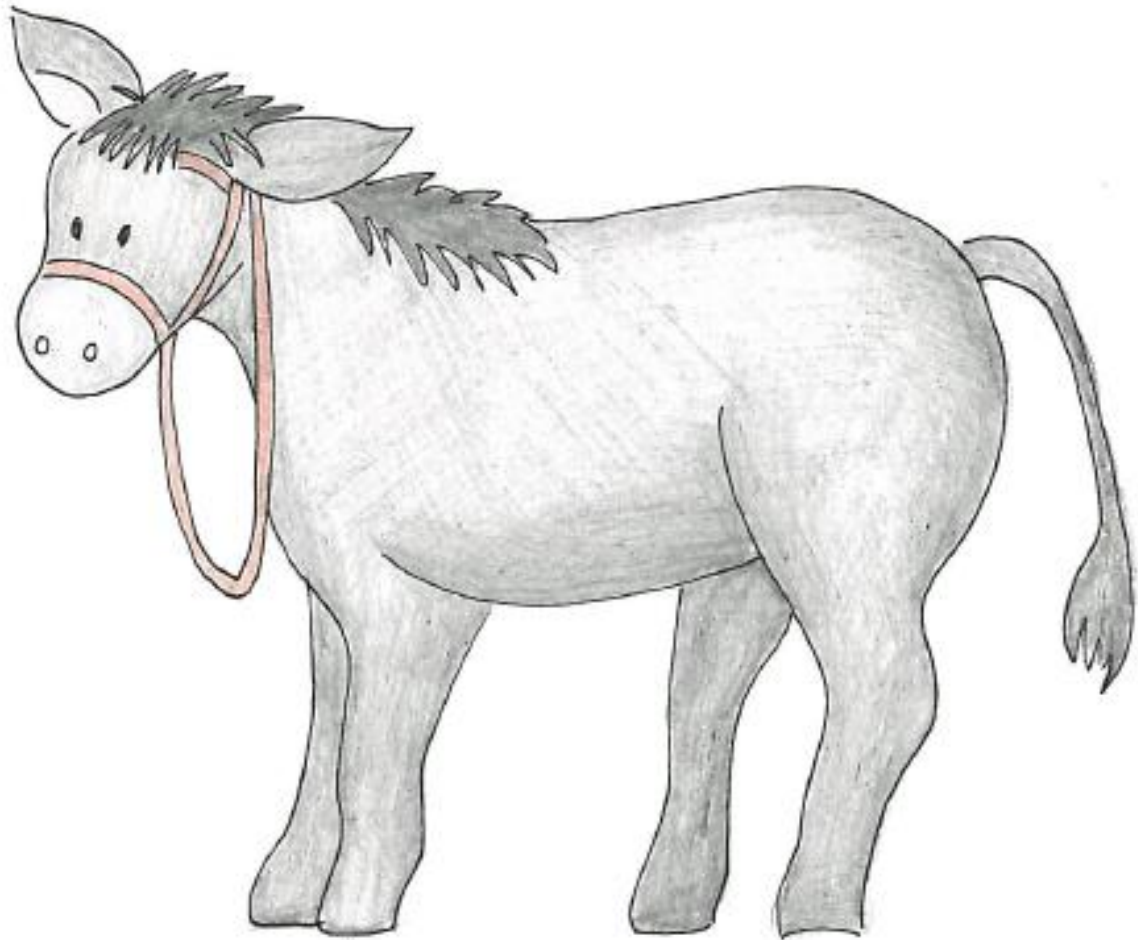
1) Adventtikiynttilä huovasta liimaten ja leikaten

Piirrä adventtikiynttilän kaavan mukaisesti kynttilä valkoiselle huovalle ja liekki keltaiselle/oranssille huovalle. Liimaa osat valitsemäsi väriselle kartongille.

2) Adventtikiynttilä huovasta leikaten ja ommellen

Piirrä adventtikiynttilän kaavan mukaisesti kaksi kynttilää valkoiselle huovalle ja yksi liekki keltaiselle/oranssille huovalle. Tähän malliin tarvitset myös vanua, jolla täyttää kynttilä. Kaksi kynttilähuopaa ommellaan ylä-ala-pistoin yhteen, mutta kulmaan tulee jättää aukko, josta vanun saa sisään kynttilään. Tämä aukko tulee ommella kiinni täytön jälkeen. Liekin voi ommella kynttilän

osien väliin tai sen voi liimata ompelun jälkeen kiinni. Hyvällä liimalla kynttilän voi myös ompelun sijasta liimata yhteen.

Tämän aasin voit laminoida käytettäväksi myös muissa pyhissä havainnollistamaan tapahtumia.

LIIKUNTAVINKIT

Lapsikuja: Lapset seisovat kahdessa rivissä vastakkain, huivit käsissä ja heiluttelevat niitä kun jokainen lapsi vuorollaan kulkee kujan läpi.

Huivipiiri: Kaikki ovat piirissä huivit käsissä. Huiveja heilutellaan vuoronperään niin, että eriväriset huivit heiluvat eriaikaan. Tähän voidaan ottaa mukaan myös musiikki. Musiikin soidessa heiluvat kaikki huivit tai ei yksikään huivi ja musiikin loputtua heiluvat vain ohjaajan nimeämät värit.

Muotolaattarata: Laitetaan erivärisiä muotolaattoja radaksi tilan läpi niin, että samanväristen muotolaattojen väli ei ole liian pitkä. Rataa kuljetaan vuorotellen. Ensimmäisellä kerralla kuljetaan esimerkiksi vain keltaisia pitkin ja toisella taas jotain muuta väriä pitkin.

ADVENTTILORU

On alkanut aika adventin nyt ja kynttilä yksi on syttynyt.

On syttynyt kaksi kynttilää nyt ja valo on meille lisääntynyt.

On valoa aina vain enemmän, jo sytytän kolmannen kynttilän.

Nyt sytyttää neljä kynttilää saa, on joulukuusi tullut, riemuitsee maa.

Vinkki:

Loruun voi askarrella neljä kynttilää, joita lapset voivat nostaa esiin samalla, kun loru luetaan.

Aa-dee adventti

Jukka Salminen

Two staves of musical notation in G major, 4/4 time. The first staff contains the melody for the first two lines of lyrics, with chords C, Dm7, and G7. The second staff contains the melody for the last two lines of lyrics, with chords Em7, A7, Dm7, G7, and C.

Jee - sus rat - sas - ti. Jee - sus rat - sas - ti.
 Jee - sus rat - sas - ti. Aa - dee ad - vent - ti.

2. Aasin valitsi...
Aa-dee adventti.

3. Hoosianna...
Aa-dee adventti.

Jukka Salminen
© Warner/Chappell Music Finland Oy

Pienen aasin askeleet

Paula Sainio

Four staves of musical notation in G major, 4/4 time. The first staff contains the melody for the first line of lyrics, with chords G, C, G, C, G, C. The second staff contains the melody for the second line of lyrics, with chords G, C, Am, D, Hm. The third staff contains the melody for the third line of lyrics, with chords Em, A7, D, G, C. The fourth staff contains the melody for the fourth line of lyrics, with chords G, C, Am, D, G.

Pie - nen aa - sin as - ke - leet jo kuu - luu kau - kaa
 tiel - tä. Jo - kal - nen nyt tie - tää, ku - ka
 tu - los - sa on siel - tä. Jo - kal - nen nyt
 tie - tää, ku - ka tu - los - sa on siel - tä.

2. Palmun oksat taitetaan
ja niitä heilutellaan.
Juhlamielin Herra
tervetulleeks toivotellaan.

3. Nöyränä ja hiljaisena
saapuu kuninkaamme.
Yvästellä tahdokaan ei
Rauhanruhtinaamme.

4. "Hoosianna, Herra auta",
lasten sulista raikuu.
Tänään kohti korkeutta
sama laulu kaikuu.

Paula Sainio
© Suomen Kirjallisuuskeskus Oy

Nyt sytytämme kynttilän

Emmy Kähler
Sov. Kimmo Tapanainen

F C7 F

Nyt sy - ty - tam - me kynt - ti - län, se

B \flat G7 C F/A C7/G

liek - kiin lei - mah - taa. Me o - do - tam - me

F B \flat C7 F

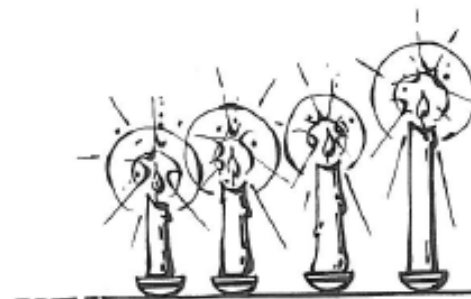
Jee - sus - ta, sei - mes - sä nuk - ku - vaa.

2. Nyt sytty toinen kynttilä
ja valo laajenee.
Suo Isä tänne Jeesuksen,
se hetki lähenee.

3. Nyt loistaa kolmas kynttilä,
niin kirkas, kutsuva.
Oi, kohta meille kuningas
jo syntyy talissa.

4. Nyt sytty neljäs kynttilä,
jo joulu sarastaa.
Me odotamme Jeesusta,
hän kaikki pelastaa.

Skjold Muri
Suom. Anna-Maja Raittilä
UK '15

JOULU

Ihme tallissa

usko-lammas palasi Jerusalemissa omaan talliinsa Betlehemiin.

Eräänä iltana tallin ovi aukesi ja sisään astui kaksi ihmistä. Heidän mukanaan oli myös uskon paras kaveri Toivo-aasi. Toivo kertoi uskolle, että hänen mukanaan talliin saapuivat myös Maria ja Joosef. Maria odotti lasta ja hän oli hyvin väsynyt. Eläimet toivottivat Marian ja Joosefin tervetulleiksi. Sinä yönä Jeesus, Jumalan poika syntyi. Maria kiatoi lapsen ympärille kapalon ja pani hänet seinään, josta eläimet yleensä söivät.

Kauempaa kukkuloilla paimenet olivat vartioimassa lampaitaan. Yhtäkkiä heidän luokseen ilmestyi enkeleitä jotka sanoivat, ettei paimenien pidä pelätä vaan lähteä kohti uskon ja Toivon tallia Betlehemissä. Enkelit kertoivat, että talliin oli syntynyt pieni vauva, Jeesus.

Paimenet lähtivät juoksujalkaa kohti tallia, jossa perhe ja eläimet olivat. Paimenet näkivät tallin yllä kirkkaan tähden, jollaista he eivät olleet ennen nähneet.

usko ja Toivo jäivät ihmettelemään vauvaa ja odottamaan, mitä seuraavaksi tapahtuu.

Nyt on joulun aika. Adventin aika on vaihtunut joulunajaksi, jolloin iloitsimme ja muistelimme kauan sitten tallissa tapahtuneita asioita. Miten sinä vietät joulun aikaa?

JOULU AIKUISELLE

Joulun aikaan muistelemme ja juhlimme Jeesuksen syntymää. Jouluaatto on kirkkovuoden suosituin pyhä. Ensimmäinen joulupäivä on kirkkopyhistä toiseksi suosituin. Jeesuksen tarkkaa syntymäajankohtaa ei tiedetä, joten joulu on sijoitettu talvipäivänseisauksen tienoille. Jeesuksen syntymäjuhlaa alettiin viettää joulukuun 25.päivänä 300-luvun alkupuolella.

ASKARTELUOHJEET

JOULUKELLO

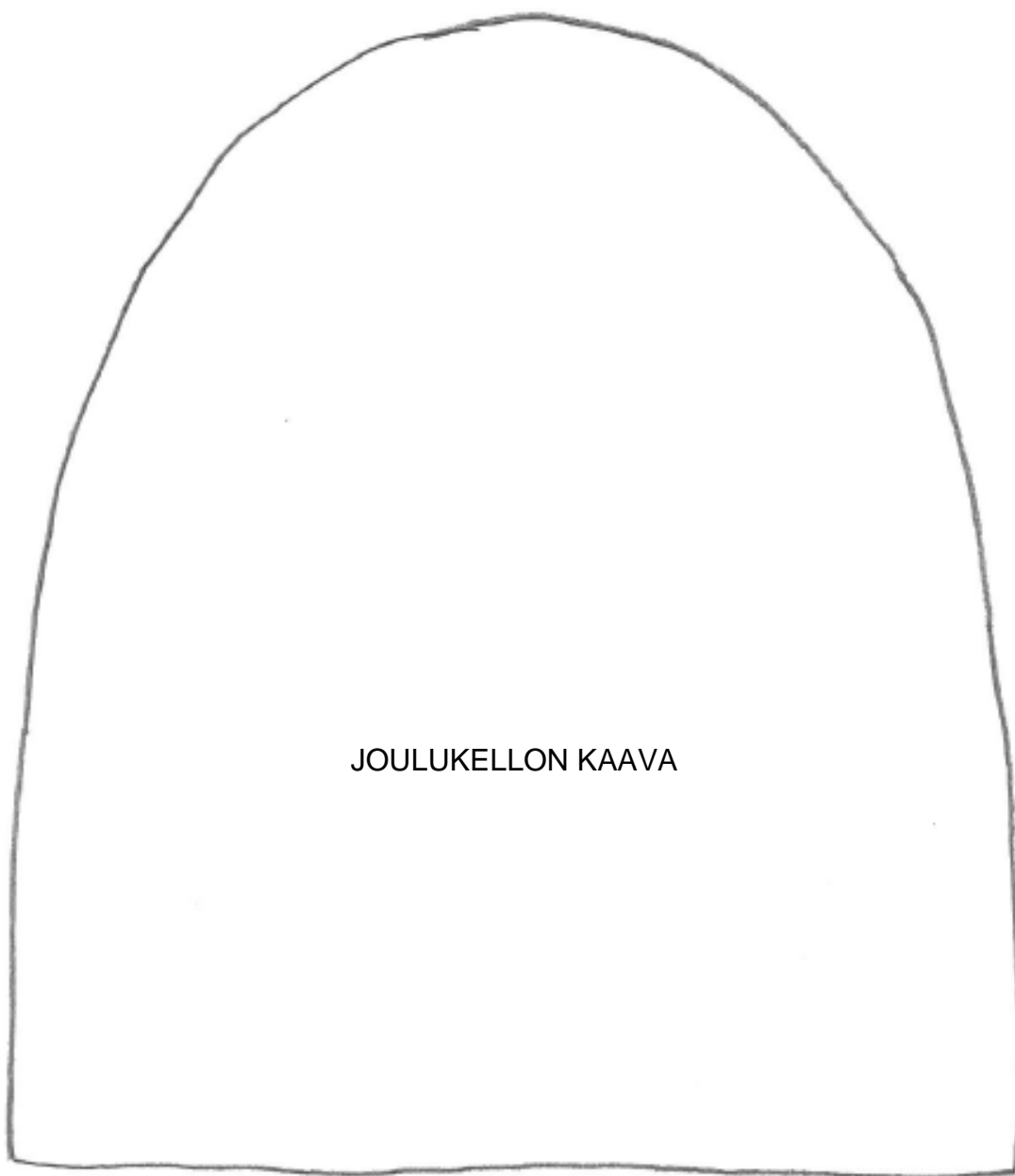

Joulukellon voi askarrella lasten kanssa kahdella tapaa, esimerkiksi näin;

Kuvassa oleva joulukello on tehty niin, että punaisesta huovasta on leikattu kaksi kertaa joulukellon kaava. Huovat on ommeltu ylä-ala-pistoin yhteen ja liimattu jogurttipurkin päälle. Huovat voidaan myös liimata yhteen ilman ompelua. Ennen liimausta jogurttipurkin pohjaan on langalla kiinnitetty kulkenen.

Joulukellon voi sitten koristella haluamallaan tavalla esim. paljeteilla tai pienillä helmillä. Joulukellon yläosaan solmitaan lopuksi ripustuslenkki.

Joulukellon kaava on seuraavalla sivulla.

JOULUKELLON KAAVA

JÄÄTELÖTIKKUKUUSI

Tarvitset neljä jäätelötikkua, joista yksi puolitetaan. Kolme jäätelötikkua maalataan vihreäksi esim. sormiväreillä. Tikkuihin voi myös liimata vihreää huopaa. Puolikkaan tikun voi maalata ruskeaksi tai liimata siihen ruskean huovan. Vihreät tikut liimataan kolmioksi ja puolikas tikku yhdelle sivulle kuusenjalaksi. Kuusi voidaan koristella napeilla, tarroilla tms. Lopuksi kuusen yläreunaan solmitaan ripustuslenkki.

JOULUKORTTI MALLEJA

(Pinterest.com)

(Pinterest.com)

(Pinterest.com)

LAULULEIKKI JA JOULULORU

LAKKI YLÖS, LAKKI ALAS

Tonttulakki käteen ja liikutetaan laulujen sanojen mukaan. Laulu kulkee Ukeko-Noonan sävelellä.

1. Lakki ylös, lakki alas, lakki sivulle. Sitten lakki nenään, sitten lakki napaan. Lakki ylös, lakki alas, lakki sivulle.
2. Lakki ylös, lakki alas, lakki sivulle. Sitten lakki varpaisiin, sitten lakki korville. Lakki ylös, lakki alas, lakki sivulle.

JOULULORU

Joulu on odotusta. (läpsytetään sormia ristikkäin)

Joulu on touhotusta. (laitetaan nyrkkejä toinen toisen päälle vuorotellen)

Joulu on ihmetystä. (taputetaan käsiä reisiin)

Joulu on iloa. (taputetaan käsillä)

Siunauksen sadetta. (sadetta sormilla ylhäältä alas)

Jeesus-lapsen valoa. (sylikeinu)

Siunauksen sadetta. (sadetta sormilla ylhäältä alas)

Sinulle ja minulle. (osoitetaan toinen toista)

Ihan meille kaikille. (iso halaus)

Jouluhiiruli

Kristiina Larjava

Hii - ru - li ko - los - taan kur - kis - taa, ne - nal - lään hais - taa ja ai - vas - taa: *tsiuh!*

"Tääl - lä - hän tuok - suu nei - lik - ka! (*kaneli tms.*) Mi - tä - hän se oi - kein tar - koit - taa?"

viimeisen säkelstön viimeinen lause:

oi - kein hy - vää jou - lu - a!"

2. Hiiruli kolostaan kurkistaa,
korviaan hassusti heiluttaa. - *Ooh* -
"Jossakin kellot kilkattaa.
Mitähän se oikein tarkoittaa?"

3. Hiiruli kolostaan kurkistaa,
taivaalle katsoo ja huudahtaa: - *Hei!* -
"Tähtöset kilpaa vilkuttaa.
Mitähän se oikein tarkoittaa?"

4. Hiiruli kolostaan kurkistaa,
Varpaissa tuntuu nyt vapinaa. - *Oi!* -
Enkelin kirkkaus koskettaa.
"Mitähän se oikein tarkoittaa?"

5. Hiiruli kolostaan kurkistaa,
pikkuisen paketin löytää saa.
Siinähan lukee: "Hiirulille
oikein hyvää joulua!"

Kristiina Larjava

Säkeistöissä käydään läpi aistit:
haju, kuulo, näkö, tunto ja maku.
Paketistahan voi löytää vaikka juustoa!

Joulu saapuu jokaiselle

Jukka Salminen
Sov. Kiristo Taparainen

Musical notation for the first system of the song. It consists of two staves: a treble clef staff with a key signature of one flat and a common time signature, and a bass clef staff. The melody is written in the treble staff. The lyrics are: Pi - pa - rin tuok - su - a, tont - tu - jen juok - su - a.

Musical notation for the second system. It consists of two staves. The treble staff has a key signature of one flat and a common time signature. The bass staff has a key signature of one flat and a common time signature. The melody is in the treble staff. The lyrics are: si - nä - kö jou - lu on? Kii - ret - tä, hius - ket - ta,

Musical notation for the third system. It consists of two staves. The treble staff has a key signature of one flat and a common time signature. The bass staff has a key signature of one flat and a common time signature. The melody is in the treble staff. The lyrics are: sa - lai - suus - kuis - ket - ta, si - nä - kö jou - lu on? Jou - lu

Musical notation for the first system of the song. It consists of two staves. The treble staff has a key signature of one flat and a common time signature. The bass staff has a key signature of one flat and a common time signature. The melody is in the treble staff. The lyrics are: saa - puu jo - kai - sel - le, lap - sel - le ja ai - kui -

Musical notation for the second system. It consists of two staves. The treble staff has a key signature of one flat and a common time signature. The bass staff has a key signature of one flat and a common time signature. The melody is in the treble staff. The lyrics are: sel - le. Sy - dä miim - me jou - lun lah - ja sei - men

Musical notation for the third system. It consists of two staves. The treble staff has a key signature of one flat and a common time signature. The bass staff has a key signature of one flat and a common time signature. The melody is in the treble staff. The lyrics are: luo - na an - ne - taan. Jou - lu taan.

2. Tähti ja kuusi,
lyhtykin uusi,
sinäkö joulu on?
Lapsenko juhlaa,
paljon kun tuhlaa,
sinäkö joulu on?

Joulu saapuu jokaiselle,
lapselle ja aikuiselle.
Sydämiimme joulu lahja
seimen luona annetaan.

Jukka Salminen
© Warner/Chappell Music Finland Oy

Karitsan jouluyö

Kristiina Larjava

C C/H Am Dm⁷ G⁷

△ Kat - so, pik - ku ka - rit - sa: lois - taa täh - ti tai - vaal - la!

C C/H Am Dm⁷ G⁷ C

En - ke - lei - den lau - lu soi, jou - lun i - lon meil - le toi.

välisoitto

F G Em rit. Dm⁷ G⁷

2. Riennä, pikku karitsa,
lapsen löydät tallista.
Syntyi Poika Jumalan,
Vapahtaja maailman!

3. Pienen pieni karitsa,
etpä taida aavistaa,
kuinka ihmeellinen tie
Jeesus-lapsen luokse vie!

4. Katso, pikku karitsa,
loistaa tähti taivaalla!
Enkeleiden laulu soi,
joulun ilon meille toi.

Kristiina Larjava

Pienet kellot soittavat

Jukka Salmi

C G7 C G7 Am Em F

Pie - net kel - lot soit - ta - vat. Jou - lun ai - ka on.

A7 Dm C D C G7 C

Pie - net kel - lot soit - ta - vat. Jou - lun ai - ka on.

2. Enkelit jo laulavat. Joulun aika on.
3. Riemuitsevat paimenet. Joulun aika on.
4. Tähti kirkas johdattaa. Joulun aika on.
5. Jeesus, seimeen syntynyt. Joulun aika on.
6. Pienet kellot soittavat. Joulun aika on.

Jukka Salmi

KELLOT
SOITTAVAT

JOULU

ENKELI

PAIMENTAA

1. Pienet *kellot soittavat*.

Joulun aika on.

2. *Enkelit* jo laulavat.

Joulun aika on.

3. Riemuitsevat *paimenet*.

Joulun aika on.

4. *Tähti* kirkas johdattaa.

Joulun aika on.

5. *Jeesus*, seimeen syntynyt.

Joulun aika on.

6. Pienet *kellot soittavat*.

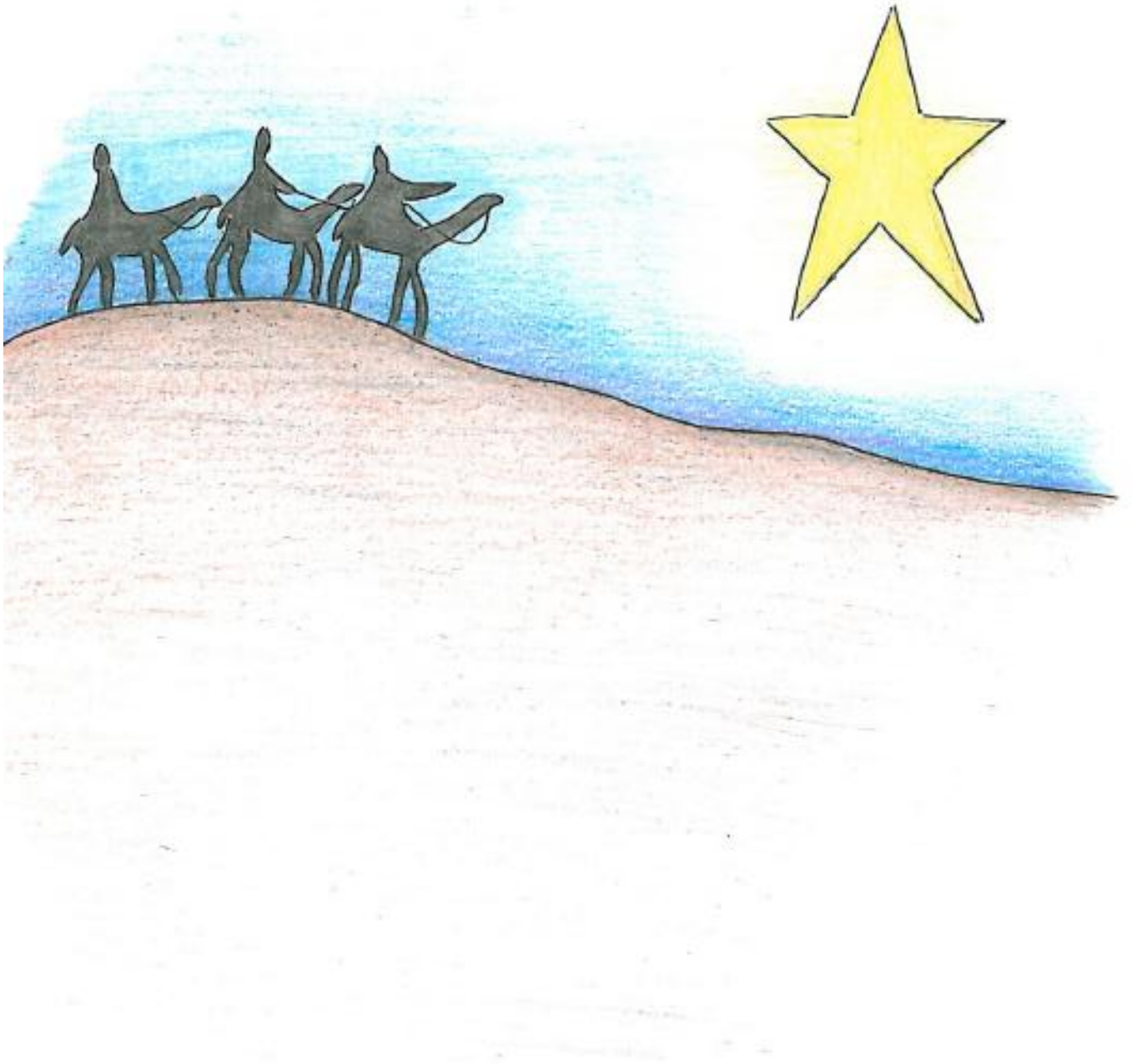
Joulun aika on.

TÄHTI

JEEBUS
(NAULAT MOLEMMISSA
KÄMMENISSÄ)

LOPPIAINEN

Tähden luona

Päivät tallissa kuluivat ja koko tallin väki ihasteli pientä vastasyntynyttä vauvaa. Tallin päällä korkealla taivaalla loisti kirkas tähti. Tallin väki ei osannut arvata mitä seuraavaksi tapahtuisi.

Kauempana tallista kolme viisasta miestä katselivat taivaalla loistavaa tähteä. He päättivät lähteä seuraamaan sitä, koska tiesivät sen olevan merkki Jumalalta. Pitkä matka kesti kauan, mutta tähti johdatti heitä kohti tallia, jossa pieni Jeesus-lapsi nukkuu.

Kolme viisasta miestä päättivät viedä lahjoja pienelle vauvalle. Yksi päätti viedä lapselle kultaa, toinen suitsukkeita ja kolmas mirhaa. Viimein miehet löysivät Jeesus-vauvan tallista. Tähti loisti kirkkaana taivaalla, kun miehet polvistuivat vastasyntyneen eteen ja antoivat lahjansa. Miehet kumarsivat Jeesusta, Jumalan poikaa. Sen jälkeen miehet lähtivät kulkemaan pitkän matkan takaisin kotiin.

Nyt vietämme loppiaista. Joulun aika päättyy loppiaiseen. Millainen joulusi oli? Saitko sinä lahjoja, kuten pieni Jeesus-vauva? Annoitko sinä lahjoja toiselle?

LOPPIAINEN AIKUISELLE

Loppiainen on joulua vanhempi juhla. Loppiainen on vakiinnuttanut paikkansa jo 200-luvulla, jolloin päivää vietettiin Jeesuksen syntymäjuhlanä. Loppiaista saatetaan tänä päivänäkin kutsua vanhaksi jouluksi. Läntisessä kristikunnassa loppiaisen alkuperäinen aihe sai kuitenkin väistyä varhaisella keskiajalla. Tällöin alettiin kertoa idän tietäjistä, jotka tulivat kumartamaan vastasyntynyttä juutalaisten kuningasta.

Tietäjät kertomuksessa edustivat vieraita kansoja ja tämä osoittaa, että Kristus on koko maailman kansojen valo. Tämä muistuttaa meitä myös kirkon lähetystehtävästä.

Loppiaisen suomenkielinen nimi on syntynyt 1600-luvulla. Loppiainen tarkoittaa joulun pyhien loppumista. Joulunaika jatkuu kuitenkin joulujaksone pääsiäisjakson alkuun saakka.

ASKARTELUVINKIT

TÄHTIMOBILE

1)

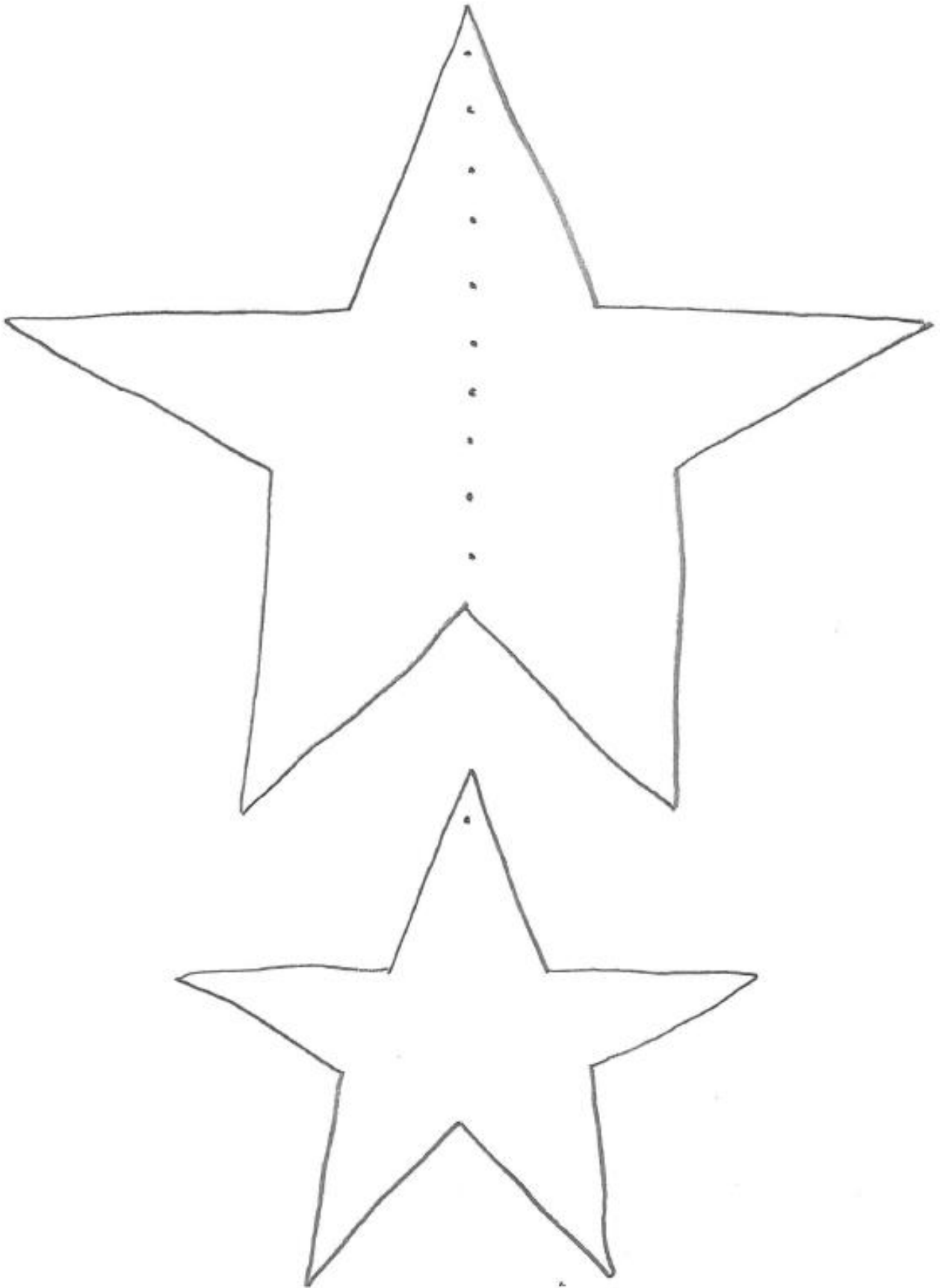
2)

Tarvikkeet

Kartonkia, sakset, lankaa ja neula

1) Piirrä keltaiselle kartongille yksi iso tähti ja kolme pientä tähteä. Leikkaa tai pistele tähdet irti ja yhdistä pienet tähdet langoilla ison tähden sakaroihin. Kiinnitä ripustuslanka

2) Piirrä keltaiselle kartongille kolme isoa tähteä ja kuusi pientä tähteä. Leikkaa tähdet irti. Laita isot tähdet päällekkäin ja pistele keskelle tähteä reiät. Pujottele neulan avulla lanka tähdistä läpi. Taita uloimmat tähdet, jotta saat kolmiulotteisen vaikutelman. Yhdistä pikku tähdet langoilla isojen tähtien sakaroihin. Kiinnitä ripustuslanka.

Seuraa tähteä

trad. Senegal

Kuu - le, kal - lis ys - tä - väin, on ai - ka läh - te -
 ä. Si - nul - le mä lau - lan näin:
 Seu - raa täh - te - ä!

2. Mitä turhaan pelästyit?

On aika lähteä.

Oikoon maassa rauha nyt,
seuraa tähteä!

3. Suuren ilon ilmoitan,

on aika lähteä.

syntyi poika Jumalan,
seuraa tähteä!

4. Riennä Jeesus-lapsen luo,

on aika lähteä.

Pimeyteen hän valon tuo,
seuraa tähteä!

5. Kiitä Isää Jumalaa,

on aika lähteä.

Sinuakin rakastaa,
seuraa tähteä!

6. Antoi ainoon poikansa,

on aika lähteä.

ette olis hukkuva,
seuraa tähteä!

7. Pue päälles rohkeus

on aika lähteä.

Ota vastaan vapautus,
seuraa tähteä!

8. Tule talliin matalaan,

on aika lähteä.

Yhdy riemuun, juhlintaan,
seuraa tähteä!

9. Kerro tästä mullekin:

on aika lähteä.

Laula laulu iloisin:
Seuraa tähteä!

10. Kuule, kallis ystäväin,

on aika lähteä.

Sinulle mä laulan näin:
Seuraa tähteä!

LASKIAINEN

Laskiaismäessa

Ulkona paistoi aurinko ja lumi kimmelsi. Usko-lammas ja Toivo-aasi olivat lähdössä eläinten pulkkamäkikisaan, olihan nyt laskiainen.

Usko ja Toivo tiesivät, että kisaan tulisi osallistumaan myös muita ystäviä ja taistosta olisi tulossa tiukka. Usko ja Toivo pakkasivat mukaan herkullisia laskiaiseväitä. Eläimet tiesivät, että ihmiset, jotka kilpailua tulisivat seuraamaan, söisivät pullia kermavaahdolla, kaakota ja jotkut jopa hernekeittoa. Laskiaisena saisi herkutella, koska tästä juhlasta alkaisi pitkä paasto, joka kestää aina pääsiäiseen asti. Silloin ei herkuja syötäisi.

Laskiaismäessä lumi pölysi ja ilmassa raikui iloiset hirtahdukset ja huudahdukset, kun kisaajat laskivat mäkeä alas ja kiipesivät mäen ylös, aina vain uudelleen. Kaikilla tuntui olevan mukavaa. Kilpailun voittajaksi selviytyi Toivo-aasi, joka laski kaikista pisimmän matkan.

Laskiaisherkut katettiin yhteiseen pöytään ja usko-lammas kysyi muilta osallistujilta: Tiedättekö, miksi me olemme täällä laskiaismäessä? Laskiaisesta alkaa 40 päivän pituinen paastonaika, joka loppuu vasta pääsiäisenä. Meistä jokainen voi miettiä, mistä olisi valmis luopumaan pääsiäiseen saakka. Pääsiäisenä voidaan sitten taas herkutella yhdessä. "Minä voisin luopua porkkanoista", ehdotti Toivo-aasi. Muut eläimet jäivät miettimään, mistä he voisivat luopua 40 päivän ajaksi. Mistä sinä olisit valmis luopumaan 40 päiväksi tai mitä voisit tehdä erilailla seuraavan 40 päivän aikana?

LASKIAINEN AIKUISILLE

Laskiainen aloittaa paastopäivien laskemisen ja monet tutkijat ovatkin sitä mieltä, että laskiainen on saanut nimensä "laskea"-verbistä. Toisaalta myös laskiaisen juontaminen laskeutumisesta sopisi tähän juhlaan.

Laskiaissunnuntaita vietetään Jeesuksen toiminnan käännekohtana, jolloin alkaa vaellus Jerusalemiin. Tämä vaellus johtaa kohti kärsimystä ja kuolemaa, mutta tie päättyykin lopulta ylösnousemukseen.

Laskiaissunnuntain jälkeen vietetään laskiaistiištaita. Laskiaistiištaihin kuuluvat perinteisesti hernekeitto ja laskiaispulla. Ennen paaston aloittamista on tapana syödä normaalia enemmän ja juhlia paaston alkamista vaikkapa pulkamässä.

Tuhkakeskiviikkoa vietetään laskiaissunnuntaista seuraavana keskiviikkona. Tuhkakeskiviikkona keskitytään erityisesti katumukseen, jonka vertauskuvaana Raamatussa pukeudutaan säkkiin ja ripotellaan tuhkaa pään päälle. Tuhkakeskiviikosta alkava paastonaika kestä seuraavat 40 arkipäivää, sunnuntaipäivät eivät ole paastopäiviä.

Paaston aikana ihmisen toivotaan tutkiskelevan Jumalan pyhyyttä ja rakkautta. Paastoon liittyy katumus ja uuden etsiminen.

ASKARTELUVINKIT

Pulkkamäki-taulu

Tarvikkeet

valkoinen A3 paperi, vesivärit, valkoista sormiväriä

Maalaa sinisellä vesivärillä A3 paperi noin kulmasta kulmaan. värin kuivuttua painele valkoisella sormivärillä, lumihiiutaleita siniselle taivaalle. Leikkaa ja väritä mäenlaskijat ja liimaa ne valkoiseen mäkeen. Pulkkamäkeä voi koristella vaikka piirtämällä/maalaamalla sinne puuta, kiviä tai vaikka lumilyhtyjä!

Laskevat lapset väritettäväksi löydät seuraavalta sivulta:

Lumiukko

Tarvikkeet

Lasipurkki, massapallo, kangasta, nappéja

Liimaa lasipurkin kylkeen kolme nappia päällekkäin. Leikkaa kankaasta suikale jonka solmit ja liimaat lasipurkin kaulaan kaulaliinaksi. (Tässä vaiheessa voi halutessaa purkin täyttää esim. vanulla) Liimaa massapallo lasipurkin suulle ja piirrä lumiukolle silmät, suu ja porckananenä. Lumiukolle voi myös askarrella hatun.

Laskettelijajaukko

Tarvikkeet

Kartonki, tussit, huopaa/kangasta

Leikkaa kartongista hahmo ja sukset. Piirrä/väritä laskijalle kypärä ja laskettelulasit. Leikkaa ja liimaa huovasta tai kankaasta laskettelijalle vaatteet. Taita laskettelijan jalat katkoviivasta, toinen eteenpäin ja toinen taaksepäin. Näin hahmo pysyy paremmin pystyssä kun liimaat jalat suksiin.

Laskija voi lasketella esim. kirjoista tehtyä mäkeä pitkän

Kaavat löydät seuraavalta sivulta:

Laskiaisloru

Liu, lau laskijaist, meille pitkiä pellovaisii,

Nuuttilah nuput naput,

Ristolah riput raput ja Heikkiläh heinänsiemmenet,

Turnulah tippui tappui,

Lujul lujul laskijaist, meille pitkiä pellovaittä,

toisee taloo tippuroi tappuroi.

Suomalainen laskiaishuutoja

"Liusun, lausun laskiaista!

pellavia kuin silkinsuonia,

hamppuja kuin haivaleita,

räätiköitä kuin nurkanpäitä,

nauriita kuin nappeja,

hyviä jyviä, kovia ohria, huraa!"

Liu lau laskiaista!

Meille pitkii pellavii ja

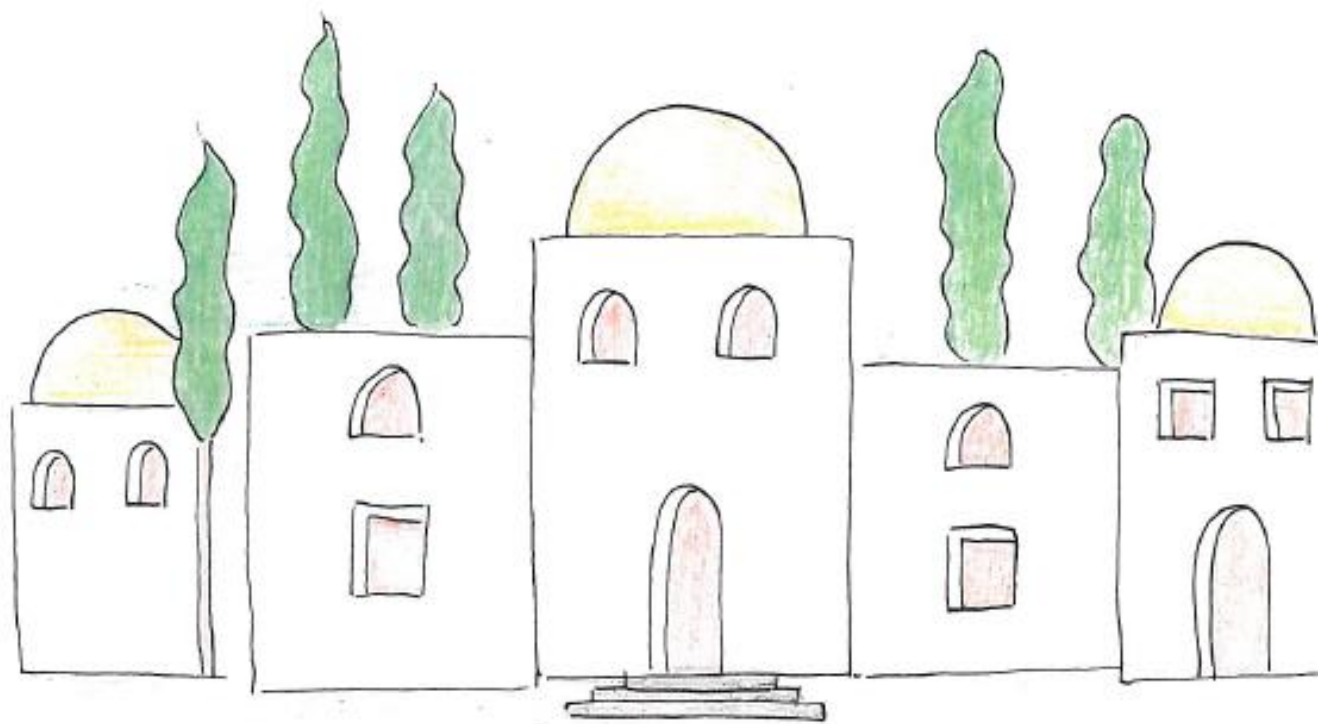
naapurille tippuroi, tappuroi!"

"Liu lau laskiaista,

vanhan muorin tappuraista,

onko rokka keitetty,

voita päälle heitetty?"

PALMUSUNNUNTAI

Hoosianna-huudot kaikuivat

Paaston aika oli kestänyt lähes 40 päivää ja usko oli Jerusalemissa viettämässä aurinkoista päivää palmunlehtien suojassa. Usko tiesi, että pääsiäinen oli tulossa. Pääsiäisenä oli tapana kokoontua yhteiselle pääsiäisaterialle, jota varten myös Jeesus oli tulossa kaupunkiin. Jeesus oli jo aikuinen mies, noin 30 vuotias. Ihmiset pitivät Jeesusta kuninkaana ja järjestivät kuninkaalleen näyttävän vastaanoton. He heiluttelivat palmunoksia ja huusivat Hoosiannaa, joka tarkoitti avunhuutoa kuninkaalle.

Kaupungin ihmiset ja usko eivät kuitenkaan tienneet, mitä Jeesus jo tiesi. Tämä tulisi olemaan Jeesuksen viimeinen pääsiäisateria Jerusalemissa. Toivo-aasi sai toimia tärkeässä tehtävässä, koska Jeesus halusi ratsastaa kaupunkiin juuri sen selässä läpi ihmisjoukon.

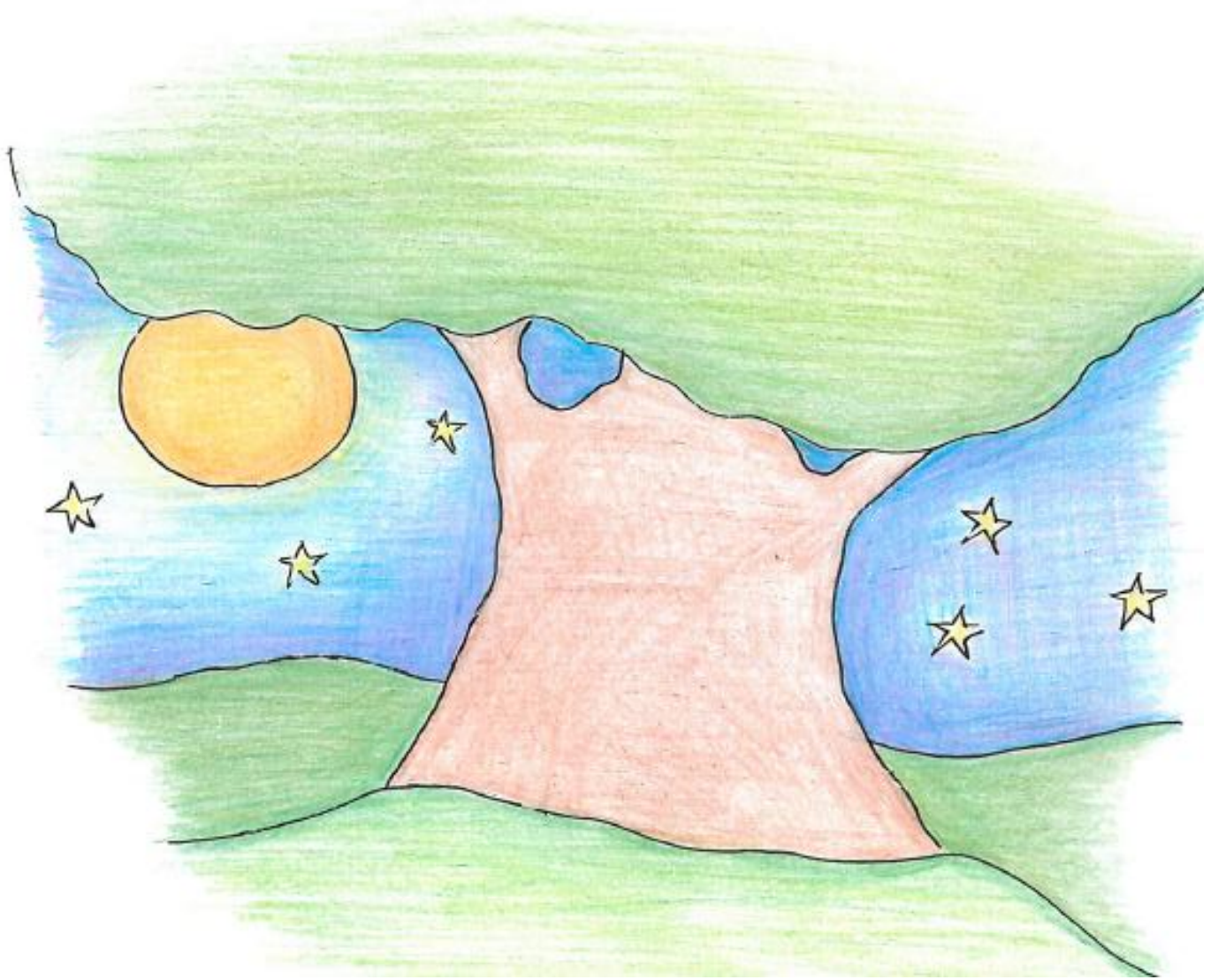
Muistatko kuullessi Hoosianna huudoista ja palmunoksista jo aikaisemmin? Olemme odottaneet Jeesuksen tulemistä myös ennen joulua, ensimmäisenä adventtina. Tuolloin odotimme Jeesuksen syntymää, nyt odotamme pääsiäisen ajan ihmettä, josta pääsemme iloitsemaan usko-lampaan kanssa seuraavalla kerralla.

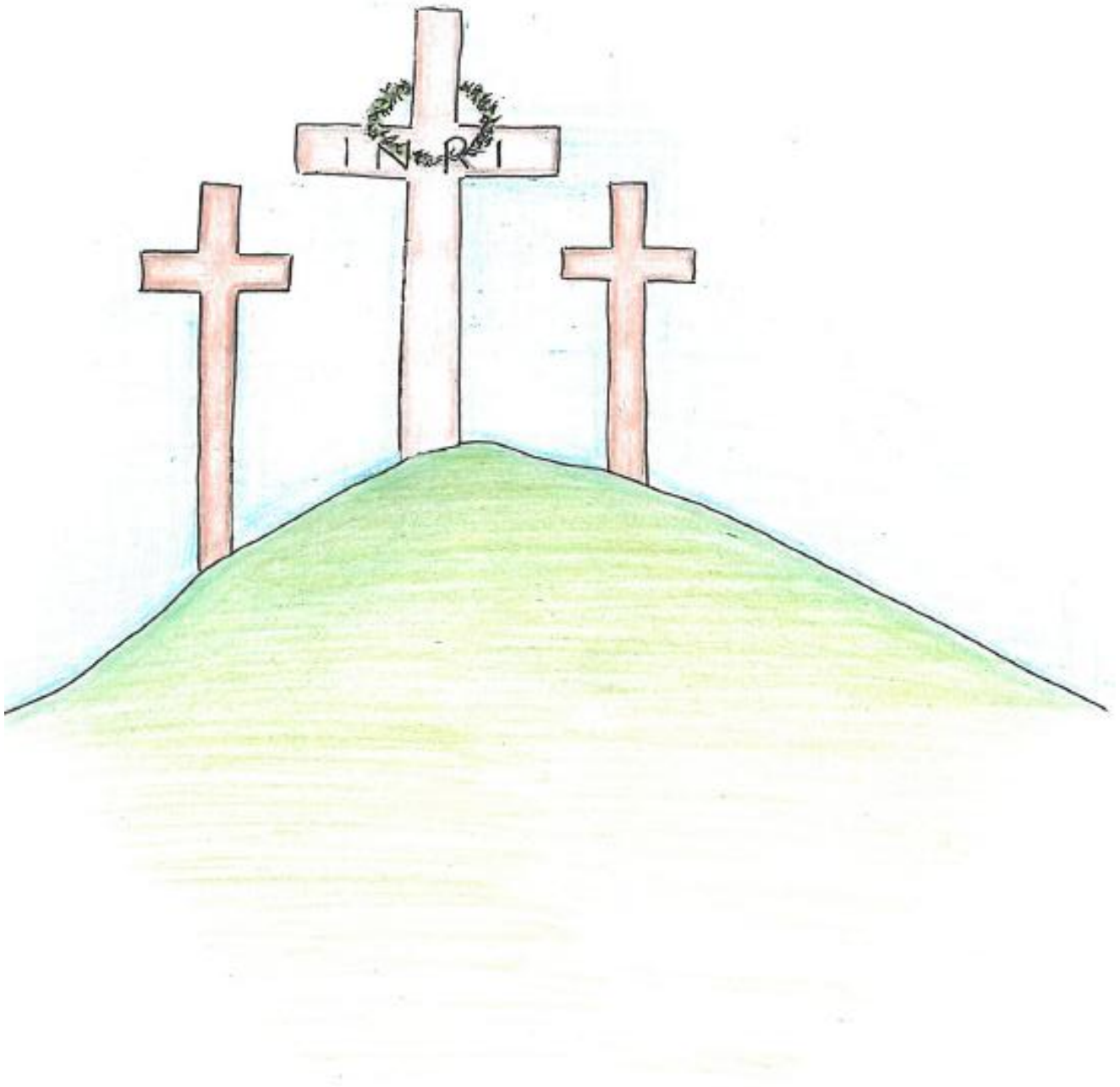
PALMUSUNNUNTAI AIKUISELLE

Palmusunnuntaita vietetään Jeesuksen Jerusalemiin ratsastamisen muistoksi. Jeesus ratsastaa Jerusalemiin kuninkaana ja auttajana. Tätä teemaa käsitellään kirkkovuoden aikana kaksi kertaa, adventtina ja palmusunnuntaina.

Palmusunnuntaista alkaa hiljainen viikko, jonka aikana suosioista siirrytään kärsimykseen. Hiljaisella viikolla muistellaan pitkäperjantaita edeltäneitä tapahtumia, kuten ehtoollisen asettamista, Jeesuksen vangitsemista ja tuomiota sekä ristin kuolemaa

Palmusunnuntain nimi juontaa palmunoksista, joita ihmiset Jerusalemissa heittelivät tielle Jeesuksen eteen. Pajunoksat toimittavat palmunlehvien tehtävää Suomessa. Palmusunnuntaina kaikuivat Hoosianna-huudot, koska ihmiset uskoivat Jeesuksen olevan Messias ja ihmiskunnan pelastaja.

PÄÄSIÄINEN

Pääsiäisen aikaan oli tapana kokoontua yhteiselle aterialle Jerusalemin kaupunkiin. Toivo-aasi oli saanut kunniatehtävän toimia Jeesuksen ratsuna, kun hän palmusunnuntaina saapui Jerusalemiin. Usko-lammas odotti jo kovasti näkevänsä ystävänsä. Aikaa oli kulunut jo useampi päivä, sillä nyt vietettiin pääsiäisviikon torstaita. Jeesus opetuslapsineen meni kaupungissa sijaitsevaan taloon, jossa he yhdessä valmistivat pääsiäisaterian ja Jeesus kertoi siitä, mitä tulisi seuraavaksi tapahtumaan. Jeesus tiesi, että tämä oli hänen viimeinen ateria yhdessä opetuslasten kanssa. Aterialla Jeesus kertoi oppilailleen, että tästä eteenpäin heidän tulisi aina yhteisellä aterialla muistella tätä heidän viimeistä iltaansa yhdessä.

Aterian jälkeen Jeesus nousi pöydästä ja palasi takaisin Jerusalemin kadulle, jossa usko-lammas ja Toivo-aasi häntä jo odottelivatkin. He lähtivät yhdessä kohti Öljymäkeä. Öljymäellä sijaitsi Getsemanen puutarha, jossa Jeesus halusi rukoilla. Mukaan tulivat myös opetuslapset, mutta yhtä opetuslapsista ei Öljymäellä näkynyt. Oli jo yö ja opetuslapset kävivät nukkumaan. Jeesus ei tuona yönä nukkunut. Hän tiesi, että jotain ikävää tulisi tapahtumaan. Pian alkoi kuulua kova meteli ja puutarhaan ilmestyi sotilaiden joukko. Sotilaat veivät Jeesuksen Golgata nimiselle mäelle. Golgatalla oli kolme ristiä, jotka oli tarkoitettu pahoille rikollisille ja ryöväreille. Sotilaat olivat päättäneet nostaa Jeesuksen ristille, vaikka Jeesus ei ollutkaan tehnyt mitään pahaa.

Vaikka oli keskipäivä, muuttui koko mäki aivan pimeäksi ja kuului kovaa jyvähtelyä, kun Jeesus kuoli ristillä. Jeesuksen kuoltua hänet nostettiin pois ristiltä ja hänet haudattiin kallion sisään hakattuun hautaan. Kallion eteen vieritettiin suuri kivi. Usko ja Toivo seurasivat tapahtumia suruissaan ja palasivat lopulta omaan talliinsa.

Kului kolme päivää ja Jeesuksen haudalle saapui kolme naista. Usko ja Toivo olivat lähteneet myös käymään Jeesuksen haudalla. Kun he saapuivat kallion eteen, jonne Jeesus oli haudattu, näkivät he jotain aivan ihmeellistä. Suuri kivi oli siirtynyt pois haudan suulta. Hauta oli aivan tyhjä. Haudalle ilmestyi kaksi enkeliä, jotka kertoivat että Jeesus elää! Oli tapahtunut suuri pääsiäisen ihme. Jeesus kuoli, hänet haudattiin ja hän nousi kuolleista. Surullinen kertomus sai onnellisen lopun, jota me muistelemme jokaisena pääsiäisenä.

PÄÄSIÄINEN AIKUISELLE

Pääsiäinen oli alun perin juutalainen juhla, jota vietettiin Israelin kansan Egyptin orjuudesta vapautumisen muistoksi. Kristityt viettävät pääsiäistä Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen muistoksi, joka osui juutalaisten pääsiäisjuhlan aikaan. Kristillisen pääsiäisen perinteet juontavat juurensa suurelta osin juutalaisen pääsiäisen perinteistä. Suomenkielinen sana pääsiäinen juontuu heprean kielen sanasta pesach, joka tarkoittaa juutalaisten pääsiäisjuhlaa. Pääsiäisen sanomassa kerrotaan, kuinka Jeesus on kuollut meidän puolestamme ja hänen sovitusönsä on täytetty.

TOIMINTAVINKIT

Pääsiäis-Kim

Pöydälle tai lattialle asetetaan pääsiäiseen liittyviä esineitä. Kun kaikki esineet ovat esillä ja niistä on juteltu, leikki alkaa. Joku lapsista ottaa yhden esineen pois näkyvistä. Toiset sulkevat silmänsä siksi aikaa. Sen jälkeen jokainen yrittää keksiä, mikä esineistä puuttuu. Nopeimmin keksinyt saa poistaa seuraavan esineen.

Esineet voivat olla esimerkiksi; aasi, palmunoksa (esim. huovasta leikattu), kukko, pala leipää (ehtoollinen), viinipikari, miekka tai keihäs, punainen kankaan pala (Jeesuksen viitta), piikkikäs oksa (orjantappura), arpakuutio (sotilaat heittivät arpaa Jeesuksen vaatteista), risti, valkoisia kangassuikaleita (käärinliina, johon Jeesuksen ruumis kiedottiin hautaamista varten), kivi, enkeli tai höyhen.

Haarukkakukko

Maalaa puisen haarukan tai valkoisen muoviharukan piikkiosa punaisella kukon heltaksi. Kierrä kynän ympärille värikkäitä paperisuikaleita, että saat ne kihartumaan. Liimaa suikaleet kukolle pyrstöksi. Liimaa kukolle nokka ja nokkan alle helttä. Silmiksi voit liimata liikkuvat silmät tai piirtää ne itse.

Virpomisvitsat:

Virpomisvitsoja voi tehdä monella tapaa, mutta pajunoksista saa hauskan näköisiä kun ne maalaa erivärisillä pulloväreillä tai kierittää eri värisiä villalankoja oksan ympärille. Koristeiksi voi lisätä halutessaan höyheniä tai vaikkapa silkkipaperikoristeita.

Keppiaasi

Tarvikkeet: vanha villasukka/ villapaidan hiha/ kudosputkea, villalankoja, kaksi isoa nappia, parsinneula, noin metrin pituinen keppi, vanua, nahkaa

Täytä villasukka vanulla. Täytä ensin sukan kärkiosa. Sido sitten kepin päähän narusta paksu solmu ja laita kepin pää sisälle sukkaan. Solmu estää keppiä lipsahtamasta pois sukan sisältä. Jatkan vanun laittamista sukan sisään, kunnes keppi pysyy tukevasti sukassa. Sido lopuksi villasukka moninkertaisella villalangalla tai narulla kiinni keppiin. Jos käytät aasin pään tekemiseen villapaidan hihaa tai kudosputkea, solmi hihan- tai kudosputken suu narulla nurjalta puolelta suppuun, käännä oikein päin ja täytä kuten villasukka. Ompele aasille silmät napeista ja tee nahasta korvat. Aasille saa kivat korvat myös villasukan kärjistä: Leikkaa kärjet irti ja sitten vielä puoliksi. Ompele puolikkaat korvien muotoon ja kiinnitä aasin päähän. Katko lopuksi villalangasta noin 30cm pitkiä pätkiä harjaksi ja ompele ne kiinni aasin niskaan.

Pääsiäispuput

Tarvitset vessapaperirullan sekä erivärisiä kartonkeja/papereita ja askartelusil-
mät. Korvat tehdään kahdesta samannummittaisesta paperisuikaleesta, jotka kiinnit-
tetään vessapaperirullan sisäpuolelle. Ulkopuoli maalataan pulloväreillä ja kasvot
pupulle piirretään mustalla tussilla. Hampaissa voi käyttää valkoista liitua tai
pulloväriä.

Pääsiäistiput

Tarvitset kertakäyttölautasen, keltaista pulloväriä sekä oranssia paperia/kartonkia sekä askartelusilmät. Oranssille paperille piirretään lapsen kädet. Leikkaa ääri viivoja pitkin ja liimaa ne paperilautasen toiselle puolelle, molemmille sivuille. Leikkaa oranssista paperista noin 20 cm pitkät ja 3 cm leveät suikaleet ja taittele ne häitariksi. Leikkaa tipun jalkoihin oranssista paperista "varpaat". Avaa häitariksi taitellut paperit ja liimaa "varpaat" suikaleen toiseen päähän ja kiinnitä sen jälkeen suikaleen toinen pää lautaseen. Leikkaa lopuksi tipulle nokka ja liimaa se lautasen keskelle ja viimeistele liimaamalla askartelusilmät paikoilleen. (Pinterest)

AURINGONKUKKA

Leikkijät seisovat piirissä ja sanovat ja tekevät leikinjohtajan perässä.

Sain siemenen näytetään sormilla kuin niiden välissä

 olisi pieni siemen

Kylvin sen maahan kyykistytään ja istutetaan siemen

 maahan

Satoi vettä, tehdään sormilla sadetta siirtyen

satoi vettä, pikkuhiljaa alemmas ja alemmas,

satoi vettä, lopuksi jäädään kyykkyyn

Ja se kasvoi, näytetään vähän kerrallaan kä-

ja se kasvoi, dellä, kuinka kasvi alkaa kasvamaan.

ja se kasvoi.

TIPO TIPO TAAPOTA

:Típo típo taapota, típo típo taapota, típo típo taapota pot pot pot. :

Minun pitää munia ja kengittä käydä, kukeko käy saappaissa kannuksissa.

Minun pitää munia ja kengittä käydä, kukeko käy saappaissa kannuksissa.

:Típo típo taapota, típo típo taapota, típo típo taapota pot pot pot. :

Tähän loruun on helppo yhdistää taputuksia ja vaikkapa kapuloita ja marakasseja. Loru voidaan lausua tai se voidaan laulaa.

VIRPOMISLORUJA

Vinvon varvon tuoreeks terveeks

tulevaks vuodeks.

Vitsa sulle, palkka mulle.

Vinvon varvon vitsasella,

tällä pajun oksasella.

Tuoreeks terveeks,

tulevaks vuodeks.

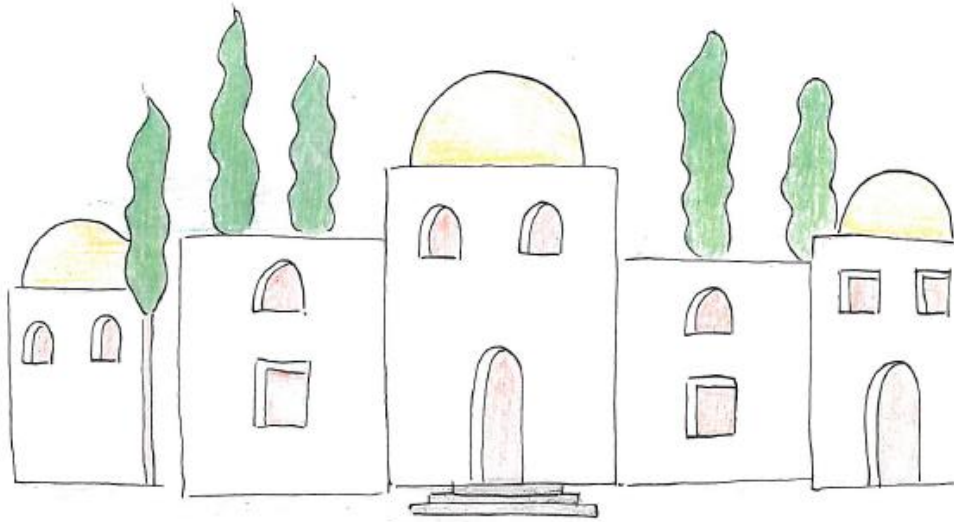
Vinvon varvon vitsasella,

vitsa sulle, palkka mulle.

koitan kevät pajusella.

Onnea toivotellen,

siunnausta siivitelten.

HELATORSTAI

Oli kulunut 40 päivää siitä, kun usko ja Toivo olivat palanneet Jeesuksen tyhjälle haudalle. Usko-lammas ja Toivo-aasi olivat useaan kertaan muistelleet tuon pääsiäisen tapahtumia ja kuunnelleet vierestä, kun Jeesuksen opetuslapset puhuivat Jeesuksen elämästä ja viimeisistä päivistä. Nyt opetuslapsilla oli taas melkoinen supatus käynnissä. Mistä he mahtoivat puhua? Opetuslapset lähtivät kovalla vauhdilla kohti erästä vuorta ja usko ja Toivo kipittivät perässä.

Mitähän nyt oli tapahtumassa?

Jeesus oli ilmestynyt opetuslapsille ja kehottanut heitä tulemaan luokseen. Kun opetuslapset pääsivät perille, sanoi Jeesus heille: Lähtekää kertomaan kaikkialle, että minä olen kuollut teidän puolestanne. Kastakaa ihmisiä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Lopuksi Jeesus lupasi olla ihmisten kanssa maailman loppuun asti.

Jeesus nosti kätensä, siunasi opetuslapsensa ja sitten hän astui taivaaseen. Usko ja Toivo seurasivat sivusta, kun Jeesus kohosi korkeuksiin ja hävisi lopulta näkyvistä.

Tätä päivää muistellaan Helatorstaina, päivänä, jolloin Jeesus astui taivaaseen. Sinutkin on kastettu Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, juuri niin kuin Jeesus kehotti. Oletko nähnyt kuvia omasta kastetilaisuudestasi? Olit silloin ihan pieni vauva, joten et varmasti ristiäisiäsi muista.

Oletko ollut jonkun toisen pienen vauvan kastetilaisuudessa?

HELATORSTAI AIKUISELLE

Helatorstaita vietetään Kristuksen taivaaseen astumisen muistoksi. Helatorstaita vietetään 40 päivää pääsiäisen jälkeen. Raamatussa kerrotaan, että Jeesus näyttäytyi maan päällä 40 päivän aikana ylösnousemuksensa jälkeen.

Helatorstai on yksi suurista kirkollisista pyhistä. Helatorstai kuuluu pääsiäisaikaan, pääsiäisaika päättyy helluntaihin.

TOIMINTAIDEAT

Kaste- ja lähetyskäsky taulu -> tekstin alla käden kuva

Minulle on annettu kaikki valta
taivaassa ja maan päällä.

Menkää siis ja tehkää kaikki kansat
minun opetuslapsikseni:

kastakaa heitä

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen
ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea,
mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa.

Ja katso, minä olen teidän kanssanne
kaikki päivät maailman loppuun asti.

Nuken kastetilaisuus päiväkodilla

valokuvakehykset omalle kastekuvalle

Kastekuvien kehysten tekemiseen on lukuisia vaihtoehtoja. Ne voidaan tehdä kartongista, mutta aivan yhtä hyvin voidaan ostaa edullisia kehyksiä, joita voidaan tuunata maalaamalla ja koristelemalla. Kuvaan voidaan liittää lapsen nimi ja kastepäivä.

Leija

Leijaa varten tarvitaan kaksi keppiä luonnosta tai vaihtoehtoisesti vaikkapa kukkakakeppä. Leikkaa kartongista haluamasi kokoinen salmiakki kuvio, jonka lapset koristelevat eri materiaaleja käyttäen. Leijan "hapsut" leikataan silkkipaperista. Kuvan leijassa oksat ja kartonki on kiinnitetty toisiinsa nitojalla. Kepit sidotaan yhteen narulla, josta tulee myös lennätysnaru.

HELLUNTAI

10 päivän päästä Helatorstaista, opetuslapset saapuivat Jerusalemiin. Usko ja Toivo olivat päättäneet lähteä seuraamaan opetuslapsia, koska he olivat nähneet kuinka tärkeän tehtävän Jeesus oli heille antanut. Opetuslapset olivat keskellä Jerusalemin vilkkaita katuja, kun yhtäkkiä kuului kova pamaus. Aivan kuin raju tuuli olisi puhaltanut heidän ohitse. Usko ja Toivo pelästyivät.

Mitä oikein tapahtui?

Opetuslapset alkoivat kertoa ihmisille, kuinka Jeesus oli Jumalan Poika, joka kuoli kaikkien ihmisten puolesta. Opetuslapset osasivat puhua kaikkia maailman kieliä, joten kaikki Jerusalemissa olleet ihmiset ymmärsivät, mitä he puhuivat. Usko ja Toivo katselivat ihmeissään ympärilleen. Kadulla kulkeneet ihmiset ihmettelivät, mitä heidän pitäisi tehdä. Opetuslapset sanoivat: Ottakaa vastaan kaste.

Useat ihmiset halusivat tulla kastetuiksi, aivan kuten sinutkin on pieneenä kastettu. Tuona päivänä, Helluntaina, syntyi seurakunta, jonka takia Helluntaina vietetään kristillisen kirkon syntymäpäiviä. Usko ja Toivo jäivät seuraamaan, kuinka ihmiset kastettiin seurakunnan jäseniksi.

HELLUNTAI AIKUISELLE

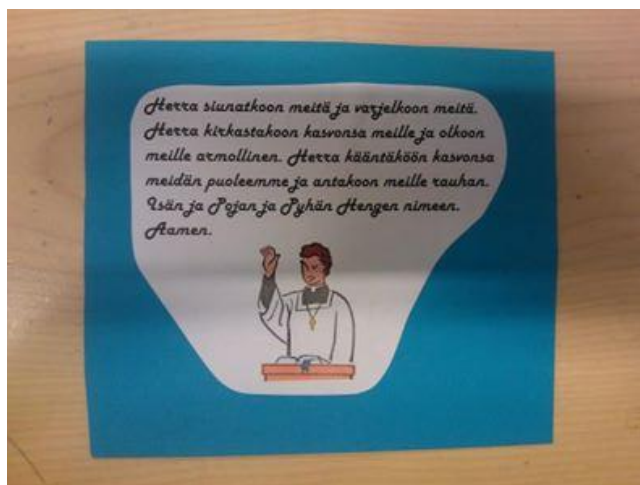
Helluntaí on Pyhän Hengen juhla, jota vietetään 50 päivää pääsiäisen jälkeen. Helluntaí päättää pääsiäisajan ja se kuuluu kirkkovuoden kolmen suurimman juhlan joukkoon. Ensimmäinen helluntaí oli kirkon syntymäpäivä. Apostolien tekojen mukaan, ensimmäisenä helluntaina oli koolta tuhansia ihmisiä. Kaikki paikalla olleet saivat kuulla pelastussanoman omalla kielellään ja Pyhä Henki vuodatettiin apostolien päälle. Helluntaísta alkoi uusi liitto Jumalan ja ihmisten välillä.

Pyhän Hengen vertauskuvia ovat kyyhkynen ja liekki. Kirkkovuoden loppujakson sunnuntaít nimitään helluntain mukaan järjestyksessä. Helluntaípäivä aloittaa kirkkovuoden kolmannen pääjakson. Seurakunnassa eletään todeksi uskon ilmenemistä sen jäsenten elämässä.

TOIMINTAIDEAT

Herran siunaus taulu

Herra siunatkoon meitä ja varjelkoon meitä.
Herra kirkastakoon kasvonsa meille ja olkoon
meille armollinen. Herra kääntäköön kasvonsa
meidän puoleemme ja antakoon meille rauhan.
Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.
Aamen.

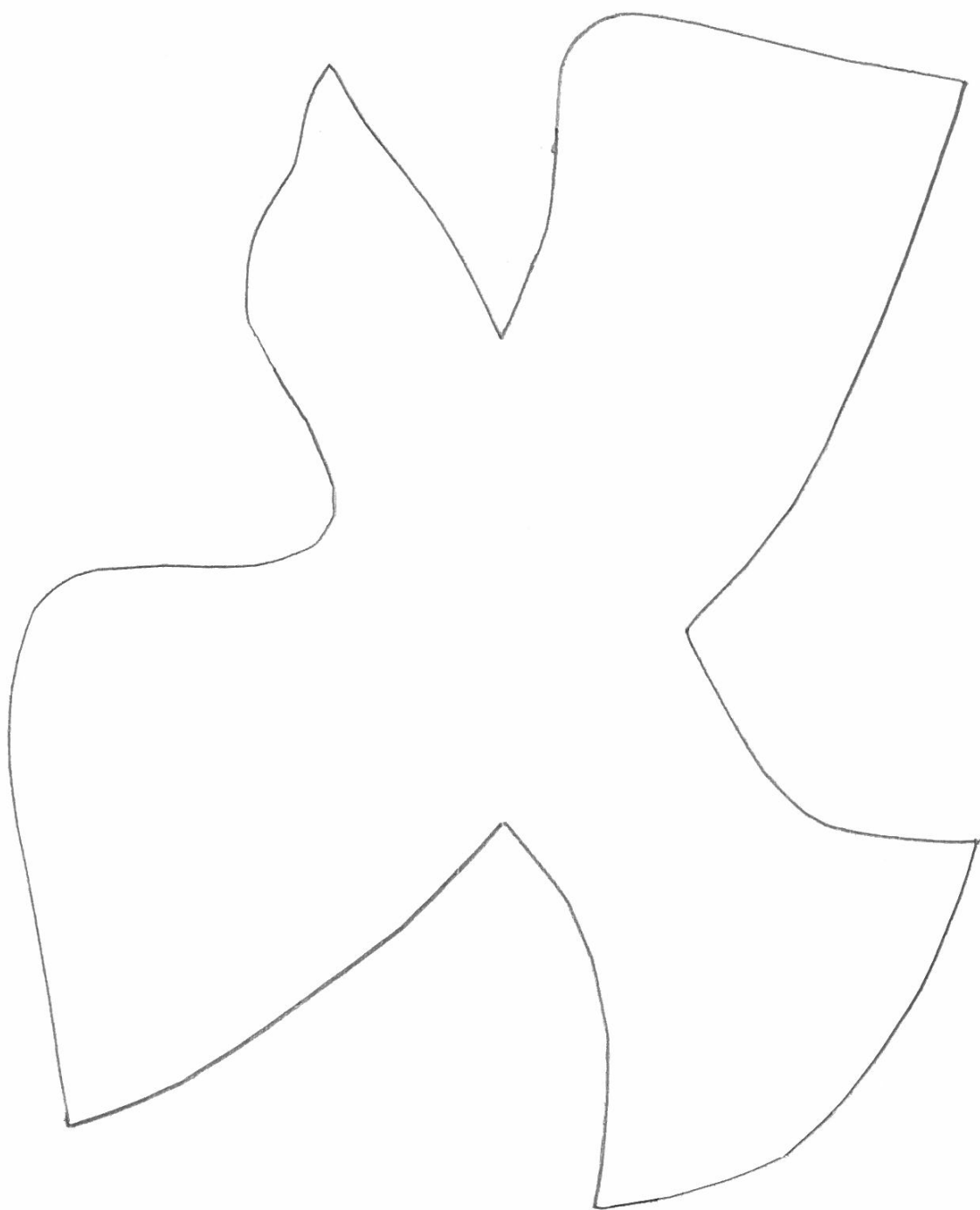

Sormiväri liekki ja kyyhkynen

Maalaa sormiväreillä liekkejä ja liimaa päälle valkoisesta kartongista leikattu kyyhkynen.

Kyyhkynen kaava seuraavalla sivulla:

Kyyhkynen, 2 mallia

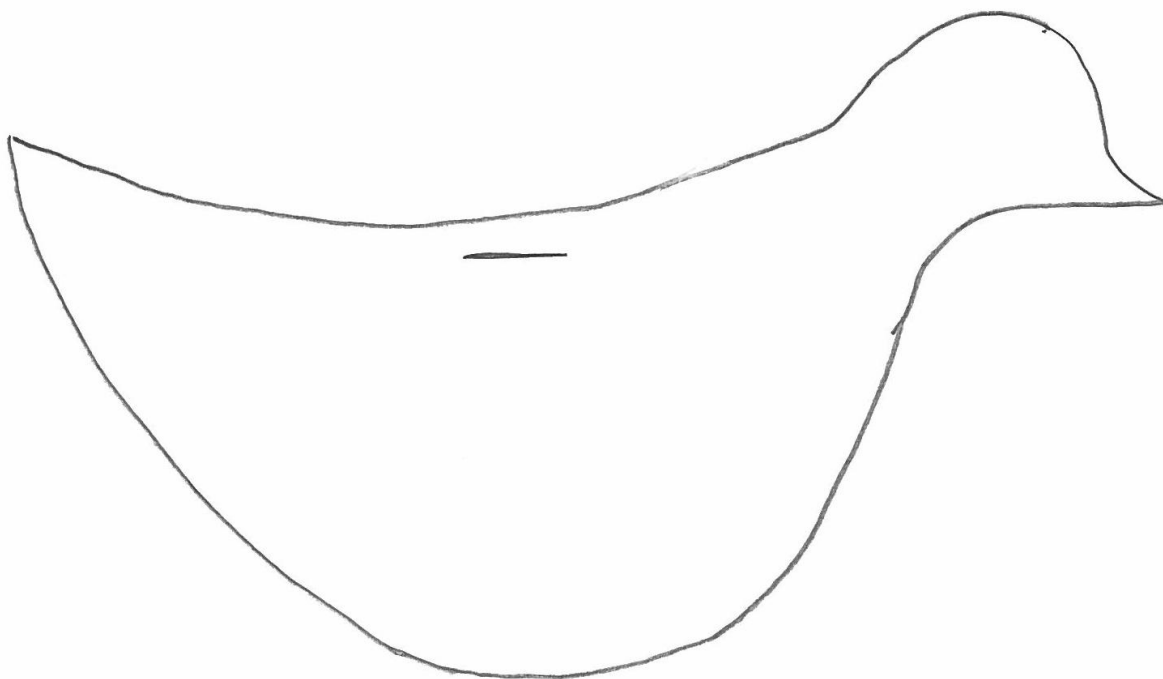
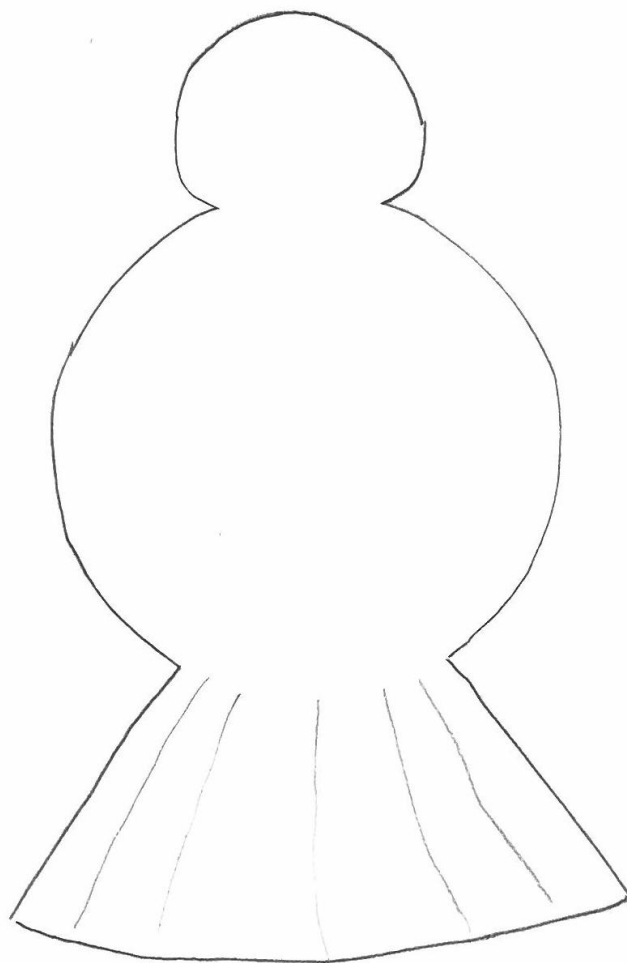
1)

2)

1. Kyyhkynen kertakäyttölautasesta: Leikkaa lautasesta kyyhkynen vartalo hyödyntämällä pyrstöksi lautasen reunaa. Leikkaa lopusta lautasesta siivet. Niittaa siivet vartaloon ja piirrä tai askartele kartongista kyyhkyselle silmät, nokka ja jalat. Lopuksi kiinnitä lanka kyyhkynen siipiin ja ripusta kyyhkynen lentelemään.

2. Kyyhkynen häitarisiivillä: Leikkaa kartongista kyyhkynen vartalo. Leikkaa kyyhkynen selkään viilto josta saat pujotettua siivet. Piirrä tai askartele kartongista kyyhkyselle silmät ja nokka. Taittele A4 paperi häitarille pitkittäin ja pujota häitari kyyhkynen selässä olevasta viillosta. Lopuksi kiinnitä lanka kyyhkynen selkään ja ripusta kyyhkynen lentelemään.

Kaavat seuraavalla sivulla:

MIKKELIN PÄIVÄ

Kaverina enkeli

uskon ja Toivon tallissa oli syntymäjuhlat. Talliin oli syntynyt kaksi pientä vauvalammasta. Vauvalampaat olivat aivan pieniä ja aivan kuten sinäkin, he tarvitsivat vielä paljon hoivaa ja apua aikuisilta. Huomaatko tallissa mitään erikoista?

Pienillä vauvalampailla oli turvanaan myös suojelusenkeli. Oletko nähnyt sellaista taulua, jossa kaksi lasta kävelee metsässä ja enkeli on heidän takanaan. Suojelusenkelit kulkevat ihmisten ja eläinten rinnalla ja johdattavat heitä oikeaan suuntaan. Enkeleitä voi kuitenkin olla monenlaisia. Voimme olla myös enkeleitä toinen toisillemme.

Joka päivä voimme auttaa kaveria, leikkiä hänen kanssaan tai vaikkapa tehdä mukavia yllätyksiä kaverin päivään. Kun toimimme enkelinä toinen toisillemme, saamme myös paljon hyvää takaisin itsellemme.

Pienillä vauvalampailla oli turvallista olla tallissa, koska heistä piti huolta muut tallin eläimet sekä enkeli tallin orrella. Sinullakin on monia ihmisiä, jotka pitävät sinusta huolta ja voit olla varma, että enkeli kulkee rinnallasi, vaikka et sitä huomaa.

Mikkelin päivänä juuri sinua, kaikkia maailman lapsia sekä enkeleitä, jotka kulkevat rinnallamme.

MIKKELINPÄIVÄ AIKUISELLE

Mikkelinpäivää vietetään enkelien päivänä. Enkelit ovat Raamatun mukaan Jumalan sanansaattajia, jotka suojelevat ja opastavat ihmistä.

Mikkelinpäivän keskushahmo on arkkienkeli Mikael. Mikael tuo juhlakalenteriin muistutuksen Jumalan luomasta näkymättömästä maailmasta. Tämä juhlapyhä sai alkunsa jo 400-luvulla Fryygiassa.

TOIMINTAIDEAT

Enkeli wc-paperirullasta

Piirrä lapsen kädet kartongille ja leikkaa käden kuvat irti. Maalaa wc-paperirulla valkoiseksi. Maalin kuivuttua liimaa kädet siviksi, piirrä kasvot sekä tee kultaisesta askartelupunoksesta enkelille sädekehä ja kiinnitä se enkeliin liimalla.

Enkeli juuttikankaalle maalamalla

Maalaa lapsen kädet valkoisella maalilla ja paina kuvat kankaalle siiviksi. Maalaa sitten lapsen toinen jalka myöskin valkoisella ja paina jalan kuva käsikuvien keskelle enkelille vartaloksi. Maalaa vielä pensselillä enkelille pää ja sädekehä.

Jätskitikku-enkeli

Leikkaa siivet vahvasta kartongista. Katkaise jäätelötikut sopivan mittaisiksi ja maalaa mekkotikut kokonaan valkoisiksi ja käsitikuista maalaa "hihat". Jalkatikkuihin maalaa vain tossut. Liimaa kolme tikkoa siipien päälle, osin lomittain. Liimaa käsi-tikut näiden päälle ja jalka-tikut kolmen tikun alle. Leikkaa kimmallekartongista tähti ja liimaa se enkelin käsien väliin. Liimaa vielä puukiekkko siipien päälle kasvoiksi ja lisää ripustuslenkinaru väliin. Tee esim. kultaisesta askartelupunoksesta sädekehä. Sädekehän voi myös maalata tai piirtää kultavärillä.

Enkeli

Pikku Enkeli odottaa: *enkeli-viittoma*
kohta jälleen soittaa saa! *hierotaan kämmeniä toisiinsa*

Sormet ensin verryttelee, *suljetaan ja avataan sormia*
kädet ylös kurkottelee. *kurkotetaan käsillä kohti kattoa*

Vähän vielä pyörittelee, *pyöritellään olkapäitä*
sitten alkaa: yy kaa koo nee: *näytetään sormilla: peukalo, peukalo, etusormi, etusormi!*

Sh,sh,sh,sh, marakassit *käsiä heilutellaan nyrkissä*
sihisee ja suhisee.

Kopu kop, kopu kop, palikatkin *lyödään sormia yhteen*
hakkaa, ääni kovenee.

Pumputi pum pum, rummut pauhaa, *lyödään käsillä polviin*
koko taivas tömisee.

Ding, dong, ding, dong, *heilutellaan käsiä kuin kelloja*
kellot hiljaa kilisee.

Tsing, tsäng, tsing, tsäng, *toisen käden sormista tehdään kantele,*
kanteleetkin helisee. *jota soitetaan toisen käden etusormilla*

Lopuks' vielä kaikki saa *taputukset*
yhdessä näin taputtaa!

Enkelijumppa

Juha Mikkonen

En - ke - li mi - nu - a suo - je - lee.

*(Kädet siunausasennossa, (Osoitetaan 2 krt (Halataan itseä ja heijataan
kuin siipinä. itseä rintaan.) ylävartaloa rytmissä
Vedetään 2 krt lapoja yhteen.) puolelta toiselle.)*

Kii - - - tän Ju - ma - laa,

(Kädet ylös, kädet alas, kädet ylös, kädet alas.)

en - ke - li mi - nu - a suo - je - lee.

(Liikkeet kuten alussa.)

Juha Mikkonen

Laululeikkinä:

*Voidaan jättää yksi asia kerrallaan laulamatta,
näyttäen pelkät liikkeet. Lopulta tehdäänkin
pelkät liikkeet hiljaisuudessa!*

Tuulee, tuulee

Anne Laurila

Tuu - lee, tuu - lee syk - syl - lä, syk - syl - lä. näin.
(keinutetaan lasta sylissä) (hytkytetään lasta sylissä tai polvilla)

Puuh, puuh, syk - syl - lä, syk - syl - lä. näin.
(puhaletaan lapsen hiuksiin) (hytkytetään lasta sylissä tai polvilla)

2. Vettä, vettä
syksyllä, syksyllä,
vettä, vettä
syksyllä näin.
Tip-tip-tip, tip-tip-tip,
syksyllä, syksyllä,
tip-tip-tip, tip-tip-tip,
syksyllä näin.

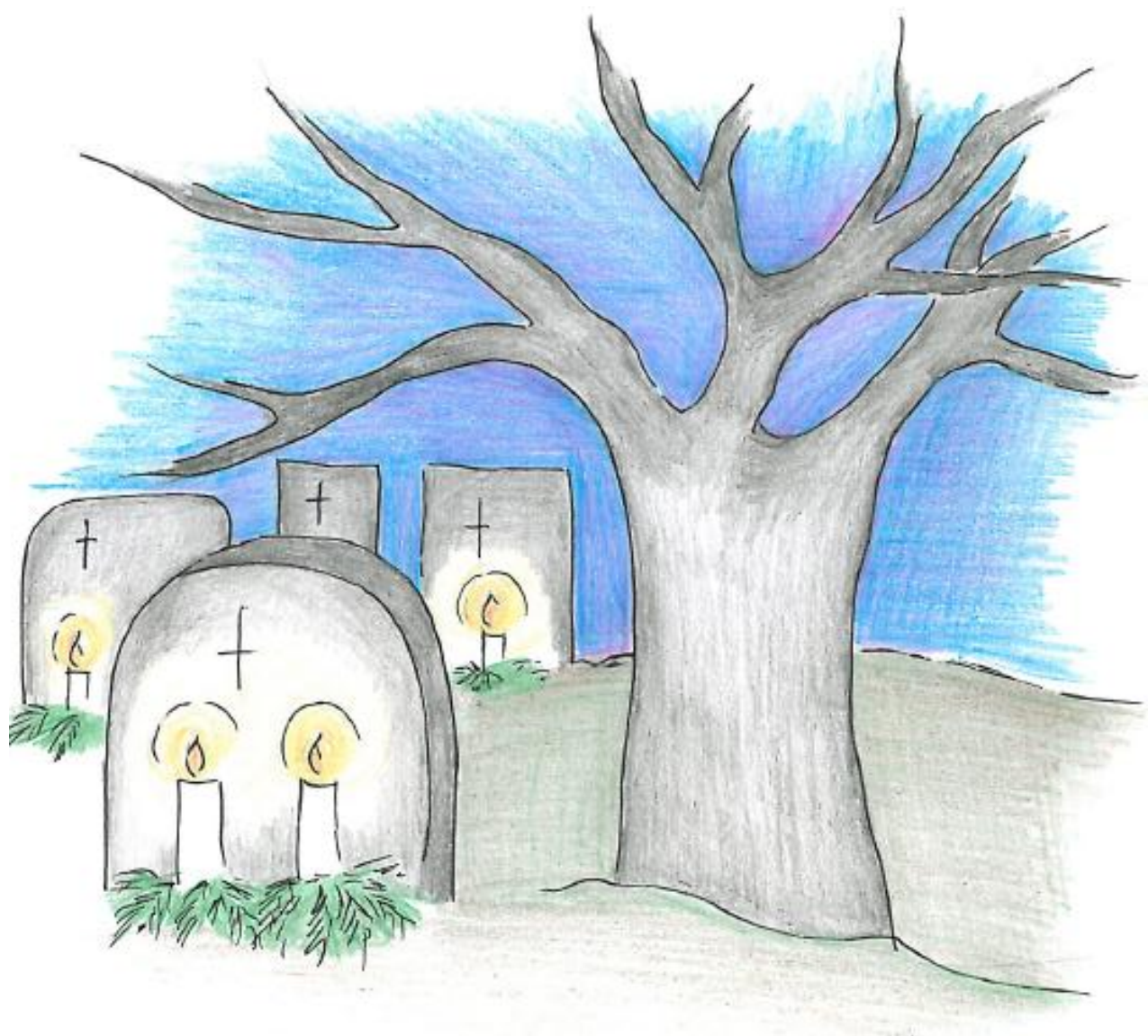
keinutetaan lasta sylissä
hytkytetään lasta

napsutellaan sormenpäillä eri puolille lasta
hytkytetään lasta

3. Tuulee, tuulee talvella, talvella,
tuulee, tuulee talvella näin.
Puuh, puuh, talvella, talvella,
puuh, puuh, talvella näin.

4. Lunta, lunta talvella, talvella,
lunta, lunta talvella näin.
Tupruttaa, tupruttaa talvella, talvella,
tupruttaa, tupruttaa talvella näin.

Anne Laurila

PYHÄINPÄIVÄ

Suru tallissa

Oletko joskus ollut surullinen? Mitä suru oikein tarkoittaa? Uskon ja Toivon tallissa oli surullinen tunnelma. Uskon ja Toivon pieni ystävä, Hanna-kana oli kuollut vanhuuteen edellisenä yönä. Kaikki tallin eläimet kokoontuivat muistelemaan ja suremaan Hanna-kanaa.

Mitä kuolema oikein tarkoittaa? Kun ihminen tai eläin kuolee, hän ei enää hengitä, sydän pysähtyy ja elintoiminnon sammuvat, kuin kynttilän liekki. Äsken elossa ollut, on poissa. Kaikki ihmiset ja eläimet kuolevat kerran, mutta se ei ole mitään pelottavaa. Surullista se kuitenkin on. Kuolema on lopullinen asia. Kuolemaa voisi verrata syksyllä puusta putoavaan lehteen. Se ei enää pala puuhun, vaan lakastuu ja muuttuu mullaksi. Lehti on tehnyt oman tehtävänsä puun elämässä.

Hanna-kanan kuolema sai muut tallin eläimet muistelemaan Hannan kanssa vietettyjä hyviä hetkiä. Eläimet olivat varmoja, että Hanna katseli heitä pilvenreunalta. He tulivat iloiseksi, koska Hannalla oli nyt varmasti hyvä olla.

Oletko joskus käynyt hautausmaalla? Pyhäinpäivän iltana hautausmailla syttyy tuhansia kynttilöitä kertomaan kaipauksesta ja rakkaudesta, jota tunnemme kuolleita läheisiämme kohtaan. Pyhäinpäivänä voimme muistella kuolleita läheisiämme uskon ja Toivon tavoin sytyttämällä kynttilöitä, käymällä hautausmaalla tai vaikkapa katselemalla valokuvia yhteisestä elämästämme.

PYHÄINPÄIVÄ AIKUISILLE

Vuoden pimeimpänä aikana marraskuussa, vietetään Suomessa pyhäinpäivää. Pyhäinpäivänä omaiset vievät haudoille kynttilöitä ja kukkia. Tämä perinne yleistyi Suomessa jo toisen maailmansodan jälkeen.

Pyhäinpäivä yhdistää kaikkien pyhien päivän ja kaikkien uskovien vainajien muistopäivän. Tänä päivänä muistellaan kristikunnan pyhiä ja marttyyrejä sekä muita uskossa Kristukseen kuolleita.

ASKARTELUVINKIT

Kynttiläpurkki

Kerää maahan pudonneita lehtiä ja laita ne kuivumaan kirjojen väliin. Kun lehdet ovat kuivuneet voit liimata ne purkkiin. Maalaa pensselillä purkin kylkeen liimaa ja laita lehti siihen päälle. Lisää liimaa myös lehden päälle. Lisää niin monta lehteä kuin haluat. Anna kuivua, jolloin liima muuttuu läpinäkyväksi

Mehiläisvahakynttilät

Tarvitset mehiläisvahalevyä ja kynttilän sydänlankaa.

Leikkaa vahalevystä haluamasi kokoinen pala. Laita sydänlanka palan toiseen reunaan, niin että lankaa jää näkyviin noin 1cm ja ala kierittää vahalevyä sydänlangan ympärille. Paina vahalevy tiukaksi rullaksi.

Mehiläisvahakynttilät ovat mukava lahjaidea vaikkapa jouluksi. Lasten tekemät kynttilät voi sitoa koristenarulla yhteen ja niihin voi askarrella vaikkapa sellofaanista kauniin paketin.

Päivä pyhien

Jukka Salmi

Muistanhau-ta - jai-set, pap-pa si-löin si-u-net - tin. Syys -

 rus-ka peit-ti maan, kun ark-ku hau-taan las-ket - tin. Vaik - ka

 ym-mär-rän-kin vä-hän, si - ti tun-nen e-nem - män. Mi - ten

 kau-ris on-kaan liek - ki kynt-ti - län.

2. Äiti silloin itse, pyyhki silmät isäkin,
 kun virsi laulettiin, niin haudattiin kukkasin.
 Vaikka ymmärränkin vähän,
 silti tunnen enemmän.
 Miten kaunis onkaan liekki kynttilän.

3. Haudalle nyt kuljen, itähetki hämää.
 Voi ilon hämmästystä, loistaa tuhat kynttilää.
 Vaikka ymmärränkin vähän..

4. Papalla on hyvä olla kanssa Jeesukseen.
 Saan sytyttää myös kynttilän, on päivä pyhien.
 Vaikka ymmärränkin vähän..

Jukka Salmi

YMMÄRTÄÄ

VÄHÄN

TUNTEA

Vaikka ymmärränkin vähän,
 silti tunnen enemmän.

Miten kaunis onkaan liekki kynttilän.

KAUNIS

LIEKKI

Suojellen, varjellen

siv. Aika Sammon

Am Dm G7 C

Päi-vän lei-kit, as-ka-reet, rie-mut, su-run kyy-ne-leet

F Am F E7

bie-tää en-ke-i-ni, Rin-näl-lä-ni kul-kaa hän suo-jel-

Dm G7 C Dm E7 Am

len, var-jel-len, hal-ki di-sen pi-mey-den. As-ke-

lee-ni tur-vaa hän, o-len saa-nut ys-tä-vän.

Dim E7 Am Dim E7 Am

2. Raamattusta luhn mä sen,
vaikka nähdä voikaan enk
Taivaan isän tieitä
enkeleini johdattaa
Suojellen, varjellen,
haiki oisen pimeyden,
askeleeni turvaa hän,
olen saanut ystävän.

94

3. Lapsuudesta vanhuuteen
tuntee joka askeleen
enkeleini: siitä Taivaan
isää kiittää saan.
Suojellen, varjellen...

Aika Sammon
© Warner/Chappell Music Finland Oy

TURVA

Suojellen, varjellen,
haiki oisen pimeyden,
askeleeni turvaa hän,
olen saanut ystävän.

KAVELLÄ

YSTÄVÄ

PIMEÄ

95

KIRJALISTA

Elämän siiville -laulukirja

Ihme pääsiäinen

Ilon siiville -laulukirja

Kirkkomuskari-materiaali

Kotien rukouskirja

Lasten Raamattu

Lasten virsikirja (vanhempi ja uudempi painos)

Raamattu

NETTIVINKKEJÄ

Evankelis-luterilainen kirkko

Lasten kirkko.fi

Pinterest

Poikien ja tyttöjen keskus

Seurakuntien lapsityön keskus